

HIT-MAGYARSÁG-ÉRTÉK

Szent Kereszt

ÖKUMENIKUS MAGAZIN

III. évfolyam

2005. 4. szám

Megjelenik

kéthavonta

345 Ft



Roger Schütz



Világtalálkozó



Hit és anyanyelv



Ikontábor

Tíz éves
a Magyar Örökség-díj



Szeretetláng

Zeneképzület

Várnagy Andrea és Farkas Zsolt
zongoraművész házaspár Isten világosságában



9 771689 017052



VERITAS

FOGALOM A LAKÁSÉPÍTÉSBN!

VERITAS-LAKÁSOK 2005-BEN



**KEDVEZMÉNYES KAMATOZÁSÚ HITELLEL MEGVÁSÁROLHATÓK ZUGLÓBAN ÉS A XIII. KERÜLETBEN
KÖZTISZTVISELŐK RÉSZÉRE ELŐLEG BEFIZETÉSE NÉLKÜLI
300.000 - 380.000,- Ft/m² áron**



Szugló u. 93-95.

Budapest XIV. kerület

Szugló u. 91. 62, 68, 79 m²
tervezett átadási határidő: 2005.09.30

Szugló u. 93-95. 43, 50, 68, 70, 75, 90 m²
tervezett átadási határidő: 2005.11.30

Ilosvai u. 7-9. 36, 55, 67 m²
tervezett átadási határidő: 2005.12.31

Paskál u. 16. 37, 68, 80, 110 m²
tervezett átadási határidő: 2006.12.31

Kalocsai u. 51. 35 m²-es lakás
azonnal beköltözhető!

Lőcsei u. 20/b. 36 m²-es iroda
azonnal beköltözhető!

Budapest XIII. kerület
Rokolya u. 22. 43, 48, 54, 85 m²
tervezett átadási határidő: 2006.09.30



Ilosvai u. 7-9.

**A lakás vételárának 50%-áig zuglói lakásokat is beszámítunk!
Kérjük, tekintse meg több mint 1000 lakásból álló referenciánkat!**

Érdeklődni lehet:

IRODA: 1142 Budapest Erzsébet Királyné útja 86.

Nyitva: H-CS: 8-16:30, P: 8-14:30, mobil:06-20-9-345-935

☎ 383-0829, 383-0983 • www.veritas.hu

VÁSÁROLUNK TELKEKET, HÁZAKAT KÉSZPÉNZÉRT!



Kedves olvasóink!

Honlapunkon – www.szentkereszt.hu – elindítottuk a Keresztjeink nevű fotóalbumot, ahol a Kárpát-medence keresztjeit szeretnénk bemutatni egy-két fotóval pár sor erejéig. Ehhez kérnénk az önök segítségét is, hogy az otthonuk közelében, az útjaik során és egyéb helyeken látott keresztjeiről küldjenek nekünk fotókat megjelölve a pontos helyet. Ezenkívül, ha szerepel rajta leírás, hogy ki, és mikor, milyen céllal készítette, készült, akkor azt is írják meg. A képeket és leírásokat kizárólag e-mailben: szentkereszt@szentkereszt.hu juttathatja el hozzánk. A meg nem rendelt, postai úton küldött képeket, leveleket nem áll módunkban visszaküldeni. Várjuk a szebbnél szebb fotókat!

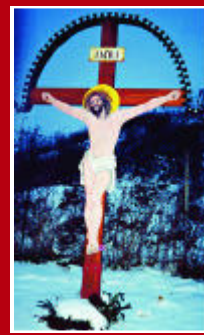
BETEGÁPOLÁST,

lelkészi, egészségügyi stb. referenciákkal képzett kolléganőink vállalnak kedvező óradíjakkal (igényre házzelvezetéssel, bentlakással, részmunkaidőben is).

MICIMACKÓ **JOBBANSEGTŐK**

06-20-311-2363
06-1-413-1536

Ügyintézésünk díjmentes.



HOTEL VERITAS

Budapest Legújabb szállodája
Budapest XIV. ker., Mogoródi út 8.

Tel.: 273-2230, 273-2541, Fax: 222-4792

Internet: www.hotelveritas.hu

e-mail: hotelveritas@axelero.hu

A hotel TV-vel mini bárral, beépített trezorral, klímával, különleges hangszigeteléssel és fürdőszobával felszerelt 49 kétágyas szobával, valamint 5 apartmannal rendelkezik. A 60 fős étterem és 100 fős konferenciaterem családi és vállalati rendezvények, üzleti találkozók, valamint tréningek megtartására is alkalmas. A ház garázzsal, zárt parkolóval rendelkezik.



Megjelent az Ingatlan Magazin legújabb száma! Keresse az újságárosoknál! Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága: 1008 Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán.



Szent Kereszt

A szerkesztőség címe:
Szent Kereszt Magazin,
1148 Budapest,
Nagy Lajos király útja 47/a
Tel/Fax.: 221-1524,
06-70-244-0240

Lapigazgató:

Horváth János

Főszerkesztő:

Kuruczleky Ilona

Internet elérés:

<http://www.szentkereszt.hu>

e-mail: szentkereszt@szentkereszt.hu

Főszerkesztő-helyettes:

Papp Nóra

Művészeti vezető:

Rácz Kristóf László

Címlapfotó: **Somogyi György**

A szerkesztőség tagjai:

Bajcsy Lajos, Fajkus Mária, Kovács Mária,
Kubányi Andrea, Németh Andrea,
Mácsik Mária, Pálffy Mária, Spangel Péter

A lapot kiadja:

Veritas Invest Rt.

1142 Budapest,

Erzsébet királyné útja 86.

Tel: 383-0983, fax: 383-0984

e-mail: szentkereszt@veritas.hu

A megjelent hirdetések tartalmáért
a kiadó nem vállal felelősséget.

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága

1008. Budapest Orczy tér 1.

Előfizethető valamennyi postán,
kézbesítőknél,

e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu

faxon: 303-3440

További információ: 06 80/444-444

Külföldi előfizetés:

Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR)

1008. Budapest Orczy tér 1.

levélcím: HELIR 1900 Budapest

Fax: 303-34-40

Terjeszti:

HIRKER Rt. (Budapest)

Lapker Rt. (vidéken)

ISSN 1589-617X

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.

2901 Komárom, Igmándi út. 1.

Tel.: 06-34/344-185, fax: 06-34/342-361

A szeretetben élők mélyre látnak
A reményességben élők messze látnak
A hitben élők mindent másképpen látnak
Hitben járunk, nem látásban

(2Kor5,7)

Kedves Olvasó!



Minden bevezetőmben igyekszem valami személyeset adni. Ezért szeretnék most arról írni, ami egész eddigi életemet leginkább foglalkoztatta. Mindig azt kutattam, mi az Isten akarta velem. Sokat tanultam, imádkoztam és olvastam a szentek életét, hogy közelebb jussak a megoldáshoz. Minden ember életében vannak nagyobb és kisebb események, amelyek sorsdöntően meghatározzák életét. Ilyen történések előtt valóban jó lenne tudni az Isten akaratát velünk. Utólag már mindig okos az ember, hogy mit kellett volna másképpen tennie.

Mi volt Jézus öröme? Az Ő öröme az volt, hogy teljesen átadta és odaszentelte magát az Atyának, hogy véghez vigye, amiért az Atya elküldte. „Hogy teljesítem a te akaratodat...” (Zsolt.40,9). Életünk nem a testi egészség, vagy a sikeres munka által teljeseedik ki, hanem abban, hogy megérintem Istent és közösségben vagyok vele. Az az élet, amelyik helyes viszonyban van Istennel, olyan természetes, mint a lélegzés.

Ezekhez a gondolatokhoz várom a kedves olvasók hozzászólásait. Kérem, írják meg voltak-e már életük során olyan helyzetekben, amikor nagyon szerették volna tudni Isten akaratát. A legszebb írást közreadjuk.

Szívélyes üdvözzettel:

Kuruczleky Ilona

lapalapító

Tartalom

Kisboldogasszony napja.....	4. old.
Ó, Taizé, ez a kis tavasz!.....	5. old.
Zeneképelet.....	6-8. old.
A Szent Kereszt felmagasztalásának ikonja.....	9. old.
Magyar kegyhelyek 5. rész.....	9. old.
Zarándokúton a napkeleti bölcsek nyomdokain.....	10-11. old.



10-11. old.



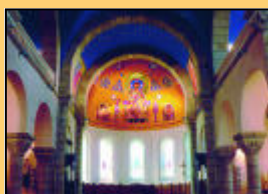
12-13. old.

Tíz éves a Magyar Örökség-díj.....	12-13. old.
Hit és anyanyelv.....	14-15. old.
Boldog Batthyány László nyomdokain.....	16-17. old.
Az esztergomi bíborosok címtemplomai I. rész.....	18-19. old.
Szent Kereszt poszter.....	20-21. old.
Szeretetláng.....	22. old.
Mit üzen a Biblia? II. rész.....	23. old.
Cserkészek a Csali-völgyben.....	24. old.
Kopjafaállítás Füzesgyarmaton.....	25. old.

A Krisztus Feltámadásáról elnevezett görög katolikus szerzetesközösség.....	26-27. old.
Ikontábor Kenézlőn.....	28-29. old.
A Hajdúdorogi Egyházmegye története.....	30. old.
Hiszek a tehetségben!.....	31. old.



26-27 old.



36-37. old.

Túróczy Zoltán evangélikus püspök életútja.....	32-33. old.
Református hírek.....	34-35. old.
A külvárosi lelkész.....	35. old.
Magyar emlékhely született Franciaország szívében.....	36-37. old.
Múzeum a kórházban.....	39. old.
Történelmi harangjaink.....	39. old.

Kisboldogasszony napja

A kisebb Mária-ünnepek között kétségtelenül legnagyobb jelentőségű Mária születésének ünnepe (szeptember 8.), amelyet a magyar ünnepi naptár Kisasszony napjának nevez.

Mária születésének helye ismeretlen, legalábbis bizonyossággal nem jelölhető meg. Némelyek a Názáretnél fekvő Sephoris városkát nevezik meg, ahová a Dávid királytól származó királyi család tagjai a nagyraívó és kegyetlen Heródes idejében visszahúzódtak.

Mások Betlehemet gondolják, és újabb időkben a legtöbb valószínűséggel Jeruzsálemet. Magasztos hivatása szempontjából azonban fontosabb Isten kegyelméből való születése, mint földi származása. Hazánk történetében emlékezetes ez az ünnep, szeptember 8-án azért is, mert a szabadságharc után elásott Szent Koronát ezen a napon találták meg, 1853-ban. Egyes tudósok azt tartják, hogy Mária születésének ünnepe már az efezusi zsinat után, az V. században meghonosodott Keleten. Csak a VIII. századból vannak azonban bizonyítékaink arra, hogy Konstantinápolyban, a császári székvárosban is megünnepelték. Rómában már a VII. században megtartották az ünnepet, és Sergius pápa körmenetet is rendelt erre a napra. A körmenet Szent Hadrián templomából indult és a Santa Maria Maggiore templomba tartott. A VII. és a VIII. században már külön officiuma is volt az ünnepnek. Rómából terjedt el aztán az ünnep az egész Nyugaton.

Szent Ildefonz toledói érsek a bizonyosságunk rá, hogy korán elterjedt Spanyolországban és Franciaország egyes részein. Tiszteletreméltó Bédától tudjuk, hogy a VIII. században már Angliában is megünnepel-



ték. Németországba a germánok apostola, Szent Bonifác vezette be. A XI. században már az egész Egyházban általánosan megünnepelték. Nincs rá történelmi adatunk, hogy mi-

ért éppen szeptember 8-át választotta az Egyház Mária születésének ünnepéül. A jámbor legenda szerint egy istenfélő remete minden évben szeptember 8-án angyali éneket hallott, és amikor kérdést intézett az angyalokhoz, hogy miért zengenek mennyei harmóniákat ezen a napon, azt a választ kapta, hogy a diadalmas Egyház ezen a napon ünnepli Mária születését. Erre a legenda szerint a pápa elrendelte, hogy a mennyei egyház példájára a földi Egyház is ünnepelje meg ezt a napot. Sajnos, a legenda nem közli sem a remete nevét, sem a látomás helyét és idejét. Bizonyos az a történelmi adat, hogy amikor IX. Gergely halála után 1241-ben a bíbornokok pápaválasztásra gyűltek össze és II. Frigyes császár durván hatalmaskodott velük, Máriához folyamodtak és megígérték, hogy ha szerencsésen véget ér a pápaválasztás, oktávát rendszeresen Mária születésének ünnepe után. Az újonnan megválasztott pápa tizennyolc nap múlva meghalt és így csak utódja teljesíthette a fogadalmat. Az 1245-ben tartott lyoni zsinat pedig szentesítette a pápa elhatározását.

Kérünk, Urunk, add meg szolgálóidnak a mennyei kegyelem ajándékát, hogy akiknek üdvössége a boldogságos Szűz születésével kezdődött, azok számára az ő születésének áldozattal megült napja adja meg a béke gyarapodását.

Nagy örömmel, énekléssel zengedeznek az egek, Vidámságot, nyájasságot mutatnak a földiek. Mert ma Szűz Mária, mint a legszebb rózsa, bimbójából kinyílt. Szűzesség virága, ékes lilioma, Kisasszonyunk, Mária! Ho. 169.



PÁLFFY MÁRIA

Helyreigazítás. Előző számunkban a Nemzeti Társas Kör című cikkünk (22–23. oldal) helyesbítései: A cikk forrása a N.T.K. emlékkönyvének I–III. kötete. A 8-as számú képen nem Szalay, hanem Szokolay Sándor veszi át a Hűség-díjat. A 9-es képen szereplő személyek helyesen a következők balról jobbra: Sunyovszky Syilvia, Orbán Viktor és Hámori Erzsébet. A fotót készítette: Hámori Attila

Ó, Taizé, ez a kis tavasz!

„Nincs más, ami jobban elősegítené az élő Istennel való közösséget, mint az elmélkedő közös imádság, annak is a legszebb része, a soha véget nem érő éneklés, amely szívünk csöndjében folytatódik még akkor is, ha újra egyedül vagyunk. Amikor a közös imában Isten misztériuma jelenvalóvá lesz a jelképek egyszerű szépsége által, és nem rejti el túl sok szó, akkor a közös imádság kizárja az unalom és az egyhangúság szürkességét, az ég öröme ébreszt minket itt a földön.”

Megdöbbenve vettük tudomásul, hogy augusztus 16-án, éppen a keresztények egységéért végzett esti imádság közben, gyilkosság áldozata lett Roger Schütz, a Taizéi Közösség alapítója.

Roger testvér 1915. május 12-én született Svájcban. 1940-ben telepedett meg a franciaországi Taizében, ahol 25 évesen egy olyan közösség megalapításáról álmodozott, amelyben a kiengesztelődés a mindennapokban megélt valóssággá válhat. A második világháború legvéresebb időszakában menekülteket, főleg zsidókat bújtatott a későbbi szerzetesházban. A következő években többen is csatlakoztak hozzá, majd 1949-ben tették le az első testvérek örökfogadalmukat. Éltre szóló elkötelezettséget vállaltak a szerzetesi cölibátusra, a javak közösségére és az engedelmességre. Az első testvérek valamennyien protestánsok voltak, de hamarosan katolikusok is csatlakoztak hozzájuk. Roger Schütz, a közösség perjele 1962–1965 között megfigyelőként részt vett a II. Vatikáni Zsinaton.

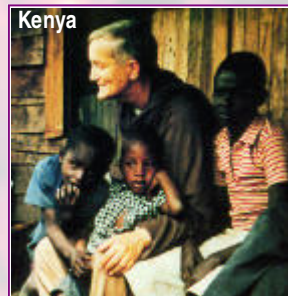
1957–1958 óta egyre nagyobb számban érkeznek fiatalok Taizébe a világ minden részéről. Egyhetes találkozókon vesznek részt, amelyeken néha hetven nemzet is képviselteti magát. Van olyan hét, amikor a résztvevők száma eléri a hattezret. Naponta háromszor – a testvérekkel együtt – mindenki közös imára gyűlik össze a Kiengesztelődés Templomában, amelyet 1962-ben építettek, és 1990–1991-ben bővítettek ki.

1962-től kezdve a közösség testvérei rendszeresen látogatták a kelet-európai országokat, és az ott élőket, akik előtt akkor még zárva voltak a nyugati határok. Az évek során más országokból érkezett fiatalok százezrei töltenek hosszabb-rövidebb időt a taizéi dombon. A hit forrásainál keresik életük értelmét. Arra kapnak bátorítást, hogy felelősséget vállaljanak saját környezetükben.

Magyarországon a 70-es években hallhatunk először Taizéről egy idelátogató testvér jóvoltából, de csak évekkel később nyílt lehetőség az első kiutazásokra. „Soha nem felejtjük el az első közös imádságunkat Taizében. Hogyan is írhatnánk le, amit akkor átéltünk? Úgy éreztük magunkat, mint a hal, amely eddig



Taizé-i találkozó – Pécs
1989. május 28.



Kenya



Teréz anyával.

csak akváriumban élt, és most hirtelen fölfedezi az óceánt.”

A 80-as évek végén a politikai helyzet lazulásának köszönhetően már lehetőség nyílt arra, hogy egyre többen eljussanak a „vasfüggöny mögül” is a franciaországi kis faluba és az európai nagyvárosokban megrendezett év végi találkozókra, amelyeknek 1988-ban Párizs, 1989-ben Wroclaw, 1990-ben Prága adott otthont. A Taizé-i Közösség indította útjára a „Bizalom Zarándoklatát”, hogy támogassa a fiatalokat saját helyi elkötelezettségeikben. Arra hívja őket, hogy a béke és a kiengesztelődés követői legyenek saját városaikban, falvaikban, egyházközségeikben. A zarándoklat egy-egy állomásának minden év végén egy európai nagyváros ad otthont, ahol fiatalok tízezrei találkoznak. Az év végi találkozókon Roger testvér nyílt levélben szólt a fiatalokhoz, ezt hatvan nyelvre fordították le, és ez szolgál az elmélkedések anyagául egész évben.



Tanítás közben



II. János Pál pápával
Taizé 1986

Az első magyarországi találkozó 1988-ban volt Kecskeméten, amelyen több ezren vettek részt hazánkból és a határon túlról is. Ezt 1989 májusában Pécsen megrendezésre kerülő találkozó követte, majd két év múlva, 1991 telén a magyar főváros látta vendégül a „Bizalom Zarándoklatának” résztvevőit. Tíz év múlva, 2001-ben hetven ezer fiatal látogatott hozzánk, akik akkor már a szabaddá vált határokon keresztül érkeztek, hogy az itt eltöltött néhány nap alatt meg tapasztalják az összetartozás, a sokszínűség és a bizalom világméretű erejét, és visszatérve hazájukba, tanúságot tegyenek Isten szeretetéről. A soron következő találkozó 2005. december 28. és 2006. január 1. között a lombard fővárosban, Milánóban kerül megrendezésre.

II. János Pál pápa, aki 1986 októberében meglátogatta Taizét, egy közös imádság után így nyilatkozott: „hadd fejezzem ki rokonszenvemet és bizalmamat irántatok azokkal az egyszerű szavakkal, amelyekkel XXIII. Já-

nos pápa, aki annyira szeretett titeket, köszöntötte Roger testvért: Ó, Taizé, ez a kis tavasz!”

Ma a világ öt kontinensének huszonöt országából élnek együtt a testvérek a burgundiai városban. Néhányan közülük – a szegények életében osztozva – kisebb csoportokban Ázsia,

Afrika, Észak- és Dél-Amerika nyomornegyedeiben telepedtek le. A testvérek nem fogadnak el adományt és támogatást, saját munkájukból tartják fenn magukat. Családi örökségüket a szegények javára fordítják.

„Együtt érző Krisztus, te lehetővé teszed számunkra, hogy közösségben lehessünk azokkal, akik előttünk távoztak el, és akik oly közel maradhatnak szívünkhöz. Kezdebe ajánljuk Roger testvérünket, aki már a láthatatlant szemléli. Az ő nyomdokain minket is felkészítesz, hogy befogadhassuk fényesség ragyogását.”

Roger testvért augusztus 23-án, kedden 14 órakor helyezték örök nyugalomra. (Forrás: Az Újember különkiadása és más taizé-i kiadványok)

RÓZSÁSNE KUBÁNYI ANDREA

„Te vagy a fény a szívemben Jézus,
Add, hogy ne szólhasson bennem a sötét!
Te vagy a fény a szívemben Jézus,
Krisztus jöjj te vezess utamon!”

Beszélgetés

Várnagy Andrea
és Farkas Zsolt

zongoraművész házaspárral



eneképzélet

Hogyan és mikor kerültél kapcsolatba a zenével? – kérdezem először Várnagy Andreát.

Nekem igazán zenei gyökereim nincsenek, bár egyik legmeghatározóbb gyerekkori élményem, hogy a nagymamám reggeltől es-

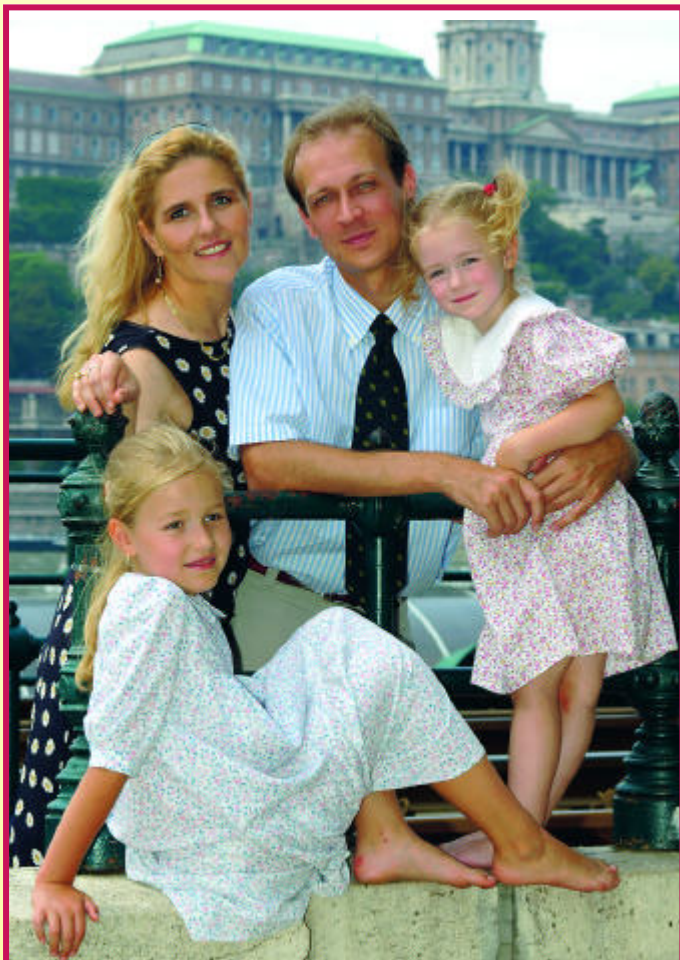
tig énekelt nekem és azt hiszem, zenei tehetségemet tőle örököltem. Remek tanáraink voltak, akikhez felnőttként is szoros barátság fűz. Ők a mai napig követik pályámat és örülnek a sikereinknek. A magyarországi diplomámat köve-

tően Münchenbe mentünk tanulni férjemmel, ahol megkaptam előadóművészi diplomámat. Itt szintén egy remek zongoratanárhoz kerültünk, akitől szakmailag és emberileg is sokat tanultunk. A koronát végül is Dortmundban tettem fel a pályafutásomra. Itt kaptam meg a zongoraművészi diplomámat az első kislányom születése után, 1999-ben. Ezután itthon megszületett a második kislányom. Jelenleg a IX. kerületi és a csömöri Zeneiskolában tanítok. A pályánk nagy részét a közös zongorázásunk teszi ki, amelyet a férjem indíttatására kezdtünk el már három éve. Előtte mindketten szóló zongoristaként léptünk fel. Amikor Lili kislányom megszületett, a férjem elvállalt a Festeticskastélyban egy négykezes koncertet, amely nekem nagyon nagy meglepetés volt. Ezzel bedobott a mélyvízbe. De olyan jól sikerült, és olyan jó visszhangja volt, hogy ezek után elkezdtünk ezen az úton haladni. Sok közös koncertünk van országszerte valamint Bécsben és ezzel egyidejűleg megszületett a „ZeneKÉpzélet” ötlete is.

Akkor ti most úttörő munkát végeztetek, talán ilyen még nem is volt.

Igen, mi is úgy érezzük és a visszhangja is minket igazol, hogy ez egy nagyon jó és eredeti elgondolás, hisz a társművészetek összekapcsolásával (zene,

vers stb.) olyan hangulatot tudunk teremteni, ami a gyermekek fantáziáját elindíthatja és ezáltal megkedvelhetik a komolyzenét. A koncertek során a zeneszerzőkről is beszélni szoktunk, nem lexikális, hanem apró kis történetekkel kötjük össze a darabokat. A koncertek nagy sikere ösztönzött minket arra, hogy mindezt CD formájában is létrehozzuk. Ennek a lemeznek köszönhetünk egy új barátságot is. Van egy zongoraművész házaspár, Hegedűs Endre és Katalin, akik sokat segítenek nekünk. Az ő szervezésükben és velük együtt léptünk fel a Holdfény-estek című előadássorozatban, ahol a zárókoncert első felét mi, másodikat ők adták és meglepetésként egy kézzongorás nyolckezes művet adtunk elő. A koncert csodálatos hangulatban telt.



Ha jól tudom, a Filharmónia szervezésében adjátok elő a magyarországi koncertjeitek nagy részét – kérdezem a férjtől, Farkas Zsolttól.

Egészen pontosan a Filharmónia Kelet-Magyarország Kht. szervezésében számtalan hazai fellépésünk volt már. Olyan koncerteket szerveztek, amelyek gyerekeknek szólnak. Egy előadóművész pedig a darabokhoz kapcsolódó verseket választott. Mi kiválasztottunk jó néhány olyan darabot, amiről úgy gondoltuk jó, ha a kisgyerekek megismerik, és versekkel összekapcsolva szép műsort tudunk adni. Így állt össze először egy koncertsorozat, amelynek a sikere után úgy gondoltuk, jó lenne ezt lemez formájában is kiadni. Ez lett a ZeneKÉPzelet.

Tervezitek a lemez folytatását?

Hogyne, mi már az első alkalommal is terveztük, de egyelőre annyira el vagyunk foglalva az elsőhöz kapcsolódó gyakorlati teendőkkel, hogy még nem tudjuk mikor, de jó lenne folytatni.

Farkas Zsoltot faggatom zenei pályája indulásáról. Szintén családi indíttatás volt a háttérben?

Édesapám annak ellenére, hogy mérnök végzettségű volt szintén tanult zongorázni. Amikor leült a hangszerhez, én énekeltem, a szüleim pedig úgy látták, szépen énekelek, jó fülem van, kezdjek el hangszeres zenét tanulni. Ezért már hatévesen elkezdtem zongorázni. Középiskolába és Főiskolára Győrben jártam, ahol találkoztam Andival, és onnantól kezdve a pályánk is közös.

Tudomásom szerint ti vegyes felekezetű pár vagytok.

Igen, én görög katolikus va-



Magyar Rádió 6. stúdiója, a lemez felvétele, 2004. március



Thália Színházban, 2004. október 20.



Jótékonyági hangverseny, Polgárok háza, 2004. december



gyok, a Máriaipócsi kegytemplomban kereszteltek – válaszolja Andrea – Zsolt pedig római katolikus. Érdekesképpen jelenleg a Nagyvárad téri református közösségbe járunk Isten ígését hallgatni. Ezen kívül, természetesen, a saját egyházaink ünnepein is részt veszünk. A két kislány római katolikus.

Én úgy látom, hogy a ti hitetek nagyon erős.

Az igazság az, hogy nagyon nehezen kristályosodik ki az emberben az, hogy csak vallásos vagy igazán hívő. Mind a ketten vallásos családban nőttünk fel, de inkább Isten mellett élünk, mint Ővele. Csak a család általi kötelező vallásosság volt bennünk, de igazából nem volt hitünk. El kell érnie az embernek egy bizonyos kort, amikor megéri a hitre, és felismeri a tényt, hogy Isten nélkül semmik vagyunk és csak általa és rajta keresztül lehetünk igazán boldogok.

Mennyiben segített nektek ebben a zene?

Amióta hívő vagyok, tudom, hogy ez nem rajtam múlik – mondja Andrea. Amikor Ausztriában, Bécsben voltunk, eléggé fáradtan értünk oda, mert azon a héten már több koncertünk is volt. Az előadás előtt negyed órával úgy éreztem, hogy három hangot sem vagyok képes lejátszani. De amikor Isten felé fordultam, és azt mondtam, 'most segíts meg Istenem', akkor olyan gyönyörű dolgok szóltak meg, hogy ez volt életem egyik legszebb koncertje.

Valószínűleg ezt nagyon erős hittel kérted.

Igen, tudtam, hogy ez most másképpen nem fog menni, csak az Ő segítségével. De az embernek először hívővé kell válnia, hogy felismerje, ezek a dolgok felülről jönnek és nem a saját erejéből.

Andrea hitvallását már hallottuk. Most Zsolttól kérdezem, hogy amikor játszik közelebb kerül-e Istenhez.

Amikor az ember színpadon van, akkor mindig van egy plusz érzés. Ha teljes átéléssel játszom, akkor minden más megszűnik, és a zenei áhítat közelebb visz Istenhez. Amikor az ember hívő lesz – veszi át a szót ismét Andrea – akkor tudja, hogy a hite nagyon sok mindenben átsegíti. Gyönyörű érzés, amikor átadhatja azt az élményt, ami a zeneműben rejlik. Ezért nekünk nagyon sok mindent adott a hit, amely még nagyon friss!

Az nem baj, sőt érett fejjel sokkal komolyabb a megtérés!

A mi életünkben, családban, ahogyan a hit által helyére kerülnek a dolgok, az számunkra maga a csoda, tehát Istené a dicsőség.

Akkor a gyerekeket ugyanilyen szellemben nevelitek.

Igen, válaszol Zsolt. Laura már az iskolától nagyon sokat kap. Neki már a napi tevékenységéhez kapcsolódik a hit, amely nekünk harmincöt évig kimaradt az életünkben. Nekik már van kapaszkodójuk, hitük, és egy jó családi háttér, ahol velünk együtt imádkozhatnak. Reméljük, ezzel segíteni tudjuk boldogulásukat az életben.

A két kislánynak is zenei sorsot szántok?

Minden esélyük megvan rá – mondja Zsolt büszkén –, mert nagyon tehetségesek. Lili még ugyan kicsi, bár nagyon fogékony, de Laurának egy egészséges exhibitionizmusa van, szeret szerepelni, imád a színpadon állni, és őt meg is ragadja ez a csillogás. De zongorázni egyelőre még nem akar, azt nem – azt mondta. Ezért most reméljük, elkezd csellózni tanulni. Kiváló ritmusérzéke, jó hallása, illetve kézi adottsága van. Lehet, hogy szülői elfoglaltságból mondom, de mind a két gyermekünk nagyon jó adottságokat kapott az Istentől. Ők tényleg a zenén nőnek fel. Nagyon sok segítséget kapunk Laura iskolájától, a Patrona Hungariae katolikus iskolától. Nap mint nap megtapasztaljuk a következetes nevelést, ezért nekünk már sokkal könnyebb itthon vele foglalkozni. Legfontosabb nevelési módszerük, hogy megtanítsák a gyerekeknek az egymás iránti szeretetet és meg-





Thália Színházban, 2004. október 20. – dedikálás

becsülést. Lilike is nagyon szereti az óvodáját, így mi nyugodtan tudunk a napi teendőinkkel foglalkozni, tudjuk, ők jó helyen vannak.

Kanyarodjunk vissza a megtérésetekhez, mikor történt ez pontosan?

Egy véletlen folytán tulajdonképpen, de mint tudjuk véletlenek nincsenek. Lili lányom születésekor ismerkedtem meg a kórházban egy másik szülő anyukával, aki az evangéliumról kezdett el beszélni nekem. Mindig úgy éreztük, hogy rengeteg mindent kaptunk az élettől, és mégis hiányzott az életünkből valami vagy valaki. Mint egy puzzle játék darabjai úgy állt össze a kép.

És pont egy református közösség segített neked ebben?

Igen, itt remek barátaink vannak, egyszerűen jó odamenni. Felnőtt fejjel megtapasztalhattuk itt azt, amit a XXI. században már keresve sem talál meg az ember az utcán, az önzetlen szeretetet, az egymás iránti odafigyelést.

Mi a távolabbi tervek, maradtok a négykezes felállásnál és ezzel akartátok bejárni a világot?

Természetesen, mi továbbra is együtt szeretnénk zenélni. A három év alatt annyira összecsiszolódtunk, nagyon jól kiegészítjük egymást, hogy a hagyományos, klasszikus koncerteken is együtt lépünk fel. Nagyon gazdag a zeneirodalom, nagyon jó átiratok vannak és szinte kimeríthetetlen ezeknek a forrása. A köztünk lévő

és általunk közvetített harmóniákra a közönség nagyon fogékony és célunk, hogy a koncertjeinken tapasztalható különleges légkört a világ többi részén is megismerthessük a közönséggel.

Ha külföldre mentek, hogyan oldjátok meg a verseket?

Például Németországban, Münchenben, ahol tanultunk – mondja Zsolt – vannak ismerőseink, akiknek nagyon tetszik az ötlet és segítenek abban, hogy hasonlóan a magyar versekhez német verseket találjanak a darabokhoz.

Ehhez megfelelő anyagi támogatás is kell. Ez hogyan tudjátok megoldani?

Az igazság az, hogy kicsiben kell kezdeni, nekünk nagy fedezetünk nincs ezekre a koncertekre. Létre kell hozni, elő kell adni, és onnantól kezdve majd meglátjuk. A gyerekek általában idegenkednek a komoly zenétől. A mi előadásunkban pedig belekerülnek a zene hangulatába, erre jön rá a vers és az már csak hab a tortán, hogy egy színházi élménnyel, koreográfiával még rá is segítünk, hogy megindítsuk a fantáziájukat. Átéltünk olyan

Thália Színházban



Thália Színházban



élményeket középiskolásokkal, mint például Grieg: Hegykirály barlangjában című zene előadásakor, hogy a mű végén, ahogy a tempó és hangerő egyre fokozódott, a gyerekek szinte tomboltak, akár egy rockkoncerten. Ennek ellenére a Thália színházban csak három előadásunk volt. A pedagógusok is, akik ott voltak, azt mondták erre van szükségük a gyerekeknek. Szakemberek is állították, hogy ez műfajteremtés, és az utó-

bi évek legnagyobb zenei ötlete volt. Mégis a szponzor keresésétől kezdve mindent nekünk kell intézni. Ehhez kapcsolatépítésre, összeköttetésre van szükség, erre pedig nincs időnk. A ren-

dezvényszervezők is nagy fantáziát láttak a Zeneképzületben, de sajnos az iskolák sem igényelték valamilyen számunkra is megmagyarázhatatlan közöny miatt.

Szerintem a felnőttek körében is népszerűsíteni kellene ezt a műfajt.

Igen, tervezzük ezt is. A felnőtteknek szóló versekhez is társíthatóak egészen különleges zenei művek. Egy kicsit más műfajban, de a komolyzene népszerűsítése érdekében a Kormorán együttes billentyűse, Szűcs István találta ki azt a megoldást, hogy nagyon igényes szimfonikus alapokkal, ismert művekből keresztmetszeteket adunk elő. Mi élőben zongorázunk és a háttérben szólnak a zenei blokkok, úgy mintha egy egész szimfonikus zenekar játszana. Ezt

ki lehet vinni szabadterre is, nagyon elegáns és szép megoldás, teltebb hangzást biztosít.

Ha jól értem, akkor nincs szükség zenekarra, mert az nagyon költséges volna.

Igen, így el tudunk menni olyan helyekre is, ahol egy zenekar nem férne el, de a hangzás mégis zenekari. Októberben a csengeri Alma-napok keretében lesz egy háromnapos fesztivál, ahol minden nap a színpadra állunk és rajtunk kívül – szervezésünkben – számtalan kulturális esemény is várja gyönyörű környezetben, lelkes és vendégszerető fogadtatással az odalátogatókat. Vannak az országnak olyan részei – mondja Zsolt –, ahol igazán hálásak az emberek, ha valami olyan dolgot visz oda az ember, ami igazi érték.

KURUCZLEKY ILONA

A Szent Kereszt felmagasztalásának ikonja

A Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe 355 körül Jeruzsálemből ered a Szentsír-templom felszentelésétől. Nem sokkal azután, hogy Jézus igazi keresztjét megtalálták, ezt az eseményt ugyanazon a napon ünnepelték. Az idők folyamán a Kereszt felmagasztalásának ünnepe kiszorította a templom felszentelésének ünnepét.

395-ben Aranyszájú Szent János három keresztőről beszél, amelyeket a Golgota alatt talált Szent Ilona császárné. Sok más író is beszél számos csodáról, amelyek a Szent Kereszt érintésének hatására történtek. Az is a csodák egyike volt, amikor Szent Ilona császárné és Szent Makáriosz, Jeruzsálem püspöke megtalálták a Keresztet.

A Szent Keresztet 614-ig a Szentsír-templomban tartották, amikor a perzsák elfoglalták a várost, és felgyújtották a templomot. 628-ban III. Herakliosz császár megverte a perzsákat, és visszahozta a Szent Keresztet Jeruzsálembe. A Kereszt egy darabját a VII. században I. Szeurgiusz, egy bizánci eredetű pápa Róma-ba vitte.

Az ünnepi ikonok középpontjában rendszerint Szent Makáriosz áll, magasra emelve és az embereknek felmutatva a



Keresztet. A Keresztnek eme felmagasztalása vagy felemelése a Kereszt kiemelkedését mutatja, mint dicsőségének jelét. Innen ered az ünnep megnevezése: Fel-

magasztalás vagy a Szent Kereszt felmagasztalása. Az ikonokon rendszerint megjelenik a szentként tisztelt Nagy Konstantin császár és édesanyja, Szent Ilona császárné alakja, bár némely ikon csak Szent Ionát jeleníti meg. A Szent Keresztet Szent Makárioszsal és Szent Ionával püspökök, papok és himnuszírók veszik körül. Magukkal együtt minket is bekapcsolnak az ünnepi ikonba minden értelmünkkel és szándékunkkal, ahogyan énekeljük is: „A te Kereszted előtt leborultunk, Uralkodó, és a te szent feltámadásodat dicsőítjük.”

Ünnepi tropár: Üdvözítsd Uram, a te népedet, és áldd meg örökségedet; adj győzelmet ellenségei fölött hazánknak, s Kereszteddel őrizd meg a te népedet.

Fordítói megjegyzés: az eredeti szöveg a Feltámadás templomáról beszél. Ez ismertebb nevén a Szentsír-templom, ezért jobbnak láttam a magyar szövegbe így átvinni.

Forrás: *Exaltation of the Holy Cross (Come Bless the Lord – God with Us Catechetical Series, Pittsburgh, 1976, 20-21.)*

FORDÍTOTTA: IVANCÓS BAZIL

Magyar kegyhelyek 5.rész

Eger

Szervita fájdalmas anyakegytemplom. A Boldvai apátság, Kéri Benedek gyanúsítottat rabbilincsből küldte Szűz Mária kegy-szobra elé, mert azzal vádolták, hogy megölte a feleségét. Ő bizonygatta ártatlanságát, és amikor egy Üdvözlégyet imádkozott a kegy-szobor előtt, lehullottak a bilincsei. Az 1400-as években klarissza apácák építettek templomot a kegy-szobornak, a kedves nővérek azonban kénytelenek voltak menekülőre fogni a protestánsok és törökök miatt. 1596-ban, amikor Arslán török bég elfoglalta Eger várát, a kegy-szobrot az apácák Lengyelországba vitték. Ott is maradt az 1700-as évekig. A mai kegy-szobor Thenny mester alkotása 1734-ből. 1950 óta a szerviták gondozzák a templomot.



Egerszalók

Egertől 7 km-re található. Első temploma az 1200-as években épült. A tatárjárás nem semmisítette meg a kegyhelyet, de a török uralom nem kímélte a templomot. Ekkor egy fára akasztották fel a megmentett szentképet, amely a Szűzanyát ábrázolja, ölében a kínhaltalt halt Krisztussal. Egy vak lányka, a Fájdalmas Szűzanya képe előtt imádkozva, visszanyerte a látását. Ezután megindultak kéréseikkel a bűnbánó zarándokok a kegyhely felé. A zarándokok befogadására a mostani templom 1738-ban épült. Az 1800-as évek elején a Habsburg uralkodóház tagjai is felkeresték a kegyhelyet, pl. Ferenc Ferdinánd is.



Homokkomárom

A pálos szerzetesek 1360-ban telepedtek itt le, ahol ma a Júda Oroszlánjai közösség működik. A török megszállás alatt elpusztult a pálos zárda és templom. 1772-ben ferencesek építettek egy új templomot. Amikor a templom alapjait ásták, egy fa gyökerei közül egy XVII. századból származó Szűzanya-festmény került elő a földből. Sok imameghallgatás és csodás gyógyulás történt a kegyképnél. Kopti Ottó apát XIV. Benedek pápa engedélyével a településre hozta Kis Szent Félix ereklyéjét üvegkoporsóban. Napjainkban a közösség a Szeretláng mozgalom és a Titkos Értelmű Rózsa tiszteletének központja.



PAPP NÓRA



Zarándokúton

a napk

zélítette meg a központot, találkozott a város vezetőivel, majd betért a dómba imádkozni.

Ahogy közeledtünk a hét végéhez, annál intenzívebbé vált a zarándoklat programja. Péntek este a fiatalokat befogadó helyi plébániák kétnyelvű keresztúti ájtatosságokat szerveztek. A keresztút bejárta a közösség lakótelepeit, a kierősített ének és imádság hangjával ébresztgették a fiatalok az ott lakó emberek Isten iránti érdeklődését, keresését.

A szombat reggeli szent-

életet kezdhessenek a szentgyónás szentségének kegyelmi világából. A háttérben szebbnél szebb vallásos zene szólt, mindenféle az igaz lelki mélységet kereső fiatalok boldog arcát lehetett látni.

Közben beesteledett és a Szentatya is megérkezett. Felcsendült a találkozó himnusza,

Augusztus 15-én fiatalok tízezrei keltek útra a németországi egyházmegyéből, hogy részt vegyenek a 20. Ifjúsági Világtalálkozón Kölnben. E találkozóra még a boldog emlékü II. János Pál pápa hívta meg a világ fiataljait Torontóban, akik jöttek is szorgalmasan már az első napokban. Az egy hétre tervezett program igen gazdag választékot nyújtott az érdeklődőknek, akikről egész idő alatt lépten-nyomon tapasztalni lehetett, hogy tudják, KIHEZ jöttek.



A napkeleti bölcsek iskolájába „beülve”, a fiataloknak lehetőségük nyílt az egyházmegye 400 templomában három napon át anyanyelvi katekéziseken résztvenni és elmélyülni keresztény hitünk tanításában. Több szerzetesi és lelkiségi központ is várta az érdeklődőket a különböző plébániák templomaiban, mint pl. a taize-i közösség, a Chemin Neuf vagy a Boldog Teréz anya nővérei. Ezeken a helyeken kiemelt módon egész napos szentségimádásra, Isten-dicséretre, lelki beszélgetésekre került sor, amelyeket naponta ezrek látogattak.

A közel ötezer magyar zarándokot Bonnban és környékén szállásolták el a szervezők, a közös katekéziseket a helyi T-Mobile cég hatalmas nagy csarnokában tartották. Schönberger Jenő szatmári megyes-

püspök, Szabó Tamás tábori- és Udvardy György esztergomi segédpüspök tartotta a katekéziseket, melyeken nagyon szép tanúságtételeket és énekeket hallhattunk.

A találkozó egyik kiemelt pontja a dóm-zarándoklat volt, amelyen minden nyelvcsoporthoz különböző napokra és órákra beosztva a Rajna partján környezetben vonult a háromkirályok ereklyetartójához, ezzel is kifejezve, hogy a keresztények a hit nagy tanúival együtt járják az élet útját Isten felé.

Csütörtök délelőtt megérkezett a Szentatya is Kölnbe, és fergeteges ujjongással köszöntötték őt a fiatalok. Délután egy kis hajóutazással kö-



misék után mindenki útra kelt Marienfeld felé, ahol a lelki zarándoklat csúcspontja következett. Hatalmas tömegek hömpölyögtek az utakon, imádkozva, énekelve. Estére megtelt a 152 hektáros mező az ekkorra már több mint fél milliós létszámú zarándokkal. Csodálatos színözön, sokféleség, nemzeti zászlók lobogtak, határtalan lelkesedés vett erőt mindenkin. A délutáni órákban a kiengesztelődés sátra előtt fiatalok ezrei kígyóztak, hogy új



a „Venimus adorare eum”. A pápa autója felkapaszkodott a 3000 tonna földet tömörítő mesterséges dombra és a pápa köszöntötte a fiatalokat.

Felállították az Ifjúsági Világtalálkozó fakesztjét, amely minden találkozó középpontjában áll, majd környezetben bekísérték az Istenanya-ikont. A domb tövében harangszente-



más, mint amilyenek általában elképzeljük. Ő nem versenyez az evilági hatalmakkal. Nem állítja seregeit más seregekkel szembe. Isten az evilági zajos és erőszakos hatal-

halálára és feltámadására emlékezünk. Benne az erőszak szeretetté alakul át, és mindez ki kell hogy hasson a vele egyesülő személyekre is.

Biztatta a jelenlévőket,

életi bölcsék nyomdokain



volt a világ fiataljainak összehívása. Majd elkezdődött az igeliturgia, a virrasztás, amely késő éjjelig tartott. Mindenki kezében égő méces ragyogott, és ez csodálatos látványként hatott az éj sötétjében. A virrasztás során tanúságtételek hangzottak el, liturgikus táncok és mutatványok han-

makkal szembeállítja a szeretet védtelen erejét, amely a Kereszten diadalmaskodik.

A szentbeszéd után a kített Eucharisztia előtt szentségimádás következett. A vigília alatt szavakba alig önthető hangulat uralkodott az egykori bányaterületen. Amerre csak a szem ellátott, mindenütt térdre



hogyan fedezzék fel az egyház liturgiájának bensőséges gazdagságát és igazi nagyságát, hiszen nem mi készítünk ünnepeket saját magunknak, hanem maga az élő Isten készít ünnepeket számunkra.

A Szentatya beszéde befejező részében azt kérte a fiataloktól, hogy mindennapi életünkben nyilvánuljon meg az Oltárszentségben kapott Jézus. Abban, hogy tudunk megbocsátani, hogy figyelmesek vagyunk mások szükségletei iránt, készségesek a megosztásban, a testvérek iránti elkötelezettségben. Haladjunk előre Krisztussal, és életünk legyen Isten igazi imádoinak élete.



borult, összeszedetten imádkozó fiatalokat látott az ember. A több mint kétórás liturgikus program után a résztvevők zöme a szabad ég alatt töltötte az éjszakát.

Másnap reggel közös imádsággal kezdődött a program. A tíz órakor kezdődő ünnepi szentmisében a Szentatya tovább taglalta az Eucharisztia jelentőségét a keresztény ember életében. Az Eucharisztia imádság egységgé válik. Az Eucharisztia ünnepelésében érkezik el Jézus órája, amibe belépünk, valahányszor az ő



golták a jelenlévőket a nagy találkozásra Jézussal. A pápa beszédét a napkeleti bölcsék belső zarándoklatának gondolatával indította, utalva a világtalálkozó mottójára: „Eljöttünk, hogy hódoljunk Nekik.” (Mt 2,2) A bölcsék azért keresték fel Jézust hajdanán – mondotta –, mert benne találtak meg a világ legfőbb igazságát. Rájöttek, hogy Isten



lés következett. Az egyházmegye 4. legnagyobb harangja II. János Pál pápa nevét viseli, hálával emlékeztetve arra, hogy kinek a zseniális ötlete



LUKÁCS JÓZSEF
KÖLNÍ MAGYAR PLÉBÁNOS

Fekete György belsőépítész Zalaegerszegen született. Édesapja református lelkész, édesanyja tanítónő volt. Középiskoláit a csurgói református gimnáziumban és a budapesti Népszínház utcai Kohó és Gépipari Technikumban végezte. Volt a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola igazgatója, az Idea Iparművészeti Vállalat művészeti vezetője, a Képző- és Iparművészek Szövetségének szaktitkára és iparművész alelnöke. Művelődési központokat, szállodákat, üzleteket, bankokat, iskolákat, rádió- és tv-stúdiókat, múzeumokat, irodaházakat, klubokat tervez. Pályafutása alatt kettőszázötven beruházásnak volt enteriőr tervezője. A rendszerváltozás után a Művelődési és Közoktatási Minisztérium kulturális államtitkára, a Nemzeti Kulturális Alap elnöke. Két ciklusban parlamenti képviselő. Egy ideig a Kereszténydemokrata Néppárt alelnöke.

Egyetemi tanári habilitációja óta a soproni székhelyű Nyugat-Magyarországi Egyetem Művészeti Intézete Belsőépítész Tanszékének Professor emeritusa*. Újraindította a Magyar Iparművészet című folyóiratot, amelynek főszerkesztője. 1995-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

1996-ban Munkácsy Mihály-díjban részesül, 1981-ben Érdemes Művész. Megkapja a Televízió Nívódíját. 64 televíziós adás forgatókönyvírója és műsorvezetője. 2002-ben átvette a Nemzeti Társas Kör által létrehozott Hűség-díjat.

Akadémikus úr részt vett a Magyar Örökség-díj megalapításában, jelenleg a bírálóbizottság alelnöke. Hogyan, mikor és milyen céllal hozták létre a díjat? Kérem, beszéljen az aranykönyvről, a Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumáról.

Kezdeményezője Farkas Balázs volt, ő kérészt meg engem. Ketten kidolgoztunk egy rendszert, amellyel megkerestük Makovecz Imrét. Tanácsot kértünk tőle, mint bölcs kollégától. Jó-e így? Igenlő bólintást kaptunk. Így vált harmadik alapítónak Makovecz Imre. A mozgalom 1995. november 13-án indult el. Karácsony előtti napokban volt az első díjkiosztás.

A Magyar Örökség kitüntető cím egy nagyon szép oklevél, és jár vele egy olyan aranyjelvény, amelyet a birtokosa magánál hordhat. A díjazottak nagyon büszkék erre a címre.

Az aranykönyv egy gyönyörű bőrkötéses, aranyveretes könyv, amely tartalmazza a diplomamásolatokat, minden egyes teljesítmény oklevélmásolatát a kuratóriumi tagok aláírásával. Ezenkívül van egy szimbolikus ezüstkönyv, amely inkább egy adattár. Az ezüstkönyv rögzíti az összes beérkezett javaslatokat.

A teljesítmények kiválasztásában egyre messzebb mennek vissza időben. Pontosán hogy van ez?

Négy periódusra osztottuk a magyar történelmet visszafelé. A díj történetének első öt évében 1945 utáni teljesítményeket díjazott a bírálóbizottság. A következő – jelenleg is tartó – öt

Tíz éves a Magyar Örökség-díj



Beszélgetés Fekete György Professor emeritussal

A Magyar Örökség-díj története 1995-re nyúlik vissza. Az év november 14-én a Magyarországiért Alapítvány a következő nyilatkozatot tette közzé a Magyar Távirati Iroda útján:

„Tapasztalataink szerint az utolsó ötven év magyar történelme és benne a társadalmi-, tudományos-, kulturális múltunk igaztalan, torz módon jelenik meg a közvélemény előtt, és sok esetben a negatív történések vannak túlsúlyban. Szükséges tehát, hogy megnevezzük azokat a felemelő tényeket, erőfeszítéseket, építő személyiségeket, melyek ki egyenlítik az említett hamis arányokat, illetve akik léttükkel és személyes teljesítményükkel valóságos egyensúlyt teremtenek. Ettől reméljük, hogy a világ pozitív eseményei közé emelkednek azok a tények, amelyek a magyar önazonosság-tudat szempontjából meghatározóan fontosnak minősíthetők, s az unokáink unokái számára is példát jelentenek.”

A kezdeményezők javaslatára a fenti nyilatkozat szellemében valósult meg a Magyar Örökség-díj, és épül, gazdagodik a díjazottakból a Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeuma.

évben az időbeli határ a XX. század elejéig, illetve esetenként a kiegyezésig nyúlik vissza. A harmadik periódus a Mohácsi vészig, az utolsó ötödik év a magyar történelem kezdetéig tart.

Milyen gyakorisággal ítélik oda a díjat, hány fő kap egy alkalommal? Úgy tudom, posztumusz díjat is kiadnak.

Negyedévente van a díjosztás, és a napfordulók idejére tehető. Mindig szombatra kell esnie, mert ünnepélyes keretek között történik az átadás. Egy alkalommal hét díjat adunk ki. Kortársakat mindig díjazunk. Általában négyen kapnak díjat korábbi időszakból és hárman az élő kortársak közül.

Hány tagú a bírálóbizottság, ki az elnöke? Kérem, soroljon fel néhány nevet a bizottság tagjai közül.

Az alapító rend szerint a Magyar Örökség kitüntető címet egy 27 tagú társadalmi kuratórium adományozza, melyet korábban a Magyarországiért Alapítvány, most pedig néhány éve a Magyar Örökség és Európa Egyesület szervez, finanszíroz, bonyolítja a laudációkat és az ünne-

Juhász Judit átadja a Magyar Örökség-díjat Olofsson Placid atyának



Az ünnepség résztvevői az MTA dísztermében



peleket. A bizottság első elnöke Mádl Ferenc professzor volt köztársasági elnökké történt megválasztásáig. A jelenlegi elnök Hámori József, az Orbán-kormány volt kulturális minisztere. A bizottságban ragyogó nevek vannak. Csak néhányat emelek ki: Benkő Samu irodalomtörténész Erdélyből, Bolberitz Pál vallásfilozófus, Dávid Katalin művészettörténész, Jókai Anna író, Juhász Judit újságíró, Poprády Géza, a Széchényi Könyvtár volt főigazgatója, Pungor Ernő professzor, Spányi Antal, székesfehérvári

Kozma Imre atya Jókai Anna írónak adja át a díjat



Czigány György laudációja



megyéspüspök, Sunyovszky Sylvia színművész, Szakály Sándor történész.

Eddig hányan részesültek a díjban? Kiemelne néhányat közülük?

Decemberben, amikor tíz évesek leszünk, akkor lesz 280 díjazottunk. Elég tisztességes szám. Semmilyen díj nem nevezhető objektívnak, szubjektumok javasolják, és szubjektumok

ítélik oda. Azt hiszem, hogy a díjazottak a magyar történelemnek, művelődéstörténetnek, művészetnek, közéletnek egy olyan keresztmetszetét adják, hogy ha egy átlag középiskolás kívülről fel tudná sorolni őket, akkor megállapítható lenne, hogy az illető otthon van-e az elmúlt 100-150 év történelmében.

Néhány kiragadott példa a kitüntetettek köréből: Antall József, Teleki Pál, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Illyés Gyula, Márai Sándor, Czegei Wass Albert, Balczó András, Egerszegi Krisztina, Hajós Alfréd, Duray Miklós, Tempfli József, Tökés László, Bőjte Csaba, Mindszenty József, Budai Ilona, Makovecz Imre, Melocco Miklós, Nemeskürty István, Püski Sándor és felesége, Sinkovits Imre, Szokolay Sándor, Szervátiusz Tibor, a Magyar Nemzet című napilap, a Herendi Porcelán Manufaktúra, a gróf Széchényi Ferenc alapította Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeum. A századik díj „a magyar nép Szent Korona iránti tisztelete” volt.

Nagyon szép ünnepség keretében zajlik az átadás. Hol?

Az ünnepélyes átadás rendszeresen kiemelt nemzeti intézményekben zajlik. A Budapesti Szent István Bazilikától a Nemzeti Múzeumig, a Budapesti Történeti Múzeumtól a Széchényi Könyvtárig. Eddig hozzávetőleg harminc helyen voltunk. Az utolsó két évben a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében rendeztük meg az átadást. Kulturális műsorok, énekek, versek, zenei darabok teszik érdekessé az átadási ceremóniát. Az eseményt követő két héten belül a Kosuth Rádióban egy rövidített – egyórás – szerkesztett műsorban felvételről hallható a díjátadás, de beszámolnak róla a közszolgálati televíziók is.

Gondolom, hogy Ön is több kitüntetett laudált, illetve adott át díjat.

Emlékezetem szerint hét laudációt írtam. Laudáltam például Csete György Kossuth-díjas építész és feleségét, Csete Ildiló textilművészt, Sándor György humoristát, a margitszigeti Sport Uszoda híres tervezőjét, az olimpiai bajnok Hajós Alfrédot. Bízom benne, hogy fogok még laudálni másokat is.

Hogyan történik a díjra jelölés, majd a kiválasztás?

A Magyar Örökség-díj kitüntetettjeinek kiválasztása az alulról építkező demokrácia elvén és gyakorlatán alapszik: állampolgári jupon mindenkinek módjában áll díjra javasolni az általa érdemesnek tartott személyt, egyúttal, intézményt, teljesítményt. A Magyar Örökség-díj bírálóbizottsága kizárólag az így beérkezett javaslatokból választja ki a díjazandókat. A javaslatoknak a legjellemzőbb tulajdonsága az, hogy szeretet és hihetetlen megbecsülés van mögöttük. Egyetlenegy olyan javaslat nem érkezett be, amely dehonesztáló lett volna. Nem javasolnak viccből vagy kompromittálásképpen, hanem ki-

zárólag valóságos értékeket, amelyekről lehet, hogy a közvélemény nem tud, mert látszólag kis teljesítményekről van szó, de valójában ezek óriási teljesítmények. Mondjuk egy időben érkezik be javaslat Bartók Bélára és arra a gépkocsivezetőre, aki az első élelmiszer- és ruhaszállítmányt vitte ki Romániába 1989-ben a forradalom ideje alatt és agyonlőtték. Vagy egy időben szerepel Nagy Imre és Mansfeld Péter. Két óriási nagyságrendbeli különbség, de a mártíromságban végső soron a két ember találkozik.

Maga a kiválasztás a díjra úgy történik, hogy van egy kuratóriumi ülés, ahol előválogatás történik a beérkezett javaslatokból. Nem titok, hogy figyeljük a nagyon fontos nemzeti évfordulókat. Ha ezer esztendő a Pannonhalmi Apátság, akkor nem 1002 éves korában kell adni. Ez vonatkozik a Debreceni Református Gimnáziumra vagy a sárospataki egyaránt. A jelölést elég hosszú szavazásos procedúra követi, mert csak többségi szavazattal lehet bejutni a hét díjazott közé. Ezután felkérünk olyan neves személyiségeket, akik a díjazottat jól ismerik. Az írónál a monográfust, a művésznél a hozzáértő művészettörténészt. A második szakasz a laudációs eljárás, ahol a bővített, teljes laudációkat a laudátorok több órán keresztül elmondják. Majd ezt követi az ünnepélyes átadás.

Igaz, hogy több mint 800 jelölt van a bírálóbizottság előtt?

Most már több mint ezer jelölt van. Ami egyrészt nagy boldogság, mert a magyar társadalomnak egy jelentős része méltányolja ezt a kezdeményezést, ugyanakkor óriási nehézség is, mert nehéz igazságosnak lenni.

Befejezésül engedjen meg egy személyes jellegű kérdést. Áprilisban jelent meg új könyve, amely sorrendben a tizenharmadik. Kérem, mutassa be a könyvet röviden az olvasónak.



Tavaly nyáron került kezembe Kalkuttai Teréznek anyának gyönyörű tizennyolc soros írása, amelyet az olvasók közül sokan ismernek már: ez a „Himnusz az élethez”, ahol az életnek különböző tulajdonságait, a kaland jel-

legét, a szeretetét, a szépségét sorolja föl. Ez engem nagyon megfogott, és írtam tizennyolc esszét. Egy Kossuth-díjas kiváló művész barátomat, Schrammel Imrét megkértem, hogy illusztrálja a könyvet. „Bátorító” címmel jelent meg az esszégyűjteményem, a Kairosz Kiadó gondozásában. Be kell vallanom, saját életemre, saját bátortásomra született. Szép sikere van a könyvnek.



SZILÁGYI FERENC

Gondol-e arra a hívő ember – ha magyarnak született – hogy vallásának alapvető tételei, szertartásai anyanyelvében is kifejeződnek, mintegy leképeződnek benne? Nem arról van szó, hogy ezek a hittételek magyar fordításban is megtalálhatók, nyomtatott szövegek alakjában hozzáférhetők, hanem arról, hogy maga a nyelvszerkezet, a szavak közötti, nem is olyan rejtett összefüggések, tehát nyelvünk fölépítése és működésrendje képes ezeket képletezni, közvetlen módon megidézni. Ezt mint föltételezést vetjük föl, és az alábbiakban megkíséreljük a bizonyítást – vagy inkább szemléltetést – három szavunk segítségével.

1. TeST. Szótáraink szerint rokonság nélküli, ismeretlen eredetű szó. Tényleg így van-e. Talán magam is elhittem volna, ha föl nem figyelek arra, mennyire hasonlít TÉSZA szavunkra (melyet szótáraink könnyedén „szláv eredetűnek” tartanak). Első látásra nem világos az összefüggés a két szó között, de talán nem is látás révén kell azt fölfognunk, hanem valamely más érzékszervünk segítségével. Ezt az érzékszervünket pedig rendszeresen „működtetjük” nem hétköznapi módon, hetente egyszer még akkor is, ha csak vasárnapi keresztények vagyunk. Szentáldozás-kor történik ez, amikor a pap nyelvünkre helyezi az oSTYát (a pap ki-*oSZT*-ja, s ezáltal Isten fia mintegy szét-*oSZT*Ja magát közöttünk), s azt mondja: „Krisztus *TeSTe*”. De miből van az ostya (latin, de a latinban tisztázatlan eredetű szó)? „Vékonyra süttöt, kovásztalan TÉSZAféle”, mondja szótárunk. És minthogy az át-lényegülés előzőleg megtörtént, áldozáskor az *ostya tészájában* a szó szoros értelmében meg-*íz*-leljük az Istenfiú *testét*, ízlelés révén tapasztalva meg Istent. Hiszen rögtön utána énekeljük is: „Ízleljétek és lássátok, mily jóságos (vagy: hogy milyen édes) az Úr” (Zsolt. 34.9, ill. *Éneklő Egyház* 598.) Elsőáldozók fölkészítésekor hangzik el az intelm: „Nem rágni kell az ostyát, hanem ízlelgetni!” Ezeknek a szavaknak hasonló a hangalakjuk, a T vagy TY és az S vagy SZ mássalhangzók ismétlődnek bennük, és ez szerintem egyáltalán nem véletlen. Ezt az összefüggést a szertartás során nem gondoljuk így át, ugyanis ekkor valóban az ízlelés a legfontosabb, nem a gondolkodás. És ez nem a köznapi értelemben vett ízlelés, hiszen ha megfontoljuk, magának az ostyának nincs is íze (liszt, víz és talán egy kevés só keveréke), mégis „íze” által tapasztaljuk meg Isten jóságát. Tápértéke ugyancsak elhanyagolható a szó „táplálkozás-életteni” értelmében, mégis a szertartás során mint „lakomát” emlegetjük. TeST-vér szavunk is ebből a szempontból válik teljesen értelmezhetővé: testvérvé válunk annak, akivel együtt részesültünk az Isten fiának testéből és véréből, és így természetesen magának Jézusnak is. Egyébként *íz*(lel) és *ész*(lel) sem véletlenül hasonlítanak: latinban *sapio* = ízlelni, megérteni (ebből a *homo sapiens*); *gusto* = megízlelni, megismerni; de ezek már a latinban sem köthetők a *corpus* 'test' szóhoz.

Ezek után bizonyára nem fogunk csodálkozni, ha TISZTA szavunkat is ide szeretnénk vonni (szótárainkban megint csak könnyedén „szláv eredetűnek” minősül), méghozzá két okból. Áldozás előtt ugyanis gyónni kell, azaz bűneinktől meg-*tisz*-ulni megvallás és feloldozás által, az áldozás révén pedig Krisztus testének ízlelése-

vel további tisztulásban van részünk. Látszólag nagy ugrás, hogy hasonló hangalakú angol szavakat is meg tudunk ezen az alapon magyarázni. Mindenekelőtt a *test* szót, melyről talán csak most vesszük észre, hogy angolul is kiolvasható, sőt mint angol kölcsönszó viszonylag nem régen került be nyelvünkbe, és általában *teszt* a kiejtése (meg az írásmódja), jelentése pedig 'vizsgálat, vizsga, próba, ellenőrzés'. A mai jelentés alapján látszólag nincs összefüggés; csak hogy az angol szó eredete a latin *testu*, melynek jelentése 'agyagedény, égetett cserép'. Hogyan is alkotta meg testünket a Teremtő? Nemcsak a Szentírás, hanem más hitregék szerint is agyagból, a föld porából (a mai angol jelentés úgy alakult ki, hogy a középkorban így nevezték a próbatéglét, azaz a nemesfémek próbájára vagy olvasztására szolgáló edényt). Az agyagot és a tésztát még gyúrhatóságuk is összeköti, de az is, hogy mindkettő végleges alakját és állagát (de „ízét” is!) tűz, égetés által nyeri el. Hasonlóan magyarázható angol szavak még: ToAST 'pirítós', TaSTe 'íz, ízlelés', DuST 'por'. Ezeket az angol szavakat – saját szótáraink – különféle forrásokból eredeztetik, köztük összefüggést nem látnak, valószínűleg azért, mert maga a *test* – így pl. „Krisztus teste” értelemben – angolul 'body', amely hangalaki szempontból már egyáltalán nem vonható ide, tehát náluk hangtanilag nem érzékelhető egységes rendszer, így az szétesik, mert nincs központi vagy összekötő eleme. Viszont az Európai Únióban biztosan helye van olyan nyelvnek, amelynek szavai szerves rendszerekre épülnek, s amelyben a TeSTi-ség a TISZTa-sággal függ össze.

2. LaK. Szép példája a nyelvünkben gyakori egyalakú szavaknak (szakszóval: homonimáknak). Két, látszólag különálló jelentése van: 1. valamely helyiség(ek)et otthonának tekint, lakik valahol, s ebből képződik *lakás* főnévünk; 2. annyit eszik, amennyivel étvágya kielégül. A kettő kapcsolatára vagy nem kapunk magyarázatot, vagy legfőljebb valami olyasfélé, hogy általában otthon szokunk jóllakni. Márpedig kell lennie mélyebb összefüggésnek, hiszen ha hasonló hangalakú szavak között megtaláltuk, mennyivel inkább kell ilyennek lennie a hangtanilag teljesen azonos szavak között, legalábbis egy olyan szerves jelrendszerben, mint a magyar, amellyel világunk *magyar*-ázható. Talán azon sem fogunk meglepődni, hogy a *magyar*-ázat, a lényegi összefüggés ugyanabban a szertartásban található meg, amelyről fentebb beszéltünk. Mit mondunk ugyanis a szentáldozás előtt? „Uram, nem vagyok méltó, hogy *hajlékomba* jöjj...” Vagyis meghívom Jézust, hogy költözzön – hova is? Belém, hiszen én vagyok a hajlék (a Müncheni Kódexben *hajlak*), az én testem, ahová őt meghívom. A szentáldozás egyik fő mozzanata, hogy meghívom Jézust, *lakozz*on bennem. Ő elfogadja a meghívást; az elutasításnak még a lehetősége sem merül föl, hiszen ha kitarjuk az ajtót, oda az Úr föltétlenül betér, ez mindentéle hit alapköve. Nem térhet ki előle, de nem is akar, hiszen már az ajtónyitás is az Ő

Hit és ar



Erdélyi székykapu



Szentháromság szobor, Fallóskút

kegyelmének köszönhető. Mit jelent az, hogy elfogadta meghívásomat? Azt, hogy Ő, mintegy viszonzva a meghívást, meghív részvételre *lakomáján*, ahol saját magát, saját *testét* *ostyaként*, kenyér-*tészta*ként szét-*osztja* közöttünk. Itt tehát két képzet elválaszthatatlanul összeolvad: az egyik az, hogy Jézus az én testem

költözik, hajlékomba lép, hogy együtt *lakjon*, eggyé váljon velem, a másik az, hogy én táplálékként részesülök az Ő testéből, vagyis jól-*lakom* vele. De most vajon melyik jelentésben használtuk *lak* szavunkat? Mindkettőben egyszerre: a különállónak tételezett, szótárban mesterségesen szétválasztott jelentések egymásra, egymásba csúsztak. Ez az egyalakú szavak csodája a magyar nyelvben. Nyilvánvaló, hogy egy darab ostyával hétköznapi értelemben véve nem lakhatom jól, de hát itt hittel való töltekezésről van szó, az ostya vételével mintegy betelünk Jézussal. Az angol példák itt cserbenhagynak bennünket, ezt – a jelentések ilyen egymásba csúszását, fedésbe kerülését – már csak magyarul lehet kifejezni, lényegileg *magyar*-ázni. Keresztény hitünk egyik kulcskérdéséről van szó: Jézus úgy *lakik* bennem, hogy én egyúttal jól is *lakom* vele. Ez a megvilágosító többértelműség esete mai világunkban, amelyben igen sokan törekednek az állandó, már-már rögeszmés egyértelműsítésre, holott a világ nem úgy működik. Legvégül tegyünk egy K betűt vizsgált szavunk végére: kapjuk a LaKK-ot, melynek eredetileg élőfa a forrása (skarlát tölgyből nyerték), szerepe pedig az, hogy megfényesítse a tárgyakat (Andics Árpád barátom szép gondolata). Jézusnak – a „világ világának” – talán nem az a szerepe, hogy fénybe öltöztesse a világot?

nyanyelv



Petőfi Sándor és Szendrei Júlia szobra, Koltón

3. ÍZ. E szavunknak nem is kettő, hanem legalább öt különbözőnek tételezett jelentése van, melyek természetesen szép szerves rendbe állíthatók, csak egy kicsit utána kell gondolni. Kiinduló pontunk a *test* szavunkkal kapcsolatos fenti gondolat sor lesz; most tovább fogunk menni az áldozás tárgykörénél, de nem szakadunk el Jézustól. Láttuk, hogy a szentáldozás során magának Istennek a létét tapasztaljuk meg ízelettel, ezen túl pedig jószágát is. Kissé összetett gondolatmenet következik, amelynek első fokán látszólag ide nem tartozó szólásokra fogunk rácsodálkozni: *Ennivaló gyermek! Meg kell zabálni ezt a gyereket!* Ha ezeket szó szerint lefordítjuk valamely nyugati nyelvre, számítanunk kell az elsőrnyedésre. Ha úgy tudták rólunk, hogy barbár őseink nyereg alatt puhított húson éltek, akkor ezeket a fordulatokat valamiféle emberevő hagyomány továbbélésének fogják tartani. Holott ezt ugyanúgy nem lehet szó szerint, hétköznapi értelemben venni, mint azt, hogy eszünk Jézus testéből (de jelképesen sem, hiszen ez sokkal több, mint egyszerű szimbólum). Minden szentáldozás alkalmával kiderül, hogy éppen Ő az „ennivaló gyermek”, akit már születésekor Jászolba tesznek. Minden gyermekben Ő születik újjá a Földön, minden gyermekkel az istenség költözik közénk. A magyar nyelvben ezért volt egykor *áldott* állapot az, ami ma sokaknak *teher*, és *Isten áldása* a gyermek, ami ma népszaporulat, s amivel folyton bajok vannak (és lesznek is, amíg szaporulatként fogjuk kezelni). Az *ennivaló gyermek* kiszórással talán éppen az istenség eredeti csodás ízére szeretnénk ráismerni, a gyermekben – tehát egykor bennünk is – jelen levő Istent mint ízt azonosítani.

Mindennek van történelmi távlata is, első nyelvemlékünk pontosan megfogalmazza: „És a gyümölcsnek oly *keserű* vala vize, hogy torkát megszakasztja vala.”

Tehát ember és Isten viszonya egy *íz* miatt romlott meg (erről ilyen megfogalmazásban az Ószövetség nem szól). Ha ez a viszony meg-KeSeR-edett, ki fogja tudni helyreállítani? Az, aki képes bennünket az eredendő büntől megváltani –TeSTi halálával bennünket meg-TISZT-ítani –, de akkor neki már a nevében is benne kell lennie az erre való utalásnak. Ez meg is történik. Harangozó Imre barátom által gyűjtött régies moldvai-csángó népi imákban Jézus nevének rendre olyan változataival találkozunk, mint *Ízus* (= ízes) és *Jédus* (= édes). Ezt teljességében megint csak magyarul tudjuk értelmezni, mint ahogy az *Édes Istenem!* is jellegzetes magyar fohász. (Közvetve angolban is megvan a párhuzam: SaViour ‘Megváltó’, SaVour ‘íz, zamat’; alig van eltérés a két szó között, bár különböző latin gyökökből eredeztetik őket. Oroszban pedig a „Megváltó” végső soron egy ‘legeltet, táplál’ jelentésű igéből származik.) Ebben az értelmezésben tehát Jézus (Ízes vagy Édes) azért születik meg újra minden Karácsonykor, hogy ízekre oSZThassa magát érettünk, hogy orvosolja, megédesítse világegyetemlegesen meg-KeSeR-edett szánk ízét, az egész emberiség rossz szájízét. Ezért *is* kell rendszeresen szentáldozáson részt venni, éjféli misére menni, karácsonyfa alatt *Memyből az angyal-t* vagy *Csordapásztorok*-at énekelni, újra meg újra átélni az istenség csodás ízeit, az otthon, a Karácsony háZi-haZai ízeit (lásd fentebb LaK-ás magyarázatát). Ez az *íz* hétről hétre helyreállhat bennünk, testünk templomában, minden hajlékban-házban, az *ennivaló gyermek* hétről hétre, évről évre bennünk is újjászülethet.

Ne feledkezzünk meg *ÍZ* szavunk többi jelentéséről sem. Jelenti az emberi test részét (pl. „minden ízében reszket” stb.). Ez is áll a megszületett gyermekekre, aki hús a húsból, vér a vérből. Jelent nemzedéket is (pl. a „hetediziglen” kifejezésben), és a kisgyermek valóban a következő nemzedék a láncban. Petőfi (és más nagy költőink) számára ezek az összefüggések teljesen nyilvánvalóak voltak, mi másról tanúszkodnának a *János vitéz* következő sorai: „...száraz ebédünket /Izről porrá morzszolt testeddel szózzuk meg.” Rossz értelemben „nyelvünkre venni valakit” annyi, mint *íz*ekre szedni, lecsepülni (a latin *taxo* – a fent idézett angol *taste* forrása – jelentései: tapogat, megszól, értékel valamennyire). Sajnálatos, hogy nyugati mintákat követő nyelvtudományunk olyan útra tért, amelyről széttekintve ezek az összefüggések nem láthatók, ahonnan nézve még létüket is le lehet tagadni. – Idetartozónak érzem továbbá *izzik, izzad* igéink *ÍZ* tövét is, mely ponton újabb érdekes angol párhuzamot találunk: SWeaT ‘izzad’, SWeeT ‘édes’, nagyon kicsi különbséggel a két szó között. Ha észrevennénk és méltányolni tudnánk az efféle nyelvi összefüggéseket, talán elviselhetőbbnek tartanánk mások – és saját magunk – izzadságszagát, nem dőlünk be oly könnyen a kizárólag saját hasznukkal törődő kozmetikai cégek ostoba, hazug és erőszakos hirdetéseinek (bár meglehet, hogy saját hasznuk mellett még abban érdekeltek, hogy Isten ízeit kiiktassák életünkől, mű-ízekkel helyettesítsék, világunkat meddővé, szervetlenné tegyék). De túlzásba se vigyük az ízeket és élvezetüket, még a jó ízeket sem. Ha ezt tesszük, *ÍZ* eszi majd a szánkat (ez a következő

jelentés), vagyis kicsattan; tepertőnek vagy sömörnek is hívták, ma leginkább herpesznek. Ez tényleg idegen szó, az ógörögben kígyókra vonatkozott (*herpein* ‘kúszni’, herpetológia = hullókkal foglalkozó ága az állattannak), talán éppen a Bűnbeesés kígyójára, aki almával csábít a rosszra. Erről népdal is szól: *Édes alma csutkája, / Sebes a babám szája. / Meg kell annak gyógyulni, / Ha meg akar csókolni.* Népdalaink tudnak tehát az ízek elromlásáról és helyreállításuk szükségességéről, lehetőségéről. A csókban – az igaziban, mely kiemel a térből és időből – szintén *ét* adunk egymásnak önmagunkból. Édes Jézus, a mi szerelmes Úr Istenünk bizony elfordul tőlünk, ha herpeszes a szánk, mert a kígyó jut róla eszébe. De akkor is kiköp a szájából, ha langyosak („sem hév, sem hideg”) vagyunk. Vigyázzunk az eredeti ízekre, őrizzük jobban őket, a sajátunkat is, meg Isten ízét is a szánkban. Az Európai Unióban hitünk szerint nem agyonglobalizált és agyonfertőtlenített világpolgárokra lesz szükség, hanem arra, hogy minden nép saját eredeti ízeit vigye be oda – ha van neki, ha meg tudta őrizni.

Általános vélekedés, hogy a hit valamiféle nyelvek fölötti dolog, hiszen a legkülönbözőbb nyelveken beszélők is képesek azonos mélységig átélni az Istenben való hitet. Ez utóbbit nem vonjuk kétségbe, de szeretnénk fölledzni János evangéliumának első sorát: „Kezdetben vala az Íge.” Ha pedig a teremtett világ, a valóság igei természetű, mégsem közömbös, lehetővé teszi-e az anyanyelv ennek az igei természetnek közvetlen megélését vagy nem. Nos, a magyar lehetővé teszi, és eszerint kellene megbecsülnünk. Látnivaló, hogy a fentebb vázolt nyelvi összefüggések nem jelentéktelen, huszadrangú ügyek, hanem hitünk alapkérdéseit, Istennel való azonosulásunk lehetőségeit érintik. Nem tanultuk, hogy ilyen összefüggéseket keressünk a nyelvben, talán azért nem, mert akiktől tanultunk, és akik azóta is, ma is megszabják tanulnivalóinkat, azoknak a nyelvben nincsenek ilyenek, illetve csak töredékesen vannak meg. Ha megvolnának, nem hallgatnák el, hanem büszkén hirdetnék. Fölmerülhet az a kérdés is, milyen régiek ezek az összefüggések nyelvünkben, és hogyan függhetnek össze kereszténységre való áttérésünk hivatalosan hirdetett időpontjával? Vakmerő dolog lenne évszámot mondani, de bizonyos, hogy nagyon régiek ezek a szavak és rendszerek. Két föltevést kockáztatok meg. 1. A Szent István-i térítés előtt nem voltak meg, ez esetben rendkívül gyorsan és hatékonyan képletezte nyelvünk a kereszténnyé vált valóságot. 2. Nagyon régen megvoltak, jóval a kereszténység hivatalos fölvétele előtt, talán már az idők – és nyelvek – kezdetén. Ez esetben nyelvünk mintegy „megelőlegezte” a történelmi Krisztus megjelenését. Mint ahogy a krisztusság kezdetétől fogva jelen van a világban („az Atyától született az idő kezdete előtt”), az Íge megtestesülése, a szó íze kezdetétől fogva adott mint lehetőség, miért lenne képtelenség, hogy a nyelv is tartalmazza ezt lehetőségeként? Természetesen más nyelvekben is meglehetnek – ha töredékesen is – ezen összefüggések, és az e nyelveken beszélők földadata azokat kifejtteni és a nyilvánosság elé tárni.

DR. VÉGVÁRI JÓZSEF

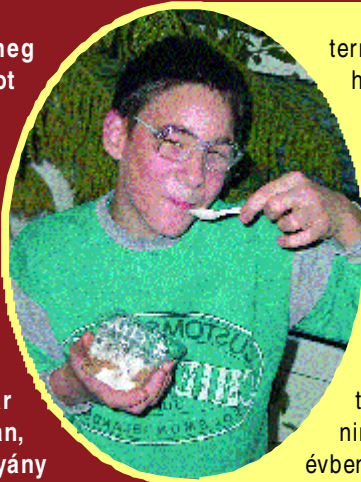
NYELVTANÁR

Boldog Batthyány László nyom

„Most jöttünk meg Csíksomlyóról, 8 napot töltöttünk Erdélyben, megnéztük e gyönyörű vidék nevezetességeit, elzarándokoltunk a híres Mária-kegyhelyre, próbáltuk megismerni az ottani életet, megtapasztalni Erdély szépségeit. Voltunk már Lourdes-ban, Fatimában, részt vettünk Batthyány László boldoggá avatásán Rómában, de jártunk Ausztriában is” – mesélte friss élményeit Fehér Anna, Szent Erzsébet-rendi nővér, a Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekotthon igazgatója.

Fehér Anna 1968-tól dolgozik a látásérültek között. 1982-ben kezdtek foglalkozni a látás- és mozgássérült gyerekekkel, akkor még eléggé mostoha körülmények között. A Batthyány téren két alagsori lakásból kialakított helységben 113 négyzetméteren 15 halmozottan sérült gyerekekkel indultak, akik közül 10 bentlakó, 5 bejáró volt. Egyéni foglalkozással próbálták őket fejleszteni, hogy önállóan el tudják magukat látni, elérjék a szobatisztaságot. Mivel abban az időben az alapfokú oktatásba még nem kapcsolódhatott bele az egyház, ápolóintézményként és egészségügyi gyermekotthonként működhetek. Három gyógypedagógus, gyógytornász, konduktor segített a gyerekek mozgásfejlesztésében. Az itt élő gyerekek magántanulói voltak a Vakok Általános Iskolájának, és félévente vizsgát tettek.

Miután 1989-ben lehetőség adódott, hogy a Sváb-hegyre költözzenek, megindult az intézmény további fejlesztése. A most is állami tulajdonban lévő telken megkezdtek az ott lévő romos épület felújítását, és a hívek adakozásából később lehetőség nyílt további bővítésekre is. A rendszerváltáskor elsőként kértek engedélyt arra, hogy általános iskolaként is működhessenek. 1991-ben indulhatott meg az oktatómunka, amikor a német Christoffel Blindenmisszió Evangélikus Vakügyi Szervezet jóvoltából további tantermek és a speciális fejlesztéshez szükséges részek épültek. Kialakítottak ének-zene, technika-, számítástechnika-

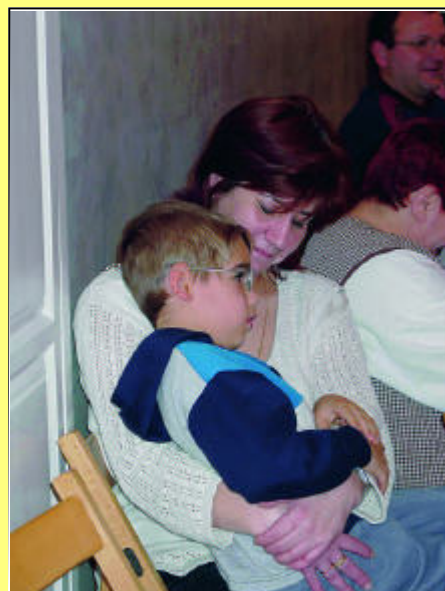


termet, főző- és tankonyhát, hidroterápiás medencét. Az egyre szaporodó létszám miatt szükség volt a bentlakásos rész bővítésére is, mivel a gyerekek egy része átmeneti vagy tartós nevelésben él itt. Ebben a tanévben 47 gyerek tanult az intézményben, közülük heten bejártak, a többiek bentlakók. Akiknek nincs családjuk, azok egész évben itt tartózkodnak, az ő számukra megpróbálják pótolni az otthon légkörét.

Fontosnak tartják a vallásos nevelést, rendszeres a hitoktatás, az amúgy is nehéz körülmények között élő gyerekek hitükből és Isten-kapcsolatukból merítenek erőt a mindennapi élet megpróbáltatásaihoz. A gyerekek állapotától függően

négyen vagy öten tanulnak egy osztályban. A közismereti tárgyak mellett mozgásfejlesztő pedagógus, konduktor, gyógytornász, szomato-pedagógus segíti a gyerekek egyéni fejlesztését.

A gyerekek 3 éves kortól kerülnek ide a csecsemőotthonokból vagy a családból. Eredetileg 18 éves korig lehetnek az intézmény védőszárnyai alatt, de folyamatban van egy utógondozó felépítése, ahol 18 éves koruk után önálló életet kezhetnek. Akinek az állapota megengedi, lehetősége van arra, hogy a vakok iskolájának speciális szakiskolájában folytassa tanulmá-



A képek 2004 karácsonyán és bérálásán készültek.

Önkéntesek a sérült gyermekekért

nyait. Tavaly hat ilyen növendékük volt. Tervbe vették egy védett munkahely kialakítását, ahol helyben lehetőségük lesz különböző pénzkereseti lehetőségekre. Ilyen a szövés, bőrfeldolgozás, kerámia. Új technológiák kidolgozásával próbálkoznak a Braille (vakok írását tartalmazó) könyvek kötésével.

Anna nővér idő közben belépett a Szent Erzsébet betegápoló apácák közösségébe, jelenleg egy másik társával az aacheni tartományhoz tartoznak.

Az ötven dolgozót foglalkoztató intézmény állami támogatásból és adomá-

nyokból tartja fenn magát, de működésük egyre nehezebb, mert január 1-től csökkentették az egyházi kiegészítést, nem kapjuk a béremelések és járulékaik differenciáját. Az állami támogatás a dolgozók béérére és a járulékok fizetésére sem elég. Ezért szívesen vesznek minden adományt, amiről adóigazolást küldenek.

Még Lékai bíboros úr kezdeményezésére indult meg a Batthyányi téri Szent Anna templomban látássérültek részére a rendszeres lelki gondozás és szentmise. Azóta foglalkoznak a felnőtt látássérültekkel is, minden hónap második vasárnapján 11 órakor van itt szentmise számukra. Évente lelkigyakorlatot tartanak és zárándoklatokat szerveznek.



Nagy sikerélmény, ha valaki 18 éves korára eljut odáig, hogy két bottal, esetleg járókerettel vagy fabottal képes önálló járásra. Aki alsó végtagjára béna, de lát valamennyit, az megtanulja az elektromos toloszék használatát.

Két számlaszámuk működik az OTP-nél. A 11701004-20061777 számú a gyermekotthon, a 11701004-20201612 Hummel

Kornél Látássérülteket Támogató Alapítvány (kiemelten közhasznú) a felnőtt és gyermek látás- és mozgássérülteket támogatja.

Hummel Kornél 1907. július 12-én született Budapesten. Korán árvaságra jutott, kapcsolatban volt a Regnum Marianum Közosséggel és a Mária Kongregációval. Itt bontakozott ki papi hivatása. A gimnázium után 1925-ben kezdte meg teológiai tanulmányait. 1929-ben szentelték pappá. 1935-től rendszeresen bejárta a Vakok Intézetébe, ahol lelki vezetője és gyóntatója volt az ottani látássérülteknek. A háború erősödésével 1944 karácsonya előtt beköltözött az intézetbe, hogy bátorítsa és vigasztalja lelki gyermekeit. 1945. január 17-én gyóntatás közben értesült arról, hogy orosz katonák az intézeti lányokat meg akarják erőszakolni. Azonnal védelmébe vette őket, és ekkor egy orosz katona lelötte őt. Még aznap visszaadta lelkét teremőjének. Először ott temették el az intézet kertjében, később többszöri exhumálás után a Batthyány László Gyermekotthon kertjében kapott végső nyughelyet.

Az intézmény dolgozói nap mint nap szembesülnek az élet számos nehézségével, és sikerként élnek át minden önállóan megtett lépést vagy mozdulatot. Hivatásuk egyedülálló, hiszen olyan gyermekekért fáradoznak, akik nélkülük nem lennének képesek az önálló emberi életre. Isten segítse minden további fáradozásukat!



RÓZSÁSNÉ KUBÁNYI ANDREA



A Magyar nemzetünk számára megtisztelő hagyomány, hogy az esztergomi érseket, azaz Magyarországon mindenkorin primását a Szentatya a bíborosok kollégiumába hívja. A középkorban a pápák Rómában, vagy – ha a történelem viharai során nem a szentszéki állomáshelyeiken – maguk mellett tartották a bíborosokat. Bár később a tanácsadó testület tagjainak többsége már különböző egyházmegyék főpásztoraként működött, ám mégis megtartották az ősi hagyományt, hogy az örök városban a pápa egy-egy templomot jelölt ki számukra. Amikor jelenlegi bíborosunkat – *dr. Erdő Péter* primás, érsek urat – 2003. szeptember 28-án az a megtisztelő kiténtetés érte, hogy boldog emlékezetű *II. János Pál* pápa a bíborosok testületébe választotta, egyidejűleg a Szentatya címtemplomául az ókeresztény örökséget hordozó *Santa Balbina* vértanú szűz tiszteletére emelt bazilikát emelte ki, melyet 2004. március 9-én ünnepélyes székfoglalóval vett birtokba primásunk.

Történelmi érdekesség, hogy Esztergom érseki székében eddig 81 érsek ült, ezek közül azonban csak 23 nyerte el a bíborosi tisztséget. De többen közülük sem tudták átvenni római címtemplomukat. *István* (+1094) – aki egyébként nem azonos a Gizella királynék kíséretéhez tartozó veszprémi megyéspüspökkel – volt az első bíboros, akinek történelmi ismereteink szerint tituláris temploma volt, még hozzá abban az időben – nagyjából a reneszánsz kor elejéig –, amikor a kinevezett bíborosoknak kötelező volt a római Kúriába költözniük. Így történt, hogy István bíboros esztergomi érseki székét a Róma közelében lévő *Palesztrina* püspöki székével cserélte föl.

Ismert az a szomorú tény, hogy a pálos szerzetesből primássá lett *Martunzzi Fráter Györgyöt* (1482–1551) bíborossá kreálását követő néhány hét múlva meggyilkolták, így nem volt idő arra, hogy címtemplomot kapjon, pedig egyháztörténelmi érdekesség az is, hogy *II. Gyula pápa* (+1555) a konzisztóriumon egyedül őt kreálta bíborossá. Hasonló volt a sorsa a páduai egyetemet végzett neves humanista történétíró, *Verancsics Antal* (1504–1573) bíborosnak is. (1569-től esztergomi érsek, 1573-tól kardinális). Ő sem kaphatott címtemplomot, mert mielőtt megkapta volna azt, elhalálozott. *Forgách Ferenc* (1560–1615) bíborosunk (aki tanulmányait Rómában végezte, korábban veszprémi püspök volt) pedig egyszerűen nem tudta elfoglalni a török hódoltság miatt római templomát. De nem volt címtemploma az Esztergomi Bazilika építését megkezdő *Rudnay Sándor* (1819–1831) bíborosnak sem, akit *IX. Pius pápa* in pectore (titokban) nevezett ki.

A *Lateráni Bazilika* és a *Colosseum* között található az ősi *Santi Quattro Coronati* templomot, amelyet *Demeter* érsekünk (+1387),

Az esztergomi bíborosok

László püspök síremléke



Stefano Rotondó – nyolcszög alaprajzú stukkós szentélykorlát



aki Székesfehérvárott eltemette Nagy Lajos királyunkat, megkoronázta Mária királynőt, kapott címtemplomot. Bár *VI. Orbán* pápa rendelkezése neki is Rómába kellett volna költöznie, de Nagy Lajos királyunk közbenjárására ettől mentesült. Művészettörténelmi érdekesség az, hogy tituláris templomát annak falfestménye segítségével azonosíthatjuk: Szent Szilveszter pápa megkereszteli és megkoronázza Nagy Konstantin császárt. A képen a gyermekét bal karján tartó – térdelő angyalok által közrefogott – trónoló Madonna alsó párkánya alatt *Demeter* bíboros térdeplő alakja látható, rajta bíborosi köpeny és kalap van.

Már a régi időkben Róma hét főtemploma közé sorolták a *S. Croce in Gerusalemme* templomát, más néven a *Basilica Sessoriana*.

A közelében állott az ókori Sessorium, az az épület, amelyben Nagy Konstantin anyja, Szt. Helena lakott, aki a Szentföldről – a hagyomány szerint – a Szent Kereszt néhány töredékét is magával hozta. Az ereklyét palotájában őriztette, egyben hívők számára is hozzáférhetővé tette. A császár, anyja halála után, a palotának ezt a termét templommá alakíttatta át, a XIII. században háromhajós román stílusú bazilikát és harangtornyot építettek rá.

VIII. Orbán pápa 1853. március 7-én tartott titkos konzorciumán bíborossá kreálta *Scitovszky János* tudós főpapunkat (1785–1866), aki egyébként nemcsak a MTA-nak volt a tagja, hanem elnöke volt a Természettudományos Társaságnak is. A bíbornoki kalapot 1853. november 16-án vehette át. A

k címtemplomai I. rész



Mindszenty hercegprímás,
a S. Stefano Rotondo címvédője
haláláig (1963–1975)

Stefano Rotondo



A Stefano Rotondo
a Szent István-kápolnával



Sarolta álma

Szentatya – tudván, hogy milyen nagy tisztelője Scitovszky a szenteknek – a szent ereklyékben gazdag *Santa Croce in Gerusalemme*-t jelölte ki számára tituláris templomnak. S ugyanakkor négy kongregációban is biztosított neki tagságot, köztük a szent ereklyék felügyeletével foglalkozóban is. Talán kevésbé ismert az, hogy ő indította el a három kassai vértanú oltárra emelésének ügyét, a boldoggá avatást azonban már nem érte meg.

Róma sok száz temploma közül *Santo Stefano Rotondo* – fontosságát tekintve – a hivatalos rangsor szerint a hatodik helyet foglalja el. Nekünk magyaroknak azonban még ennél is jelentősebb, hiszen a templom magyar–nemzeti jellegét VI. Pius pápa bullája igazolja. A templom a Caelius-hegyen áll

Laterán szomszédságában 1377-ig, tehát már Szent István korában is itt volt a pápák székhelye. Több évezred művészi értékű együttműködésének varázslatos ötvözete. A Bazilikában végigkövethetjük a római császárkortól kezdve az ókeresztény időket. Megcsodálhatjuk az V–VI–VII. századi mozaikképeket. 1454-ben a magyar pálosok veszik át a templom lelki gondozását. Ezt a nagy tekintélyű Kapusi Bálint, a Pálos-rend akkori főnöke érte el. Nemzeti büszkeségünk a *Santo Stefano Rotondo*-ban található – Szent István magyar király tiszteletére készült – kápolna, amelyet VI. Pius pápa rendelkezésére akkor alakítottak ki 1776-ban, mikor a Szent Péter Bazilika új sekrestyéjének építése miatt a régi Szent István zárandokházat lebontották. A kápolna

mennyezeti freskóján található körfelirátán ez olvasható: „*Szent István, a magyarok királya emlékének és Pál, a remeték fejedelmének tiszteletére.*” A kápolna tehát egyaránt őrzi első királyunk és a magyar alapítású Pálos-rend névadójának az emlékét.

Ezt a magyar emlékekben igen bővelkedő, nemzeti szentélyünket kérte címtemplomának XII. Pius pápától az éppen harminc éve elhunyt *Mindszenty József* bíborosunk.

A magyar birtokba kerülést magyarázza az a köbe vésett tény – amely az egyik márványtábla szépen metszett reneszánsz felirátán olvasható – hogy a templom közepén álló oltárt: „*Isten dicsőségére, Szűz Mária Isten anyja, valamint Szent János evangélista, Szent András, Fülöp és Jakab apostolok, Szent István protomártír, Szent Lőrinc, Szent Pongrác vértanúk, Szent Miklós, Szent Márton hitvallók, valamint István, Imre és László magyar szent királyok tiszteletére szentelték.*”

A sok magyar emlék közül a legismertebb az Erdélyből származó Torna megyei Lászlón született, 1523-ban, a pestis járvány idején elhunyt Lászlay János gyulafehérvári püspök, apostoli magyar gyóntató reneszánsz márvány sírelmének sírfelirata. A tudós főpap sírfelirátának megszerkesztésekor bizonyára nem gondolt arra, hogy a latin versmértékben írt, és a sírhely előtt megállókhöz intézett gondolata valójában minden idők magyarjaihoz fog szólni. Életnagyságú alakja kanonoki öltözékben, fejénél jobbra és balra címere. A sírfelirata a következő: „*László János erdélyi főesperes apostoli gyóntató nyugszik itt, aki Erdélyben, Pannóniában született, és meghalt Rómában, 75. évében, 1523. augusztus 17-én.*” A sírversben pedig ez áll: „*Vándor, ha látod, hogy az, aki a jeges Dunánál született, most római föld takarja, nem fogsz csodálkozni, ha meggondolod, hogy Róma volt és marad mindnyájunk hazája.*”

A Szentszék a magyar hercegprímást 1963-ban a *Santo Stefano Rotondo* titulusának viselésével tisztelte meg.

Boldog emlékü bíborosunk ezt a rangot haláláig viselte. 1971-ben Rómába látogatásakor a templomban misét mondhatott. Fényképe jelenleg is a sekrestyében, a pápa fotója mellett látható.

Mindszenty hercegprímás 1946-ban kérte a pápától, hogy nyilvánítsa a *Santo Stefano Rotondo*-t a magyarok nemzeti templomává. A bíboros bebörtönzésével (1949) a templomról és annak nemzeti templom-má történő nyilvánításáról az akkori politikai helyzetben több szó nem eshetett.



DR. UDVARHELYI OLIVÉR

zent Kereszt
POSZTER





Foto: Somogyi György

Szereteláng

A Szereteláng kifejezést a Szűzanya használta 1961-től, amikor megjelent Kindelmann Károlyné, született Szántó Erzsébet látnoknőnek. A jelenések 1985-ig tartottak. Erzsébetet a Szűzanya mellett Jézus is meglátogatta. Szűz Mária a jelenésekben engesztelést kért a világ bűneiért, virrasztással és böjttel. Az engesztelést öt keresztvetéssel kell kezdeni, és önmagunkat felajánlani Jézus sebei által az Örök Atyának.

Jézus azt kérte Erzsébettől, hogy mondjon le önmagáról. Az egyszerű, négy elemi osztályt végzett asszony ezt úgy tette meg, hogy a négy szobás lakását átadta a gyermekeinek és unokáinak, fizetését pedig teljes egészében a lányának ajándékozta, hogy ne kényszerüljön dolgozni menni kisgyermekai mellől. Idejét ezentúl a templomban tölti.

A Szereteláng, amit az özvegy Erzsébet az Istenszülőtől kapott, maga Krisztus. A mi bűnbánatunk, megtérésünk, imádságunk, áldozatunk, vezeklésünk, böjtünk által megvakítja a sátánt a Szűzanya, és elindulhatunk az Isten felé vezető úton, a kegyelem kiáradásával. A Szűzanya így beszél a Szereteláng-ról: „Amióta az Ige testé lett, ilyen nagy kegyelmi megmozdulás még nem történt részemről, mely így tört volna felétek, mint a Szereteláng.”

Úgy nyerhetjük el a Szereteláng kiáradását, ha kegyelmi életet élünk, naponkénti misehallgatással, áldozással, és öt tized Szereteláng-rózsafüzér imádkozásával. Ebben az imában az Üdvözlégyben, az imádkozással értünk, bűnösökért rész után a következő mondatot fűzzük be: Áraszd Szeretelángod kegyelmi hatását az egész emberiségre, most és halálunk óráján.

A Szűzanya az engesztelésünkért ajándékokat ígért. Aki a hétfői napot megtartja böjttel, az egy papi lelket kiszabadít a tisztítótűzből. Azon a héten a szentáldozások pillanatában a böjttől tömegesen szabadítja ki a lelkeket a tisztítótűzből. Csütörtök 19 órakor, Jézus elfogásakor és péntek 12–15-ig, Jézus kínszenvedésekor különösen kell engesztelni. A Szűzanya ezt kérte Erzsébet látnoknőtől: „... csütörtökön és pénteken különösen engeszteljétek Szent Fiamat. Az engesztelés módja a családokban történjék. Az egy óra idő, amelyet az engesztelésre fordítottok, le-

gyen lelki olvasmánnyal kezdődő, szentolvasó és más imádság. Az engesztelést legalább ketten vagy többen végezzétek.” 22 órától hajnali 5-ig kéri Szűz Mária a virrasztást, a rózsafüzér imával. Erzsébet látnoknő ígéretet kapott a Szűzanyától, hogy virrasztása idején, az egész világ haldoklóira kiterjeszti Szeretelángjának hatalmát. Azaz, megszabadulnak az örök kárhozattól. A Szűzanya megígérte, hogyha Szeretelángjára hivatkozva három üdvözlégyet elimádkozunk, egy szenvedő lelket szabadíthatunk meg a tisztítótűz fogságából. Novemberben, a halottak hónapjában egy Üdvözlégyre tíz lélek szabadul ki. Aki a Szeretelánggal él, annak a Szereteláng védelmet nyújt, lelki világosságot ad, megmutatja a jóra való eszközöket, apostolkodásra sarkall, lelki békét szerez, siettetni lelki előhaladásunkat.

Jézus bízta a látnoknőt, hogy kérjen bőven kegyelmeket tőle maga és mások számára, mert minél többet kér, annál többet kap. A kérésekkel mutatja meg a bizalmát az Úr felé. Jézus példákat is adott, miket kívánjon Erzsébet. „Kívánj nekem sok lelket, hogy kioszthassam kegyelmeimet.” „Kívánd lelked egész vágyával, hogy a nekem szentelt lelkek ne nézzenek el Mellettem, és ne szórják szét tekintetüket a világra, csak engem szemléljenek.” „... egész életed minden erejével és áldozatával óhajtsd szüntelenül az Én Országom eljövételét...” „A mélyes bűnbánatot kérd sok lélek számára.”

A haldokló papok számára kérni kell a jó halál kegyelmét. Erzsébet, idősebb korára, betegeskedővé vált. Szenvedéseit Jézus kérésére szent életű papokért, gyóntatókért kellett felajánlania Erzsébetnek. Jézus azt kérte választottjától, Erzsébettől, hogy teljesen vonuljon el a világtól, mondjon le kedvenc könyveiről, zenéről, újságokról, ne is beszélgessen feleslegesen.

A Szereteláng ünnepét a Szűzanya kérésére február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján kell az egyházban megtartani. Ilyenkor, a templomból a szent lángot minden család hazaviszi gyertyáján az otthonába. A Szűzanya így beszélt Szeretelángjáról Erzsébetnek: „Szeretelángom oly nagy, hogy nem tud megférti bennem, robbanó erővel tör felétek.”

Végül olvassuk magának Jézusnak az Erzsébethez intézett szavait, ahogy szinte könyörög az



emberek szeretetéért. „Bárcsak éreznék lellem gyötrő szomjúságát az emberek, valósággal koldulok szeretetük után.”

„Én vagyok az ország koldusa.” „Hajam vértől csapzott, lábam összeroppedezett az utánatok való gyaloglástól, kezemet állandó segélykérésre kinyújtva. Szívről szívre járok, alig kapok egy kis alamizsnát, utána gyorsan becsukják szívük ajtaját, alig tudok bepillantani oda. Vissza kell húzódnom szerényen, és kegyelmeim felhasználva maradnak szívemben. Leánykám, kérj te sokat, mások részére is. Ó, szinte lekötelezel, meg kell köszönnöm hűségedet.” „... minden kicsi áldozat enyhíti határtalan gyötrő szomjúságomat. Egy pillanatig se élj áldozat nélkül.” „Szívvednek minden dobbanásában legyen benne a bűnbánat. Minden lélegzetvételnél az Én szeretetemet lélegezd be és a kilélegzésnél add tovább felebarátodnak.” „... a nagy lelki szárazság idején elmondott egyetlen Miatyánk vagy Üdvözlégy, sokkal gyümölcsözőbb, mint a kegyelmektől duzzadó lélek áradása.” „... elvárom, hogy valld be fogyatékoságaidat, mert így már ezek is érdemszerzők lesznek számodra.”

Erzsébet látnoknő hetét a következőképpen osztotta be Jézus. Hétfő: A szenvedő lelkek napja. Minden mozdulatban a megsegítésük utáni vágyak kell lenni. Kedd: családi nap. A családtagok helyett lelki áldozást kell végezni, Szűz Mária védelmébe kell ajánlani őket. Szerda: a papi hivatások napja. Anyai papot kapunk, ahányat kérünk. Csütörtök: az Oltáriszentség engesztelése négy órán át. Péntek: Jézus kínszenvedéséről való elmélkedés. Reggel és egész nap át kell gondolni a keresztutat, amelyen nem volt egy perc megállás. 15 óráig kell böjtölni. Szombat: a Szűzanya tiszteletének napja. Úgy tiszteljük a Földön, mint a mennyben az angyalok.

Magyar földről indult el a Szereteláng, amelynek már az egész világon követői vannak – a Szűzanya szándéka szerint. PAPP NÓRA.

Mit üzen a Biblia? II.

Az Ó- és az Újtestamentum egyaránt ír a „végső csatáról”, amely Izraelben kezdődik a Szent Város, Jeruzsálem ellen indított támadással és kiterjed az egész világra. A *Jelenések könyve* így ír: „a sátán kiszabadul börtönéből, és útra kel, hogy a föld négy sarkán félrevezesse a népeket, Gógot és Magógot, és harcba toborozza őket. Számuk annyi, mint a tenger fővénye. Felvonultak szerte a földön, bekerítették a szentek táborát és a szeretett várost. És tűz szállt le az égből és elemészttette őket.”

A szeretett város: Jeruzsálem, ahol *J. Rabint* 1995-ben meggyilkolták. A Biblia-kód egy új holocaustot jövendölt meg: az egész ország elpusztítását. Ha nukleáris háború törne ki a Közel-Keleten, akkor az szinte bizonyosan globális konfliktust robbantana ki, talán világháborút.

De ki indíthatna atomtámadást Izrael ellen? A kódolt szöveg válasza: „Líbia” és „Kadafi”. Az időpont: 1996. Ez egy újabb figyelmeztetés! Nem előre elrendelés, tetteink döntik el, mi válik valóra.

Újabb érdekesség: 1996. május 29-én, ahogy a Biblia kódja jósolta, *Benjamin Netanjahut* Izrael miniszterelnökévé választották, bár mindenki Perez győelmét várta. A Biblia-kód korunk olyan eseményeit tárja fel, melyek bekövetkeztére szinte senki sem számított. Ismét valósággá vált az „atomholocaust” veszélye. Mindezt fokozza a két nagy bibliai Apokalipszisben – Dániel könyvében és a Jelenések könyvében – jelzett titkos könyv felnyitása, mely hét pecséttel van lepecsételve, melyet csak a „napok végén” nyitnak ki. A Biblia kódja világosan kijelenti, hogy most kezdődött a vég. Mikor fejeződik be a „napok vége”? Az időpont kérdése nyitva maradt. Tekinthető-e a Biblia kódja a „lepecsételt könyv”-nek? Minden jel erre utal. Egyfajta időzár védi, amelyet

csak a számítógép feltalálását követően lehetett kinyitni.

Valóban kinyitottuk a „lepecsételt könyv”-et? Elérkeztünk volna a „napok végé”-hez? A Sínai-hegyen Mózes egy interaktív adatbázist kapott kézhez, amelyhez ez idáig nem tud-



tunk hozzáférni, és még most sem sikerült teljesen megfejtenünk.

A Biblia talán legnevezetesebb jövendőmondója József. Miután féltékeny testvérei eladták rabszolgának, Egyiptom kormányzója lett, mert feltárta a jövőt a fáraó előtt. A fáraó új nevet ad neki: *Zaphenath-Paneah*. A név jelentése: titkok felfedője, általa az élő Isten beszél. Ugyanaz az Isten tárta fel a jövőt József előtt, mint aki Dánielnek, aki most a Biblia-kód révén nekünk is beszámol a ránk váró eseményekről?

A válasz: a rejtjelező, a védő és a vádló egy és ugyanaz a személy: ISTEN.

Nézzük a közelmúlt eseményeit: korunk politikai gyilkosságainak megrököndítő közös vonása, hogy mindig azok a vezetők estek áldozatul, akik reményt jelentettek az emberiségnek. A Biblia megnevezi a gyilkosokat. A Közel-Kelet a terrorizmus központja, és minden egyes robbantást, merényletet és tömeggyilkosságot kódoltak a Bibliában.

A Biblia-kód szerint a következő háborút tömegpusztító eszközökkel fogják megvívni. A III. világháború a szó legszorosabb értelmében Armageddon lesz. Esetleges kirobbanásának évét a Biblia legfontosabb, huszonekét soros tekerése – a *mezúza* – jósolja meg, amit az otthonok bejáratán szoktak elhelyezni.

A mezúza a legfontosabb parancsolattal kezdődik: „Halld, Izrael! Az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr! A parancsokat, amelyeket ma szabok neked, őrizd meg a szívedben, és védsd gyermekeidnek is az eszébe, beszélj róluk, amikor otthon tartózkodsz, amikor úton vagy, amikor lefekszel, amikor fölkelsz. Jelként kösd őket a kezedre, legyenek ék a homlokodon. Írd fel őket házad ajtófélfájára és kapujára!”

Jeruzsálemet az atomtámadás célpontjaként kódolta a Biblia.

Izajás könyve így ír róla: „a Seregek Ura meglátogat mennydörgéssel, viharral és emésztő tüsszel.” Ide kívánczok *Einstein* egyik nevezetes mondása: „Nem tudom, milyen fegyverekkel fogják megvívni a III. világháborút, de a negyediket botokkal és kövekkel.”

Civilizációnk hihetetlenül hatékony fegyvereket hozott létre, olyan fegyvereket, amelyek egyetlen nap alatt megsemmisíthetik az emberi civilizációt – és ezek a fegyverek bármikor elszabadulhatnak.

A Biblia kódjában feltárt legutóbbi titok egyezik az apokaliptikus jóslatok tartalmával, amely arra figyelmeztet, hogy nagy földrengések sorozata rázza meg a világot. A legjobban érintettek: az Egyesült Államok, Kína, Japán és Izrael. Izrael számára a nukleáris háború jelenti a közvetlen veszélyt, Japán számára egy végzetes földrengés. Mindkettő az egész világra kihat. Sőt a *Swift* üstökös visszatérése is kódolt. A Biblia kódjának számos utalása arra int, hogy roppant rövidke haladékat kaptunk. A Biblia-kód arról szól, hogy megmenthetjük önmagunkat.

Az dönti el a végkifejletet, hogy mit teszünk.

Jézus így int: „Álljatok készen, mert az Emberfia abban az órában jön, amikor nem is gondoljátok.” (Mt 24,44)

PÁLFFY MÁRIA

Cserkészek a Csali-völgyben

Augusztus 8-án fejeződött be a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség III. Szövetségi Nagytábora az Ipolynyék melletti Csali-völgyben. A július 28-tól augusztus 8-ig tartó rendezvényen a Felvidéken található magyar cserkészcsapatok 700 tagja sátorozott 9 altáborban.

Az időjárás olykor forró, száraz, máskor napokig esős alakulása igazi próbára tette a cserkészeket, de nem tántorította el őket attól, hogy jól érezzék magukat a természetben. A nagytáborban került megrendezésre a Nagytábori métabajnokság, volt kirándulás Alsó-sztregovára, valamint augusztus 7-én a majtényi kultúrházban került bemutatásra az érsekújvári Rockszipad előadásában a „Mária evangéliuma” című darab. A tábor ideje alatt naponta olvashatták a táborozók a tábori újságot, a Najesát. A tábor keretében Madách „Ember tragédiájá”-ra épült. A 9 altábor 9 szintet testesített meg. A táborozóknak naponta más-más szintet adtak elő felváltva az egyes altáborok, hogy bemutassák Ádám almát és csalódását. A sok-sok program mellett a cserkészek lelki életükre is odafigyeltek. Naponta voltak tábori szentmisék azoknak a lelkiatyáknak segítségével, akik vállalták, hogy a tábor ideje alatt lelki szolgálatot látnak el.

Az ünnepi megnyitóra július 30-án került sor, ahol a jelenlévőket Vitéz László ügyvezető elnök köszöntötte. Ünnepi beszédet mondott Török András, a Szövetségi cserkésztanács elnöke, Szemerédi Tibor, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség képviselője, Szesztay Ádám, a Magyar Köztársaság pozsonyi nagykövetségének első titkára, valamint Duray Miklós, a Magyar Koalíció Pártjának alelnöke, aki maga is öregcserkész. Az ünnepi tábornyitó szentmisét Orosch János Pozsony-nagyszombati püspök mutatta be Zsidó János esperessel együtt. Ezek után Kuczi Lajos református tiszteletes mutatótt be istentiszteletet. Pozsonypüspökötől Királyhelmeceg húzódik a Cserkészszövetség csapatainak vonala. A tábor parancsnoka, Vitéz László az utolsó esti táborújság fényénél köszöntötte meg mindenkinek áldozatos munkáját, és további sikeres cserkészélményeket kívánt a táborozó cserkészeknek. Hatalmas élmény volt mindenki számára, hogy ismét együtt táborozhatott szövetségünk többi csapatával. Régi barátok találkoztak, és újabb barátságok kötődtek. Mindenki tanult egymástól, nem télenkedett senki sem a tábor napjai alatt. A cserkész tábor kemény munka, nem pihenés. A tábor végeztével hazatérve folytatják majd cserkészésüket a munkát otthonaikban.

A Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség küldetése és célja a szlovákiai magyar gyermekek és



Az ünnepi megnyitóra felsorakozott csapatzászlók



Szentáldozás a tábori misén



Együtt a London-altábor, szentmisére várva



Zsidó János esperes úr naponta mutatott be szentmisét a táborozóknak



Szesztay Ádám a Magyar Köztársaság pozsonyi nagykövetségének titkára

ifjúság vallás erkölcsi magatartását, testi és szellemi képességét fejleszteni kívánó nevelés a cserkészészet eszméinek szellemében. A cserkészészet arra akarja nevelni a fiatalokat, hogy művészei legyenek életük tökéletesítésének, kibontakoztathassák képességeiket és jellemes egyéniségként hasznos tagjai legyenek a helyi közösségnek, a nemzetnek és az emberiségnek, ezáltal járuljanak hozzá a világ jobbá tételéhez. A magyar cserkészészet fontos célja a magyar nép kultúrájának és történelmi hagyományainak ápolása. A Szövetség működésének irányelvei: vallás erkölcsi alapokon való nevelés; más cserkészszövetségekkel testvéri kapcsolatok létrehozása és fenntartása; az egyetemes magyarság és a szlovákiai magyar nemzeti kisebbség hagyományainak és népi kultúrájának ápolása, megőrzése, valamint továbbadása a következő nemzedékeknek; a Baden-Powell-i cserkészészet

mék ápolása; a tisz cserkész törvény és a fogadalom következetes megtartása; az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása; a honpolgári erényekre való nevelés; politikától, politikai pártoktól és mozgalmaktól független működés; a teljes önkéntesség következetes érvényesítése.

Cserkészek a Felvidéken – A Trianon utáni Felvidéken nagyon szorult helyzetbe kerültek az itt rekedt cserkészcsapatok. Sok atrocitásban volt részük. A magyar csapatok megpróbálták először külön szövetséget létrehozni, de azt az akkori csehszlovák hivatalok nem engedélyezték. Végül 1926-ban, a Kanderstegi egyezmény után tagjaivá váltak az Anton Svojsík által vezetett Csehszlovák Cserkészszövetségnek s ez némi védelmet nyújtott számukra. A Csehszlovák Cserkészszövetség magyar alosztályát először Scherer Lajos kezdte szervezni, később Mrenna József érsekújvári cserkész tiszti, tanügyi főtanácsos vette át és vezette mint titkár. Az alosztály jelentős személyiségei közt említhetjük Beszédes Lajost, aki az erdélyi iskolában a vezetőképzést vezette. A Csehszlovák Cserkészszövetségben belül jelentéktelen volt a magyar csapatok támogatása, de legalább legalísan működhetek. A Gödöllői Jamboree alkalmával a magyar alosztály szeretett volna a csehszlovák kontingensen belül egy kisebb alakulatot létrehozni, de ezt a vezetőség nem engedélyezte. A Csehszlovákiai Magyar Cserkészészet először a losonci Scherer Lajos által kiadott a „Mi lapunk”, később a Bíró Lucían által szerkesztett „Táborújság” című újságokon keresztül tudott a cserkészészetéről írást, illetve híreket közzétenni.

Az SZMCS manapság – Jelenleg Szövetségünknek majd 2000 tagja van, Pozsonytól egészen Királyhelmecegig. Több mint 60 csapatban folyik a cserkészmunka. A Szövetség központja Dunaszerdahelyen van. Paláston található az Ivánka-kastély a Beszédes Lajos Cserkészparkkal, Ipolynyéken a Mrenna József cserkész tanyája, Tornán és Füleken is van ingatlanja szövetségünknek. Ügyvezető elnökünk Vitéz László. Ő képviseli a Szövetséget a cserkészszervezetek, az egyházi és világi szervezetek előtt. Szervezi, irányítja és felügyeli a Szövetség mindennapi munkáját, ügymenetét. Határozathozatali és ellenőrző szerv a két Szövetségi Közgyűlés közötti időszakban a Szövetségi Cserkésztanács, amely koordinálja a SZMCS munkáját. Elnöke Török András cserkész tiszti.

KARAFFA ATTILA



Kopjafaállítás Füzesgyarmaton

Mózes és Izrael vénei parancsot adtak a népnek, hogy mielőtt átkelnek a Jordánon, állítsanak fel köveket, hogy azok a szabadító Istenre és a közösséget megtartó törvényekre emlékeztessenek.

Ma itt, Füzesgyarmaton, ahol egykoron sokan meghallották Boeckay István erdélyi fejedelem szabadságharcra toborzó kürtszavát, kopjafát állítunk. Régen a székely hősök koporsóját két dárदारudon vitték ki a temetőbe. Az elhantolás után a két dárदारudat a sír két végébe tűzték, hogy az arra járókat az elhunyra emlékeztessék.

Ez a kopjafa emlékeztet minket a 2004. december 5-i, lesújtó eredménnyel zárult népszavazásra, amikor az anyaországban élő választópolgárok nem szavazták meg a határon túli magyarok kettős állampolgárságát. E sikertelen szavazás jelentése az, hogy a magyarság a lelki meghasonlás, a lelki szétesés elszorított állapotában van a XXI. század első éveiben. Minket, határon túli magyarokat megdöbbentett az, hogy Magyar-

országon olyan politikusok kezében van a nemzet sorsa, akik az anyaország anyagi kirablásának szándékával vádoltak meg minket. Akárhogyan is magyarizzuk

ezt a szavazást, ez a magyar nemzet veresége volt. De a vereségnek is van értelme és jelentése. A vereség megmutatja a törésvonalakat és eltávolítja a pelyvát a tiszta búzától.

Nehezen, nagyon nehezen emésztyük meg azt, ami velünk történt. El kellett telnie egy időnek, hogy magunkhoz térjünk, hogy eszmélni és újra reménykedni tudjunk. Ez év március 15-én mintegy tízezer ember ünnepelte a magyar szabadságharc évfordulóját Székelyudvarhelyen, a Márton Áron téren. Az emelvényről tekintetemmel magamhoz öleltem lelkesen ünneplő székely testvéreimet, s magamban azt kérdeztem: ezek ne volnának magyarok, ezektől akarják megtagadni magyarságukat? Földi hatalom ezt nem teheti velünk, mert nemzetiségünk isteni adomány, amit senki el nem vehet tőlünk. Ahogy az ember nem tagadhatja meg szüleit lélekesonkulás nélkül, úgy nem tagadhatja meg nemzetét sem. A múlt, a történelem az az erős gyökér, amely éltető nedvvel látja el a nemzet

fáját. Mikó Imre, az erdélyi unitárius egyház egykori főgondnoka, az erdélyi közművelődés lelkes apostola mondogta: a múlt nem mögöttünk, hanem alattunk van, ezen áll a jelenünk, ebből sarjad ki a jövőnk. A történelem megtanít arra, hogy hogyan kell megőrizni értékeinket, hagyományainkat, nemzeti örökségünket. De többre is tanít: hinni a küldetésünkben, hinni a jövőnkben. E hit nélkül egy közösség elveszíti az irányt, e hit nélkül ködbe borul a jövő horizontja. Nagy feladat járul a nemzet jobbajaira: összekötni lelkileg – szellemileg – erkölcsileg ezt a népet. A lesújtó eredményt hozó népszavazás ellenére is valloim, hogy a nemzeti közösség élő köteléke mégis megmaradt. Mégis megmaradt a szellemiség belső közös othona, mely nemzeti közösséggé kovácsol minket. A közös Haza a földről az égbe menekült, de létezik, s ennek mi, erdélyi magyarok is teljes jogú tagjai vagyunk. S teljes jogú tagja mindenki, aki magyarnak vallja magát. Erre em-

lékeztessen mindenkit ez a kopjafa, a testvériség és összetartozás emlékoszlója.

KEDEI MÓZES
SZÉKELYUD-
VARHELYI UNITÁRIUS
ESPERES



Mi testvérek vagyunk mind...

Július utolsó napja zsúfolásig megtöltötte Füzesgyarmat gyönyörű fehér templomát és környékét, az emlékparkot. Ez volt a 16. alföldi unitárius „búcsú”. Mint minden eszten-

dőben eddig, most is e testvéri összejövetelt emlékeztetőbbé tettük két kiemelkedő eseménnyel: felavattunk egy Erdélyi Zászlót, amit mi magunk terveztünk: piros-fehérvörös rojttokkal szegélyezett égszínkék alakra rányomtatuk a Mária Terézia-korabeli erdélyi címet, természetesen levéve a Habsburg-koronát róla, a Szent Koronával helyettesítve azt. A bal felére ráírtuk „Erdélyország az én hazám” szöveget. A „búcsú” kiemelkedő mozzanata volt a Testvériség Kopjafájának felavatása is. Az elmúlt évi „búcsún” Trianoni Kopjafát avattunk, mintegy megérezve azt előre, hogy 2004. december 5-én ránk zúdul egy újabb Trianon. Azon a kopjafán az áll: NEM! NEM! SOHA! Rádöbbenve a nagy elárultatás végzetes veszélyeire terveztük azt, hogy egy ehren tartó emlékre is szükség van e nemzeti és vallásos öntudatában megnyomorított nemzetnek. A kopjafát az erdélyi testvérgyülekezet, a háromszéki Árkos ajándékozta. A címbeli egyszerű szöveg van rávésve: Mi testvérek

vagyunk mind – Erdély – Árkos – 2005. Sok erdélyi vendég érkezett Árkosról Székely János lelkész vezetésével, valamint Székelyudvarhelyről, ahonnan Kedei Mózes esperes vezetésével több zsinati tanácsos jött el. Szász Jenő, a legmagyarabb város, Székelyudvarhely polgármestere is elfogadta meghívásunkat. Felemelő volt az egyháziaknak és világiaknak megszólalása a testvériség jegyében, hangsúlyozva, hogy összetartozás nélkül elvesz e nép. Ilyen értelemben szólt Lezsák Sándor és Vigh Ilona országgyűlési képviselő, valamint Várkonyi Imre, városunk polgármestere is. A kopjafa lelepezése után a jelen lévő lelkészek ökumenikus szertartással megáldották az Erdélyi Zászlót és a Testvériség Kopjafáját. Megható mozzanat volt az áldások után Balázi László püspökhelyettes, e sorok írójának kezdeményezése, amely szerint a sokaságot felkérte, hogy mindenki fogja meg a mellette álló kezét és mondják el kö-

zösen a következő szöveget: „Apáink Istenére, a magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, idegnek egymáshoz soha többé nem leszünk!” A reveláció erejével hatott

ez a fogadalom! Úgy érez-

hette mindenki, felekezetre, világnézetre való tekintet nélkül, hogy megvalósulhat Reményik Sándor költő nagy álma, ha mi is akarjuk, és felépíthetjük ilyen kis mozaikokból, mint a füzesgyarmati „búcsú” és annak történései, ezt a szétvert nemzetet.

Néha itt az álmos Nagyalföld szívében is történnek csodák. Az általunk megálmodott, immár 16. alkalommal megtartott „unitárius búcsú” eseményei ilyen élményekkel engedték el a szélrózsa minden irányából érkezetteket. Nekünk, unitáriusoknak a félévezredes történelmünk alatt egyet jelentett a hitünk-vallásunk és nemzeti öntudatunk, azoknak erősítése, gyarapítása. A kettő egymás nélkül nem működött semmilyen megpróbálkozó nehéz korszakban. Az Egy Isten imádása és tisztelete a nemzeti egységünket is jelentette. Ezt szeretnénk átadni a holnapnak...

BALÁZSI LÁSZLÓ
UNITÁRIUS PÜSPÖKHELYETTES

1. Balázi László unitárius püspökhelyettes bemutatja az Erdélyi Zászlót. 2. Szász Jenő, Székelyudvarhely polgármestere ünnepi beszédet mond. 3. Varga Andrásné zászlóanyja felszalagozza az Erdélyi Zászlót. 4. Várkonyi Imre, Füzesgyarmat polgármestere köszönti az ünneplőket. 5. Kedei Mózes székelyudvarhelyi unitárius esperes kopjafa-avató, beszédet mond. 6. Balról jobbra/ Dr. Herman Józsefné, váncsodi református, Lakatos Adél Csilla, miskolci unitárius, Baráth János, füzesgyarmati református, Székely János, erdélyi árkosi lelkészek, Rázmány Csaba, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöke, Balázi László püspökhelyettes és Kedei Mózes székelyudvarhelyi unitárius esperes megáldják az Erdélyi Zászlót és a Testvériség Kopjafáját.

A Krisztus Feltámadásáról elnevezett

Nyolc-tíz éves előkészület után Fülöp és Atanáz testvérek 1999. december 21-én telepedtek le a Bodrogköz Dámóc nevű helységében. Ez a fogatkozó népességű falucska az ország északi csücskében található, ahol közelebb van a szomszéd szlovákiai falu, mint a szomszédos magyar falvak. A közösség alapítását Keresztes Szilárd püspök úr engedélyével és főpásztori vezetésével már több mint egy évtizede eltervezték. Mivel II. János Pál pápa Kelet Világossága kezdetű apostoli levele értelmében tisztán monasztikus hagyományok szerint kívánták megszervezni szerzetesi életüket, ezért püspökök a belgiumi Chevetogne bencés monostorába küldte őket közös noviciátusra 1995-ben. Ez a monostor egy immár 75 éve történt ökumenikus szándékú alapítás gyümölcse, s ma csaknem harminc szerzetessel, két templommal működik és fejt ki áldásos hatását. A tíz-tizenkét különböző országból odajött bencés atyák fele a bizánci rítus szerint, másik fele pedig a latin rítus szerint párhuzamosan végzi a zsolozsmát.

A noviciátus hivatalos ideje a két görög katolikus magyar pap itteni beosztásai és munkái miatt nehezen, többszöri halasztással kezdődött el. Atanáz testvér már 1991-től kint tölthetett két évet, így végül is 1996 júniusában, Fülöp testvér pedig 1998. november 6-án tett ünnepélyes örök fogadalmat megyéspüspöke kezébe, a chevetogne-i bencés monostor csodaszép bizánci templomában. Nem lettek bencések, csupán a szükséges képzést kapták meg ebben a közösségben.

Hazaérkezésük után a fiatal szerzetespapok igen barátságos fogadtatásra találtak a kis bodrogközi faluban, amely a volt görög katolikus iskolaépületet és a tanár számára fölépített szolgálati lakást ajánlotta föl az új alapítás céljaira. Az alapítás egyébként a keleti monasztikus eszményt követi. Ennek eszközeit II. János Pál pápának a szerzetességről szóló poszt-szinodusi levelében olvas-

hatjuk: engedelmesség, önmegtagadás, folytonos ima, csönd, benső béke keresése, szívbeli töredelem, böjt és minden egyéb lelki küzdelem, valamint az Úr jelenlétében átélt húsvéti öröm és az ő végző eljövételének virrasztó várása. Életkörülményeiket tehát ennek szolgálatában igyekeznek kialakítani.

A szerzetesek napja az ősi felfogásnak megfelelően alkonyatkor kezdődik. Minden délután fél hatkor kezdik az alkonyati zsolozsmát. Vacsora és a közösségi ügyek megbeszélése után még kis esti zsolozsmát végeznek, s ezután kezdődik a teljes csönd.

A reggeli istendicséretre, az utrenyére

Cím: 3978 Dámóc, Fő u. 142.
Telefon: 47-595-005, 30-749-6217, 30-749 6218
(de. 11-12, du. 18.30-19.30)
E-mail: monost@axelero.hu



A szerzetesek életének legfőbb szabályzata Jézus Krisztus evangéliuma. Ennek gyakorlati alkalmazásában segítségükre vannak a meglévő szerzetesi szabályzatok, melyek közül a görög katolikus szerzetespapok kiemelten Nagy Szent Bazil szerzetesi írásait tekintik önmaguk számára irányadónak.

Már az alapítás előtt megfogalmazódott az a szándék, hogy a szerzetesek Jézus Krisztus feltámadásáról nevezik el alapításukat. Dr. Keresztes Szilárd hajdúdorogi megyéspüspök 2000. április 25-én Krisztus feltámadásának tiszteletére szentelte föl a közösség kis kápolnáját, és a zirci főapátot, a volt ciszterci generális apátot, Zakar Polikárp atyát kérte fel a tanácsadói tisztségre az új közösség számára. Az új alapítás persze még ezáltal sem lett hivatalosan bejegyzett rend, hanem a Szentszék szándékainak megfelelő egyszerű egyházmegyei jogú monostor előkészítésére létrehozott szerzetesközösség státuszában maradt.



Szentély

görög katolikus szerzetesközösség

általában 5 órára jönnek a kápolnába. Bizonyos napokon a reggeli zsolozsma két órán át is eltart, így a szent liturgia hétköznaponként 7 óra körül, vasárnap pedig a harmadik imaóra végeztével, 8 órakor kezdődik.

A reggeli programot ki-ki fizikai és lelki szükségleteinek megfelelően alakít-

mináriumi feladatokhoz kapcsolódik olykor-olykor egy-egy cikk, előadás megírása vagy egy-egy könyv lefordítása. Kertjükben gyümölcsöt, zöldséget termesztnek. Van egy egyszerű gyertyakészítő műhelyük is, ahol nemcsak hazai, hanem határainkon túli templomok számára is készülnek különböző kegytárgyak.

Délben a munkát a 6. imaóra szakítja meg. Az ebéd fél kettő körül kezdődik. Étkezések után általában lehet egy kis időt szakítani némi pihenésre és lelki olvasmányra is. Délután folytatják a szükséges munkákat egészen az alkonyati zsolozsmáig. Ha azonban vendégek érkeznek, nekik szintén rendelkezésükre

áll valamelyik szerzetes, hiszen a vendégek fogadását hivatásuk szerves részének tartják.

Az Úr napja „aktív pihenőnapnak” számít, melynek kezdetét a szombati vécsernye jelenti. Ezen hétről hétre fölelevenedik a húsvét ünneplése, s újra át lehet élni a föltámadás életadó eseményét. Délután fél hatkor kezdődik el, s az ünneplés a Biblia népének tapasztalata szerint másnap estig tart. Szombaton az alkonyati zsolozsmát követő étkezés után lelki olvasmánnyal, közös szentírásolvással és imádsággal lehet fölkészülni a másnapi istendicséretre. A napkelte előtt kezdődő hosszú zsolozsmával, a föltámadásról szóló evangéliummal, kánonokkal és sztihirákkal elevenítik föl húsvét hajnalának titkát. Ennek szerves folytatása az isteni szent liturgia. Ősi egyházi szokás szerint aztán a mennyei lakomát közösségi étkezés követi. Vasárnap délelőtt a közösségi szolgálatokon kívül mindig jut idő egyéni elmélyülésre, a Szentírás és más könyvek olvasására is. Ezen a napon a hatodik imaórán, a kápolnában, valamint az ebédlőben is eléneklik a föltámadási tropárt és kontákat, s az Úr imádságát. Délután még beszélgetésre is találnak alkalmat, főként a

„négyórai tea” mellett. Vendégek fogadására is ez a legalkalmasabb időszak. Őket különösen is szívesen látják az öt órakor kezdődő 9. imaórára és a hozzá kapcsolódó alkonyati zsolozsmára.

Persze a gyakorlatban a vendégek fogadása egy kicsit nehezen indult be, mert előbb vendégszobákat kellett kialakítani, de most már az épület három vendégszobáján kívül egy külön családi-női szálláshely, a „Szent György vendégház” is rendelkezésükre áll.

A szerzeteseknek mindenekelőtt önmagukat kell teljesen Isten szolgálatába állítaniuk, s így közvetve lehetnek majd jó hatással keresztény hittestvéreikre. A világ elhagyása számukra nemcsak a fizikai eltávolodásban, hanem abban a magatartásban áll, amellyel a világiasszellemtől zárkóznak el. A világtól való külső elzárkózás ennek a belső magatartásnak a jele és eszköze. A keleti szerzetesség egyfajta meghívást, üzenetet jelent azoknak az embereknek, akiket mindennapi feladataik kötnek le a munkahelyükön és családjukban. Olyan programot kínál föl, amely mindezenekelőtt Istent, az Ő jelenlétét tartja szem előtt, és amelyben Isten üzenete, a Szentírás a nap minden részében elhangzik. Hol olvasmányként, hol imádságként, de tudatosítva azt, hogy semmi fontosabb dolgunk nem lehet, mint Isten akaratának követése és végrehajtása. Isten Igéjének rendszeres hallgatásához, olvasásához, átimádkozásához valóban ilyen csöndes helyre, magányra is szükség van, hogy az ember Isten szavára tudjon figyelni, és képes legyen azt meg is valósítani. A szerzetesek sajátos üzenete a világi hívekhez az, hogy ki-ki keresse meg még a város közepén is a maga „pusztai magányát”, lakása kis kamrácskájában vagy akár fürdőszobájában, ahol néhány percet „négy szemközt” tud maradni az Úrral.

Ismerőseiket pedig ezúton is kérik, imádkozzanak értük, hogy ennek a hivatásnak megfelelőhessenek.

ATANÁZ TESTVÉR

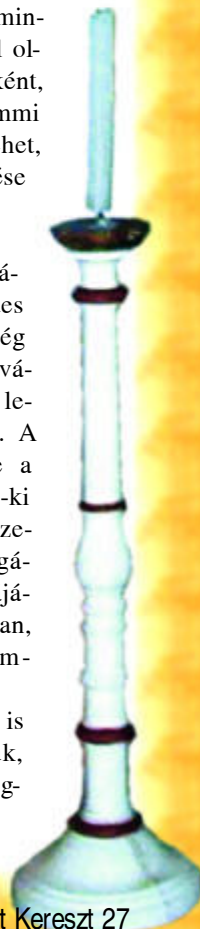


Vendégház



Szerzetesház

hatja a munkakezdés időpontjáig. Ez utóbbi mindenekelőtt a közösség javát és fönntartását szolgáló teendőiket jelenti. Ezenkívül a tanításban és a teológiai kutatásban is részt vesznek (időről időre mind a ketten bejárnak Nyíregyházára a szemináriumba, ahol Atanáz testvér liturgikus görög nyelvet, valamint ökumenikus és patrisztikus teológiát is tanít). Az egyházmegyei megbízásokhoz és a sze-



Ikontábor Kenézlőn



A Budapest–Törököri Rk. Plébánia hittanos fiataljai összesen 15-en vettek részt a Bodrogközben, Kenézlőn, a görög katolikus parókián az egy héten át tartó, már hagyománnyá váló ún. „Ikontáborban”



Bajcsy Lajos esperes, plébános

Az ikonok

Talán a „képmás” szó fejezi ki legszemléletesebben, mit is jelent a keleti egyházakban az ikon. A „transzcendens”-nek (természetfelettinek) képi, földi vetülete. Hitünk szent titkainak képi megközelítése. Itt nem a földi geometriai és anatómiai törvények érvényesek, hanem a lelki lényeg megragadása. Egy-egy hitigazság, hittétel (dogma) „ábrázolása”, élénk vetítése, az ember számára megragadható, „érthető” formában.

Nyilván az imádságos Istenbe merült rendi és szerzetesi világból született, ahol a művészi karizma is megjelent, hogy megközelíthetővé váljék a „megközelíthetetlen”. Így aztán bizonyos „jelkulcsa”, „jelképrendszere” is kialakult az ikonográfiának. Ikontípusok jöttek létre: Szentháromság, Pantokrator (Jézus Krisztus a mindenség Ura), Istenanya (Theothokosz) stb. Miközben szigorú szabályok szerint „másolják” ezeket az ikonfestők – termé-

A munkák megáldása



Eredics József aranyozó mester

szetesen imádságos légkörben –, mégis mindegyik egyedi, mert az alkotó csak beleviszi egyéniségét.

A Kelet megőrizte és elsősorban a liturgiában alkalmazza, használja az ikonokat (templomi ikonosztázok, ünnepi körmeneti ikonok, tiszteletre kitett ikonok stb.), a Nyugat „elvesztette” őket. Bár még Szent Benedek subiacói barlangjára épült kápolnájában a 600-as évekből való ikonfreskókat láthatunk, Nyugaton végül is a X. század után egy történeti, realizmus felé elhajló biblikus ábrázolásba megy át az egyházművészet: egyre kevésbé liturgikus, szakrális, amíg Kelet ikonjai a szentséget sugározzák. Nyugaton Giotto és



Kicsik-nagyok együtt dolgoztak



Szent Fra Angelico után egyre profánabb lesz. A II. Vatikáni Zsinat idejétől azonban sajátos módon látjuk az ikonok iránti érdeklődést, azok visszatérését a liturgiába (pl. Taizé, Neokatekumenátus), de még a mindennapi életbe is (pl. családi otthonokban). Reméljük, újra segíteni fogják lelkünk Istenhez emelését!

A tábor

Szállásunk az ún. „Szeretetotthon” épületében volt. Étkeztetésünk a parókia szervezésében történt, amelyet Zolcsák Miklós görög katolikus parókus szervezett meg. Ugyancsak ő szervezi öt éve már az ikontáborokat, amelyeken 25-30 fő vesz részt – főleg görög katolikus területről (pl. Balsa, Nyíregyháza).

Az előző évekhez hasonlóan a nagyon nívós szakmai – elméleti és gyakorlati – előadások mellett, komoly szakemberek segítségével tanulhatták a résztvevők a keleti egyház teológiáját, liturgiáját, művészetét, különösen az ikonfestést. A főleg Nyíregyházáról érkező görög katolikus teológiai tanárok, ikonfestő-művészek, aranyozó mester, népiüvegikon-szakértő, muzeológus, faragó és rajztanárok segítettek a fiataloknak a tanulásban állandó, illetve alkalmi közreműködéssel. Az előadásokat gyakorlati ikonkészítés követte. A programban „tanulmányi kirándulások” is szerepeltek: a he-



Makláry Zsolt ikonfestő-művész



lyi és távolabbi görög katolikus templomok ikonosztázaiknak megtekintése.

Az előző években a klasszikus, fára festett ikonok készítésével foglalkoztunk. Ebbe beletartozott a keleti teológia, liturgia, az ikonok világa és a technikai alapismeretek megismerése is. Elsajátítottuk az alapozást, festést, aranyozást és az üvegre festett ikonalkotást is. Idén viszont a lakóépületünk (egyházi épület!) külső és belső falfelületeire festettünk nagyobb méretű ikonokat. Ez más technikát, más anyagokat igényelt, és főleg a közös munka, egymás gyakorlati segítése került előtérbe. Miklós atya személyre szabottan osztotta ki a feladatokat. Mindenki megkapta a maga felületét és a festendő ikon címét. Aztán elkezdődött a lázas munka. Igazi nyári kánikulában, 30 fokos melegben, szikrázó napfényben díszítettük ki a fehér falakat ismert témájú ikonokkal. A fiatalabbak, főleg akik először voltak itt, inkább a fára festést tanul-

ták, de később ők is besegítettek a nagyobbaknak. Az utcai homlokzatra az orosz Andrej Rubljov Szentháromság-ikonja került (4 x 3 m felületen), az udvar felőli oldalfalakon, az ablakok között pedig Jézus feltámadása, a Tábor-hegyi színeváltozása, Keresztelő Szent János, a hírnök és egy angyal látható. A belső, tetővel fedett tornácon, a Pantokrator (Krisztus az Úr) és a Theotokos (Mária, az Istenanya) ikonjai következnek. A szobák belső falain egy angyal, Szűz Mária, a trónon ülő Krisztus és ismét Mária a Gyermekkel ikonképei láthatók. A dombtetőre épült görög katolikus templom homlokzatára, a középső szoborfülkébe került Mária, illetve Veronika kendőjén Jézus arca, a két oldalfülkébe pedig Szent Péter és Pál apostolok ikonjai. Az összefogás meghozta gyümölcsét, így az összes ikon elkészült öt nap alatt.

Az ikonfestészet a Kelet egyházainak különleges, természetfeletti jellegű kincse. Van olyan keleti templom, ahol az egész falfelület teli van a „mennysországgal”, hogy körülvegye az ünneplő földi népet és az égiek felé emelje. Jézus, az Atya ikonja nem más, mint isteni gazdagságának kisugárzása.

Az ikontábor utolsó napján az „ünnepi liturgia” keretében áldották meg a papok az oltár elé tett kis ikonokat, majd a templom és „ikonház” falára helyeztük a szép alkotásokat, illetve most már a szentelményeket. Nemcsak nekünk volt nagy öröm ez a hét és a befejező ünnep, hanem a járóelők megnyilatkozásai is azt sugallták, hogy itt az Isten tett valami fel-foghatatlan csodát velünk. Csak emberi erőfeszítéssel mindez lehetetlen lett volna egy hét alatt.

**BAJCSY LAJOS
ESPERES, PLÉBÁNOS**

A Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház lelkigyakorlatai 2005

szeptember 9-11. - Mindenkinék
szeptember 16-18. - Férfiak lelkigyakorlata
október 7-9. - Mindenkinék
október 10-12. - Papoknak, kántoroknak, egyházzeneészeknek, kórusvezetőknek
október 14-16. - Egyházi intézményekben dolgozóknak
október 21-23. - Mindenkinék
október 21-23. - Egyedülálló szülőknek
november 11-13. - Házasoknak
november 11-13. - Nőknek
november 18-20. - Polgári Körök tagjai számára
november 25-27. - Idegenvezetőknek, utaztatással foglalkozóknak
november 20-23. - Papoknak, szerzeteseknek
december 1-3. - Lelkivezető mélyítő
december 9-11. - Adventi lelkigyakorlat

Jelentkezés:

a Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Házban
2100 Gödöllő—Máriabesnyő, Kapucinusok tere 3.

Telefonon: 28/420-176, 28/510-740,

faxon (üzenetrögzítő): 28/510-742,

E-mailen: matersal@invitel.hu - www.matersalvatoris.hu

A Hajdúdorogi Egyházmegye története

A magyar görög katolikusok szerették volna elérni, hogy a görög katolikus misét magyarul hallgathassák. E kérésükkel a Szentszékhez fordultak. Bízta a sikerben, mivel a római katolikus misében, ami ekkor még latin nyelven folyt, az énekeket a nép magyarul dalolta. Az új görög katolikus egyházmegye Hajdúdorog központtal 1912-ben alakult meg, Ferenc József király irányításával, X. Szent Piusz pápa engedélyével. Az új egyházmegyéért indokolta a hívek létszámának növekedése. Az Apostoli Szentszék a Hajdúdorogi Egyházmegyébe 162 paróchiát osztott be. Ezek közül 1 az Esztergomi, 8 az Eperjesi, 70 a Munkácsi, 4 a Szamosújvári, 44 a Nagyvárad és 35 a Fogarasi Egyházmegyéhez tartozott. Az egyik leg sürgetőbb feladata volt az új egyházmegyének a papnevelő intézet felállításása. Az egyházmegyeben viszont a misét nem mondhatták magyarul a görög katolikus papok, hanem klasszikus görög nyelven, vagyis ógörögül, a szentbeszéd viszont elhangozhatott magyarul. A hajdúdorogi görög katolikus egyházmegye első püspöke Miklósy István lett, aki az esztergomi érsek alá tartozott. Örültek a magyar görög katolikusok az új egyházmegyének, viszont az volt a gond, hogy a görög hívek 40%-a, kb. 130 ezer ember nem került be területileg az egyházmegyébe, hanem szláv és román egyházmegyékből maradtak. Az ottani görög papok persze nem nézték jó szemmel, hogy magyarul akartak a magyarok énekelni. Ezért a magyar görög katolikusok inkább a római misére jártak. A románok hivatalosan tiltakoztak a magyar hajdúdorogi püspökség felállításása ellen. A magyar püspökség felállításával kapcsolatban Oroszország, Szerbia és Románia diplomáciai lépéseket tett a Vatikánban.

A görög katolikus egyházmegye felállítását Miklósy István első magyar görög katolikus püspök Debrecenben telepedett le az egyházmegye székhelye, Hajdúdorog helyett. A kálvinista Róma (Debrecen) helyszínről tartott ugyan, de a támadás nem a reformátusokról érkezett. Az egyházmegyéhez csatolt román egyházközségekben a megbékélés jelei mutatkoztak, a főpátrort igen sok román pap kereste fel. Mindez jogos optimizmussal töltötte el a püspököt és környezetét. Ekkor egy váratlan, tragikus esemény alapjaiban rázta meg az egyházmegyét. 1914-ben álnévvvel feladott levél érkezett Csernovitzból az egyházmegyei főhatóságához. Írója közli, hogy a püspökség címére 100 koronát, valamint egy aranyozott templomi csillárt és leopárdbőrt tartalmazó csomagot adott fel. A küldemény másnap meg is érkezett. Slepkovszky János püspöki titkárral próbálta felbontani a kb. 18 kg-nyi csomagot, melynek tartalma felrobbant, s darabokra szaggatta a helynököt, a titkárt, halálosan megsebesítette az ügyvédet, az egyházmegye ügyészét, aki a merénylet után még egy órát élt. Egy joghallgató, két egyházmegyei írnok súlyos, a ház lakói közül pedig többen könnyebb sérülést szenvedtek. A merénylet elkövetőinek kézre kerítésére nemcsak a monarchia, hanem a Román Királyság területén is megindult a nyomozás, ami egészen az első világháború kitéréséig tartott. Csak jóval később derült ki, hogy a bombát Catarau Ilja, a román katonai akadémia tanára adta fel; ő azonban a körülmények alakulása folytán a földi igazságszolgáltatást elkerülte. Ezután a görög katolikus egyházmegye székhelye Nyíregyháza lett. Az I. világháborút lezáró igazságtalan és szegycenletes trianoni békediktátum után a görög katolikusok nagyon nehéz helyzetbe kerültek. A görög katolikusok 93%-a az elszakított országrészekben élt, oda került. Nagy-Magyarországon 2 025 508 görög katolikus élt, 1920 után viszont, csonka-Magyarországon, mindössze 175 000 görög katolikus maradt. Alighogy sikerült 8 év alatt kiépíteni a Hajdúdorogi egyházmegyét, azt máris szétdarabolták a nagyhatalmak. Az országot is súlyos károk érték, hiszen a haza 2/3-a, a nemzet 1/3-a került idegen, ellenséges vezetés alá, de a görög katolikus magyar testvérek 93%-a



rekedt kívül az új, csonka-Magyarország határain. Miklósy püspök a politikában királypárti volt, ezért szembekerült az akkori kormánnyal, magával Horthy kormányzóval is. A harmincas években a görög katolikus kivándorlók arányszáma több mint kétszerese volt az országos átlagnak. Az elszakított kelet-magyarországi és erdélyi görög katolikus magyarok ezrével tértek át latin szertartásra vagy református vallásra. A román görög katolikus egyház a nacionalizmus úttörőjének bizonyult; a magyar egyházközségekbe magyarul alig tudó papokat küldtek, a magyar liturgikus nyelvet egyáltalán nem engedélyezték, csak a prédikációt lehetett a nép nyelven mondani. Mindemellett a két háború között erőszakos térítések is történtek. Az első világháború után a szórványban élő görög hívek száma állandóan növekedett. Egyrészt Csehszlovákiából és Romániából sok görög katolikus magyar hívő települt át hazánkba, másrészt az ország keleti területéről is tömegesen költöztek el görög katolikus hívek az iparilag fejlettebb nyugati vidékekre. A szórványban élő görög katolikusok a területileg illetékes római katolikus főpásztorok joghatósága alá tartoztak. A

legnépesebb szórványok a váci egyházmegye területén, főleg Budapest környékén keletkeztek. A XIX. század vége felé a római Kúria a magyarországi görög katolikusok megjelölésénél alkalmazni kezdte a „rutén rítus” és „román rítus” elnevezést. Miklósy püspök 1920-ban levelet intézett XV. Benedek pápához, amelyben felhívta a figyelmét arra, hogy Magyarországon a rutén híveknek három, a románoknak négy, a magyaroknak egy egyházmegyéjük van. E nyolc egyházmegye hívei valamennyien egy szertartást, a görög szertartást követik, tehát annak nincs semmiféle törvényes alapja, hogy szertartásukat az általuk a közéletben használt nyelv szerint jelöljék meg. A püspök arra kéri a pápát, hogy a jövőben a Szentszék a magyarországi görög szertartásúkat megjelölésével kizárólag a „görög katolikus” elnevezést használja, s rendelje el. Róma csak 14 év elteltével intézkedett az elnevezés kérdésében. XI. Piusz pápa 1934-ben elrendelte, hogy szertartásukat bizánci szertartásnak kell nevezni. Minden más megjelölést használaton kívül kell helyezni. Miklósy püspök 1937-ben elhunyt. XII. Piusz pápa az egyházmegye második megyéspüspökévé dr. Dudás Miklóst, a Szent Bazil Rend magyarországi főnökét nevezte ki 1939-ben. A II. világháború után a Hajdúdorogi Egyházmegye fejlődésnek indult, Dudás püspök papnevelő intézetet állított fel, a magyar liturgikus nyelvet szentesítette és a püspöki joghatóságot kiterjesztette az ország egész területére. 1946-ban Makón megnyílt a harmadik bazilika kolostor. Felállított a Vatikán Magyarországon egy új rendtartományt, a Szent István Provinciát, amelynek tartományfőnöke Dudás Bertalan volt. A makói szerzetesek 1948-ban Kispestre költöztek, ahol a görög katolikus hívek lelki gondozását dr. Timkó Imre vezette. 1950-ben a kommunisták feloszlatták a szerzetesrendeket. Hármán az USA-ban folytatták az életüket. A bazilisszák intézményeit is bezárták, az árvaházakat, leánynevelő intézetet, tanítóképző intézetet. Dr. Dudás Miklós püspök halála után dr. Timkó Imrét választották meg az új püspöknek. VI. Pál pápa 1975-ben dr. Keresztes Szilárdot segédpüspökké nevezte ki. VI. Pál pápa dr. Timkó Imre megyéspüspököt a Keleti Egyházbizottság felülvizsgálatára alakított Pápai Bizottság tagjává nevezte ki. Dr. Timkó Imre püspök működése folyamán a püspöki joghatóságot kiterjesztette az egész országra, ami eddig csak a Hajdúdorogi görög katolikus püspökség volt. Nyíregyházán a püspöki palotát átalakítva, 1977-ben megnyitotta a Hittudományi Főiskolát, Papnevelő Intézetet. (Dr. Pirigy István, A görög katolikus magyarság története című könyve alapján.)



PAPP NÓRA

Hiszek a tehetségben!

A nyár és a Balaton elválaszthatatlan fogalom, Balaton-felvidék művészeti életéhez tizenhét év óta hozzátartoznak a „Kapolcsi napok”. Aki többre vágyik, felfedezheti útikönyvvel a kezében a középkori egyházi építészet szép emlékeit megőrző Dörgicsét. Alsó-, Felső- és Kisdörgicséből épült egybe a község, mindháromban egy-egy románkori temp-

lítótermében állnak. Szerencsés lehet az, akit a mester maga vezet végig és akinek maga meséli alkotásainak történetét.

Irsán született, és már az elemi iskolában szeretett rajzolni. Birkanyáját ábrázoló rajzára még ma is tisztán visszaemlékezik. Öccse továbbtanult, akit ő sokszor segített. Dolgozott ménestelepen, ahol a lovakat megfigyelte, és későbbiekben az állat-



**Nagy István
szobrászművész**

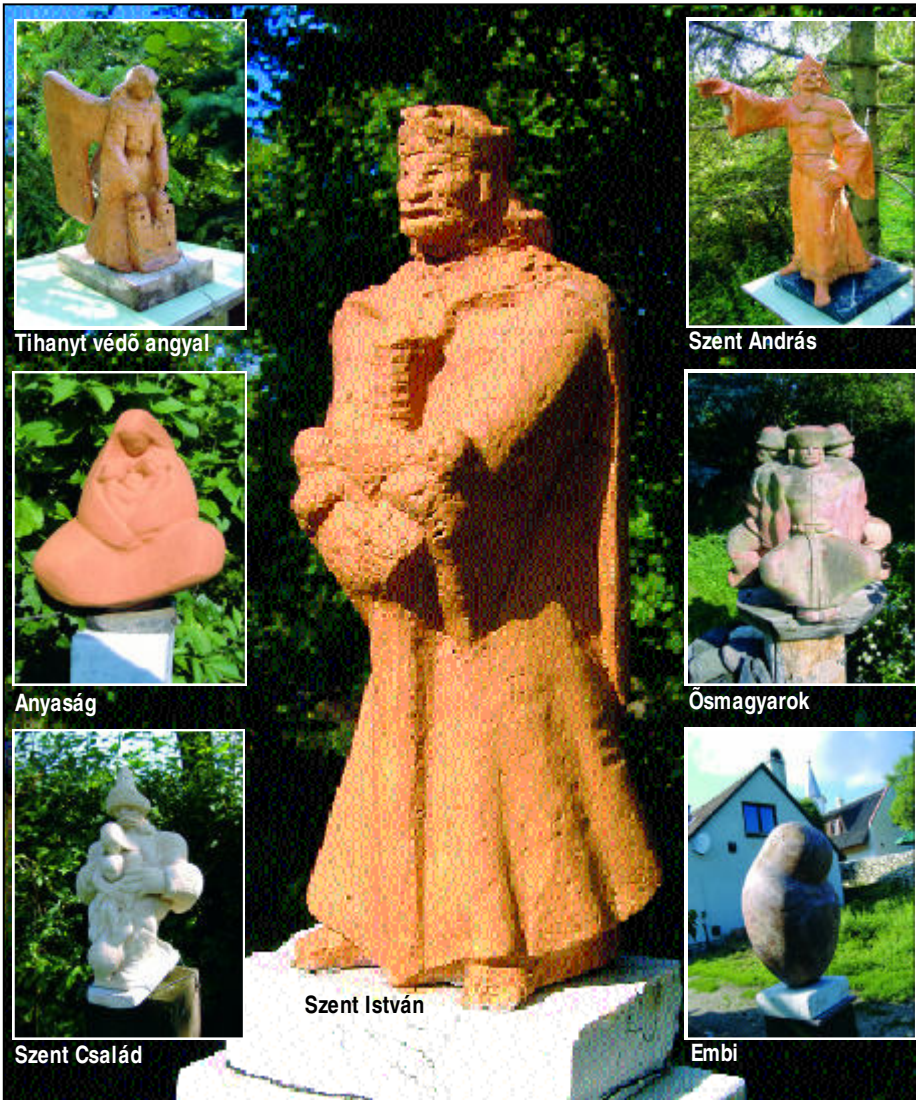
tettel, mint aki szintén saját erejéből küzdött fel magát. Mindig hitt a tehetségében, pályáján önálló volt, nem gazsulált senkinek, nem sündörgött, és nem utánzott senkit. „Valaki segít, hogy helyes úton járjak” – mondta. 1957 óta a Szolnoki Művésztelepen dolgozott negyven éven át. Több mint egy tucat kőből és bronzból készült köztéri munkája főleg Szolnokon és a többi alföldi városban látható. Kiállításokon vett részt, és gyűjtemények őrzik munkáit.

Érdekelte a történelem és az ősmagyarok élete, alakjukat többször megmintázta. Szent István és András királyunk terrakotta szobra díszíti kertjét. A Szent Családot is magyar öltözetben ábrázolta, hiszen a középkor nagy mesterei is a koruk ruhájában és környezetében helyezték el Szent Józsefet, Szűz Máriát és a Kis Jézust. Foglalkoztatta az „anya a gyermekével” téma, különböző leegyszerűsített és mégis nagyon bensőséges megfogalmazásban mintázta meg őket. Az „Embi” szobrával sajnálatát fejezi ki a védekezni képtelen kis érző lényért, azok ellen, akik nem akarják őt.

Frontszolgálat alatt járt a Balaton-felvidéken, az itt szerzett élmények következtében is vásárolta meg 1972-ben Dörgicsén a házat, eleinte csak nyaralásra. Szolnokon nem fogadták el utolsó szobrát, a „Delfines leányt” mivel a zsűri szerint a Tiszában nincsen delfin. Ennek hatására 1997-ben végleg ide költözött. Szeret itt élni, és az alkotás is jobban megy.

„A falu befogadott, én jöttem ide, én köszönök előre, mindenki Pista bácsija vagyok. Mondják, szobrász, nem baj, azért rendes ember.” Szöveg és fotó:

NÉMETH ANDREA



Tihanyt védő angyal

Szent András

Anyaság

Ősmagyarok

Szent Család

Szent István

Embi

lom szépen restaurált romja látható, és egy középkori kőhid. A faluban kakaskukorékolás és gondozott parasztházak, a domboldalról lenyűgöző kilátás tárul a tóra. Ebben a békés környezetben él és alkot Nagy István szobrászművész, aki idén májusban ünnepelte a 85. születésnapját. Háza bejáratával szemben az egyik románkori templomrom látható. Pulikutyák hada üdvözlí a kíváncsiskodó vendéget, és a kertben körben elhelyezett szobrai a zöld növények előtt, a természet gyönyörű kiál-

ábrázolás mestere lett. Losoncon egy évet eltöltve egy kerámiaüzemben közelebb került a térbeli ábrázoláshoz is. A katonai behívóval a háborút is végigcsinálta, térképrajzoló tanfolyamot végzett, és mint rádiós felderítő szolgált a fronton. Csodával határos módon menekült meg, Istenfélő lett, és a közelmúltban súlyos betegségéből is felépülve vallja, hogy van, aki segíti életútján.

A Képzőművészeti Főiskolán több tanára közül Pátzay Pálra emlékezik szere-



Isten embere

Túróczy Zoltán evangélikus püspök életútja (1893–1971)

Túróczy Zoltán azt vallotta, hogy bizonyos dolgokban az egyház érdekét tekintve engedni kell az államnak, Ordass Lajos azt, hogy az egyház jogaiból semmit sem szabad feláldozni. Kinek volt igaza? Talán mindkettőjüknek. Sorsuk mindenesetre hasonlóan alakult: mindketten börtönt szenvedtek egyházukért, a sztálinista diktatúra megfosztotta őket püspöki szolgálataiktól, végül félreállítva, halálukig magányosságban éltek. De Túróczy püspök volt az egyetlen a magyar protestáns egyháztörténetben, akit háromszor iktattak be a püspöki székbe (Nyíregyháza 1939, Győr 1948 és Budavár 1957), azonban kinevezésétől mindannyiszor megfosztotta az erőszakos állami beavatkozás.

Ifjú éveiről kevés az adat. Olyan családban nevelkedett, amely generációkon át mindig papokat adott. Pozsonyban kitűnő eredménnyel végezte el a Teológiát, 1917-ben lett a tekintélyes, mintegy 20 szórvánnyal rendelkező, 16. században alapított Arnóti egyházközség parókusa. Az 1919-es kommün megrázó élményére utal későbbi feljegyzése: „a kommunizmusban kétszer akartak agyonlőni, egyszer a csehek, egyszer a vörösök”.

Huszonöt éves korában megnősült, öt gyermeke született. Édesapja, az ózdi főesperes 1923-ban nyugalmra vonult, helyére fiát, a már fiatalon országos hírnévvel bíró lelkészt választotta a gyülekezet. Innen került 1927-ben Győrbe, ahol közel 12 évig szolgált. Szerteágazó és rendkívüli aktivitását a gyülekezet levéltárában fennmaradt feljegyzések és irodalmi tevékenysége bizonyítják. Közéleti szerepet is vállalt – de prioritása a hazai országos misszió maradt, melynek képviselőjeként többször járt Finnországban. Megtanult finnül, 1937-ben megszervezte az első finnugor lelkészalkalmazót, 76 finn és 27 észti résztvevővel. Prédikációi és beszédei megjelentek a finn egyházi lapokban.

1939 februárjában a csaknem 20 ezer evangélikust számláló nyíregyházi gyülekezet nagy többséggel igazgatólelkészévé és az első bécsi döntés következtében megnőtt tiszai egyházkerület püspökévé választották. A Felvidék egy részének hazatérése révén az egyházkerület súlya és feladatköre megnövekedett. Emellett országos egyházi és társadalmi kérdésekben is többször fel szólalt, amivel egyre inkább a figyelem és érdeklődés központjába került: számos helyi és országos lapban is nyilatkozott. Pártpolitikában soha nem vett részt, de jobboldali meggyőződését nem titkolta, aminek később, népbírósi perében lett következménye. 1941-ben Reményik Sándor költő (a kolozsvári evangélikus

gyülekezet felügyelője) temetésén elmondott ígérkedésével vált egyszerre közismertté. – A finn nép oroszok elleni hősi harcáról 1942-ben számolt be, amikor egyházi küldöttként részt vett a finn Biblia megjelenésének 300 éves évfordulóján.

A Vörös Hadsereg 1944 októberében érte el Nyíregyházát. A nagy evangélikus templomba mintegy ezer hadifoglyot zsúfoltak be, akiknek gondozásából, a temetlen holttestek és lótetemek elszállításából a püspök is kivette részét.

1945. május 22-én a „népügyészség” püspöki jelentéseire és előadásaira hivatkozva előzetes letartóztatásba helyezte. Június 25-én a népbíróság „háborús bűntett” vádjával tízévi fegyházbüntetésre ítélte. Három felekezet közös beadványban kért kíméletet iránta és más, fogságban levő egyházi vezetők érdekében. A beteg püspököt egy budapesti klinikára szállították és felajánlották, ha lemond, „szó lehet” szabadon bocsátásáról. Ezt a püspöki konferencia ellenezte. Végül Rics István igazságügy miniszter napirendre tűzte az ügy újrafelvételét, melynek eredményeképpen szabadlábra helyezték. E híre a börtön előtt összegyűlt hatalmas tömeget fel kellett oszlatni, hogy hazatérhessen. Első útja a zsúfolásig megtelt templomba vezetett. Néman letérdelt az oltár előtt és imádkozott. „Egyetlen szó nem hangzott el. Nem volt imádság, sem ének. És mégis tele volt a hatalmas templom imádsággal és hálaadó énekkel. Aztán megkondultak a harangok. Először az evangélikus templom harangja, aztán harang csendült fel a református templom tornyából, aztán sorba minden katolikus templom tornyából. Harangzúgás töltötte be Nyíregyháza városát...” – emlékezett Kapi Béla püspök. De a bűnvádi eljárás megszüntetésére még várni kellett, s addig püspöki szolgálatát nem vehette vissza, csak – hosszas utánjárással – az egyházkerület belső igazgatását.

Közben megindultak az iskolák államosításával kapcsolatos tárgyalások. Túróczy püspök ezt egyedül „nem tekintette hitvallási kérdésnek”, s talán ezért őt vélték legmegfelelőbb tárgyalópartnernek. Két nappal az evangélikus iskolák államosítása előtt érkezett a hír, hogy „amnesztiában” részesült. Egyúttal a koncepció per keretében két évi fegyházbüntetésre ítélte Ordass Lajos helyett megbízták az egyetemes egyház lelkészelnöki tisztségével. Túróczy Zoltán a másodszer megválasztott püspök 1948 decemberében vette át hivatalát. Sok minden ment keresztül és sok mindent megtanult. Győri gyülekezetének mondta: „*Ne jelentsem számotokra csalódást, ha találtak újat bennem, ami hiányzott a régi Túróczy Zoltánból, és nem találtak meg olyat, ami megvolt a régiemben.*”

Decemberben Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterrel aláírták (az állami részről soha be nem tartott) Egyezményt. A püspök több mint három évig küzdött egyházáért a dunántúli egyházkerület élén, de egyre inkább háttérbe, kisebbségbe szorult. Kende Györgyöt és Keken Andrást letartóztatták, Ordass megfosztották püspöki tisztétől. A megüresese-



A harmadik püspökiktatás (1957. február 6.) Halász Béla, Ordass Lajos, Túróczy Zoltán



A szószéken

dett tisztségekbe az állami akaratot maradéktalanul kiszolgáló vezetőket szemeltek ki, akikkel szemben rendre vereséget szenvedett. Felszámolták a győri Új Harangszót, a diakonissza-anyaházakat, az egyesületeket és árvaházakat, az állami egyetemről leválasztották és



A nyíregyházi templom, épült 1784–1785-ben



Püspöki íróasztala mellett 1939

„nincsen bizalom” kijelentésével végződtek. Túróczy püspökségét nem ismerték el. Átvették az egyház feletti ellenőrzést. Ő – meghajolva a törvény előtt, magát továbbra is az Északi Egyházkerület püspökének tekintve – távozott püspöki hivatalából és hazautazott Győrbe. Ott csendes visszavonultságban élt, havi egyszeri igehirdetői szolgálattal. De ezt írja: „... minden nap végiglátogatom lélekben a régi tiszakerület és dunántúli egyházkerület gyülekezeteit és papjait, barátaimat és szolgatársaimat, még ellenségeimet is, s odaviszem őket és ügyeiket Isten elé... Nem degradálás ez, nem megaláztatás, hanem felmagasztalás.”

Félreállításának hírére a nemzetközi egyházi vezetők (a skandináv püspökök levélben) tiltakoztak. A Helsinki egyetem teológiai díszdoktorátust ajándékozott neki, melynek személyes átvételére nem engedték ki sem őt, sem a közben szintén újra félreállított Ordass püspököket. Győrben azonban számos jókívánság és üdvözlő levél köszöntötte, külföldi folyóiratok képes megemlékezéseket közöltek. A magyar egyházi lapok meg sem említették. Öt év telt el (1963–1968) amíg a díszdoktori címet (és kalapot) „engedéllyel” viselhette.

A püspök az elnémitás éveiben minden vasárnapra készített igehirdetést. Cédulakatalógussal rendezte a győri gyülekezet könyvtárát, összeállított egy egyháztörténelmi évfordulónaptárt. Évekig beteg, egyre gyen-

gülvé, 1971-ben megkapta a járványos ázsiai influenzát tüdőgyulladással. Ennek legyengült szervezete már nem tudott ellenállni. Lassan alig szólt, majd teljesen elhallgatott. Egy késő nyári estén azonban váratlanul megszólalt. Hangos imája szavait ápolója jegyezte le: „Uram, ahol Te vagy, ott fényesség és világosság van, s Te ebbe a fénybe és világosságba viszed el a tiéidet. Kérlek, vigy el engem is ebbe a fényességbe, ahol most Te vagy, s nemcsak engem, hanem mindnyájunkat. Hadd láthassuk a Te ragyogásodat, és a fényben hadd dicsérhessünk Téged! Köszönöm, hogy megteszed azért, mert Te kegyelmes vagy. Amen.”

Többé már nem szólalt meg. 1971. november 26-án, Győrben kísérték utolsó útjára. Temetésének liturgikus rendjét ő maga vetette papírra. 1999-ben, Nyíregyházára érkezésének hatvanadik évfordulóján arcképével ellátott réztáblát helyeztek a lelkeszi hivatal, egykori munkahely falára.

Forrás: id. Fabinyi Tibor: Túróczy Zoltán életrajza, in Isten embere, I-II.köt. – Budapest: MEVISZ, 2002.



KOVÁCS MÁRIA

Óbudai evangélikus templom

Óbuda evangélikus egyházközsége már 1843-ban megalakult s 1909-ben lett anyaegyházzá. A templomépítésre 1912-ben rendelkezésre álló összeg hadikölcsönben elveszett, így a templomépítő-bizottság csak 1922-ben kezdhetett újra működését. 1933-ban kaptak telket a fővárostól, ekkor írták ki a pályázatot a templomra és gyülekezeti házra. **Friedrich Lóránt tervét fogadták el. A templom 1935-re épült fel.**

A modern egyházművészet terméke: vasbeton tartószerkezete a formák leegyszerűsödését hozza magával. Különösen érezhető ez a templom egy pillantással tisztán áttekinthető belsejében. Külsőjén a terméskő uralkodik, ebből rakták campanileszerű, tömör tornyát, az előcsarnokot, sekrestyét, és a falfelületek finom díszítéseként is hatásos. A sima homlokzatból csak középen domborodik ki az óriási kőkereszt. Tornyának magasba szökkenő karcsú sisakja alatt körben keskeny, lőrésre emlékeztető ablakok.

Belül tágas, világos csarnok, a torony felőli oldalon kes-



Dévai Bíró Mátyás tér

keny mellékhajóban karzat. A mennyezetet vasbeton pillérek és bordák tartják, ezeket színes fakazetták töltik ki. A hármastól megnyitott oltártérben szabadon áll a menza, s úrvacsora alkalmával körüljárható. Az oltár mögött közvetlenül márványtömbökből épült, a Golgota hegyére emlékeztető halom, ebből emelkedik az ácsolt, barna fakereszt Jézus nevének felíratával. A gyülekezeti terem és az oltártér viszonya monumentális térhatást teremt. A templomtér alatt ugyan-

olyan méretű, korábban gyülekezeti célokra használt helyiség található.

Hatalmas orgonája, a „legszebb hangú evangélikus orgona”, (a budapesti Rieger orgonagyár műve 1940), a



háborúban keletkezett tűztől teljesen elolvadt, s minden ami fából készült vele égett. Új orgonáját, padjait a gyülekezet adakozása segítségével Tatáról pótolták. A fakazettás burkolatokat helyreállították. Az oltárt 1989-ben újították fel, de rajta örök mementóként megmaradtak a kicsiszolatlan égésnyomok. **KOVÁCS MÁRIA**

Budapestre költöztették a soproni Teológiai Akadémiát. Végül – megbízhatatlannak, a demokráciára károsnak, angol-amerikai zsoldban álló összeesküvőnek nyilvánítva – őt is puccszerűen elmozdították. Csendes győri igeszolgálatok ideje következett. (Ez idő alatt is beépített személyek jelentéseire támaszkodva figyelték.)

1956. október 28-án visszahelyezték a győri gyülekezet lelkeszi állásába és a lemondások következtében az északi egyházkerület püspöki székének elfoglalására kérték, amit „ideiglenesen” fogadott el, ragaszkodva a törvényes eljárás lefolytatásához. November 15-én Budapesten megkezdte harmadik egyházi kormányzói szolgálatát – lakás és tiszteletdíj nélkül. 1957. február 6-án a budavári evangélikus templomban ünnepélyesen beiktatták. Harmadik székfoglaló beszédében Mózesre hivatkozott, akit Isten 80 éves korában hívott vissza a pusztából, s állított népe élére. „Most itt vagyok. Maradék és fogyó erőmet leteszem maradéktalanul és nem fogyó hűséggel az egyházkerület oltárára.”

A „viszonylagos szabadság” rövid ideig tartott. Az egyház és az állam közti kapcsolat újabb tisztázására novemberben tárgyalások kezdődtek, melyek az ÁEH

Hittantábor Balatonfűzfőn

Gyermekek a fűzfői templomban



Fürdés a magyar tengerben



A csákvári hittanosok ezen a nyáron is Balatonfűzfőn mélyítették el hittanismeretüket, a délelőtti órákban a templomban voltak, délután a Balaton hűs vizében. A hittanosokkal együtt a cserkészek is jelen voltak, a hét végül a gyülekezeti istentisztelettel zárult, ahol Nagy Lenke főszerkesztő hirdette Istennek az Igéjét, a gyerekek pedig versekkel, énekekkel szolgáltak.

DR. Kis Boáz

Kárpát-medencei sporthét Csákváron

Reggeli áhítat a lelátón



Lovaglás a lovasfarmon



Kardvívás elemeinek elsajátítása



Július 4–10-e között immár 15. alkalommal került megrendezésre a Csákvári Sporttábor, amelyen a Kárpát-medence magyar területeiről mintegy 150 magyar fiatal vett részt. A foglalkozások minden nap reggel áhítattal kezdődtek és este azzal is fejeződtek be. A sporthét vezérigéje Pál apostol alapján a biztos cél felé futás volt. A nyitó áhítatot Gábor Lajos

felvidéki ny. esperes tartotta, míg a záróáhitaton Darvas Szilárd alsóberecki lelkész és Kettős János délvidéki superintendens szolgált. A diákok a hét folyamán 12 sportággal ismerkedtek meg. Lehetőségük volt Csákvár műemlékben gazdag városának megtekintésére és a Vértes gyönyörű tájában is pihenni, hogy szeptemberben megerősödve tudják felvállalni a tanulást.

K.B.

Református Ifjúsági Találkozó Debrecenben

Hívogató a Csillagpont konferenciára



Július 19–23-a között került sor a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozóra Debrecenben, mégpedig a Vekeri-tó melletti Dorcas Kempingben.

Gyülekező az esti áhítatra



Színpadon a Nemadomfel együttes



A találkozóra az ország minden pontjáról érkezett fiatalok mintegy 1600-an vettek részt. A különböző programok mind egy célt szolgáltak, felhívni a jelenlevők figyelmét a Bibliai Igére, amely így szól: „Én veled vagyok!”.

.K. B.

Népfőiskolai Tudásközpont Balatonszárszón

Kiszely professzor előadása



Merétey Sándor



Június 27-e és július 3-a között Népfőiskolai Konferenciahét volt Balatonszárszón a Népfőiskolai Tudásközpont nyári központjában. A Református Zsinat a 2005-ös évre központi témaként jelölte meg a család helyzetét. A konferencián részt vevő mintegy 180 hallgató ennek jegyében hallott kiváló előadásokat Lentner Csabától, Nagy Sándortól, Borbáth Erikától, Szabó Csabától, Révész Jánosnétól, Laczkó Gabriellától. A hallgatóságot Csintalan Sándor, Ablonczy Bálint és Siposhegyi Péter, valamint Szászfalvi László ismertette meg a társadalom politikai vonatkozásaival. Nagy Lenke főszerkesztő a „Társadalom és népfőiskola” című könyvről tartott ismertetést. Felemelő pillanat volt, amikor a Népfőiskolai Tudásközpont egyhangúlag örökös tagjává választotta Merétey Sándort ny. főtanácsost. A jelenlevők megtekintették a „Trianon” című Koltay-filmet, amellyel kapcsolatosan Raffay Ernő történész tartott magas színvonalú előadást.

K. B.

Az MRETZS és az MRVSZ együttes ülése Pápán

Augusztus 12–14-e között tartotta együttes ülését a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata és a Magyar Református Világszövetség.

Mindkét szervezet részéről szép számmal jöttek el Pápára, a történelmi nevezetességekkel rendelkező dunántúli város vendégváró meghívására. Az európaiakon kívül az Egyesült Államokból és Kanadából is érkeztek küldöttek. Részt vett a tanácskozáson az MRE Zsinatának elnöksége is, Bölcskei Gusztáv püspök és Nagy Sándor főgondnok. Az ünnepélyes alkalom alaphangját Márkus Mihály, a vendéglátó egyházkerület püspökének igehirdetése adta meg, aki az 1Kronika 22,19 igeverse alapján szólt a jelenlévőkhöz. A püspök igehirdetését követően kezdődött az MRETZS ülése, melyet Bodnár Ákos világi elnök vezetett, aki a számbavétel után szavazásra terjesztette elő a napirendet. A jelenlevők annyiban változtatták meg a kiadott napirendet, hogy fontossága miatt előrehozták a Magyarországi Református Egyház és az MRETZS közötti kapcsolat tisztázását, a még jobban végzendő missziói munka érdekében. Ezért a tanácskozás résztvevői határozatot fogadtak el, melynek megvalósítási határideje az MRETZS következő választási ülésének időpontja. Elnökségi beszámolójában Erdélyi Géza lelkési elnök elemzte mindazokat a feladatokat, amelyeket a Tanácskozó Zsinat az elmúlt időszakban teljesített, s felvázolta azokat a lehetőségeket, amelyeket a jövőben ki kell használni. Az ügyvezető elnök, Hegedűs Loránt teológiai alapvetés után részletesen beszámolt az iroda munkájáról, s azokról a határon túli látogatásokról, bizottsági ülésekről, amelyek az elmúlt időszak eredményeinek értékeit megadják. A Zsinat munkáját az elmúlt héten pénteken éjfélkor fejezte be, Erdélyi Géza áldásmondásával. Augusztus 13-án, szombaton reggel 9 órakor Márkus Mihály püspök fohászával vette kezdetét a Magyar Református Világszövetség idei elnökségi és választmányi összevont ülése.



A számbavétel és a napirend megállapítása után, az ülés megnyitását követően Tökés László elnöki jelentése hangzott el. Beszámolóját írásban kapták meg a jelenlévők. Az elnöki jelentés felsorolja azokat a nehézségeket, amelyekkel az elmúlt évben meg kellett küzdeni. Ezek között első helyen az anyagi nehézségeket említette, mint a még jobb munka végzésének akadályát. Takaró Mihály főtákarói jelentése

részletesen beszámolt a Kárpát-medencei református iskolák konferenciájáról, kiemelve annak jelentőségét, hogy a jövőben lehetőség van arra, hogy a magyar református iskolákban egységes tanterv szerint folyhat az oktatás. A két elnöki jelentés elfogadását követően, az összevont ülés határozatban kérte fel Márkus Mihály püspököt, hogy szeptember 15-ig egyeztessen időpontot a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnökségével a két elnökség találkozására, melynek célja, hogy a Magyar Reformátusok Világtalálkozója 2006-ban minél sikeresebben és bizonyágtevő erővel tudják megrendezni. Márkus püspök a megbízatást elfogadta és megtiszteltetésnek vette. Ezt követően Gábor Lajos a számvizsgáló bizottság határozatát, Somogyi István pedig a költségvetés tervezetét ismertette a jelenlévőkkel, melyeket az összevont ülés elfogadott. A továbbiakban határozatot fogadtak el a jelenlévők Tüski István hollandiai lelkész javaslatára – melyet lánya, Tüski Márta terjesztett elő – a magyar gályarabokat kiszabadító Ruyter holland admirális emlékének megünnepléséről, melyet külön programként, az előrendezvények között szeretnének megtartani. Az MRVSZ elnökségének és választmányának összevont ülése Tökés László püspök-elnök záró áhitával ért véget.



Dr. Kis Boáz

A külvárosi lelkész Névtelen hitvallók

Szolgált egyszer egy fiatal, külvárosi lelkész. Ma már a nyolcvanhatodikat tapossa. Ha sétálni megy élete hűséges párjával, fehér haja lobog a szélben. Szerény ember. Nem adott interjút, élettörténetét, mely sokaknak szolgálhat példaként, nem engedte megírni. Mivel nekem belső vagy éppen felső ösztönzésre mégis írnom kell róla, egyszerűen csak Gyurka bácsinak fogom nevezni. Gyurka bácsi hosszú szolgálatán át hirdette az igét, keresztelt és temetett. De sokat temetett tűző napon, viharos szélben, felhőszakadásban is, ha kellett. Magas beosztást ért el. Onnan ment nyugdíjba. Csak ennyi lenne az egész? Ó nem, kedves olvasó. Ami engem megihletett és egy kicsit példaképemmé tette ezt az öregembert, az valami egész más. Gyurka



bácsi és áldott jó felesége szerették a fiatalokat. A fiatal lelkész szűkös kis lakásában úgy gyűltek köréjük csaknem naponta, mint riadt kis csibék anyjuk védelmező szárnya alá. Kint, az országban tombolt a terror, életveszélyes dolog volt gyülekezni. De a lelki mágnes vonzása nagyobb, mint a valódié. Ezt a baráti, testvéri, gyermeki kört Jézus óvó keze védte – sérthetetlenek voltak. A hosszú beszélgetések tartást adtak – egy életre. A kör a későbbi évek folyamán bővült családtagokkal is, és még mindig él. A napi találkozásra ma már nincs lehetőség, az egykori ifjak szétszóródtak és már az ő hajuk is fehér. Lett közülük lelkész, gyárigazgató, egyetemi professzor, újságíró és sorolhatnám tovább. De keresik Gyurka bácsiakat, s évente legalább egyszer összegyűlnek emlékezni, imádkozni és énekelni. Igyekeznek némileg azt a nagy fájdalmat is feledtetni, hogy Gyurka bácsiék egyetlen fia – Isten különös rendelése folytán – élete delén, tragikus hirtelenséggel hagyta itt szüleit. És Gyurka bácsiéknak mégis van családja. Ez a család ott van velük láthatatlanul.

Gyurka bácsi szerény, csendes ember, ritkán szól. S a Szeretetet, az Alázat most is ott él a szívében. Szeret nagyokat sétálni, járja az erdőt. Fehér haja lobog a szélben...



BAYER EMIL

Magyar emlékhely született Franciaországban

Szinte Gábor festőművész falképsorozata II. Szilveszter pápáról, a

Magyarország évszázadokon át bemutatkozhat Európa egyik legszebb és leglátogatottabb helyszínén: **Saint-Simonban**, annak templomában, ahol **Szinte Gábor** festőművész falképsorozata június végén Franciaországba került. A „**Magyar emlékhely születik Franciaország szívében – ahol egy pápa látta meg a világot**” című kiállítás anyagát **Szinte Gábor II. Szilveszter pápa** életútjáról festette. A 110 négyzetméteres festménysorozatot a művész tiszteletdíj nélkül készítette, kifejezve a magyar nép tiszteletét a legnagyobb francia pápa iránt.

Mint ismeretes, II. Szilveszter pápa, az Ezredév pápája 1000-ben **koronát küldött István fejedelemnek**. Ezzel Magyarországot Európa keresztény országainak sorába iktatta. A művész képein bemutatja a Magyar Szent Korona alakjait, a pápa adományát, amely ezer éven át kísérte és óvta Magyarországot.

A falképsorozat elkészítésének története különleges. **Mádl Ferenc** köztársasági elnök 2001-ben, első franciaországi látogatása alkalmával megkoszorúzta II. Szilveszter pápa sírhelyét. A gesztus a francia nemzet számára nyilvánvalóvá tette a pápa és a magyar nép kapcsolatát. Később II. Szilveszter pápáról konferenciát szerveztek Esztergomban. Ilyen előzmények után kapta meg Szinte Gábor a megbízást **Jean-Louis Coudontól**, Saint-Simon polgármesterétől. A 12 festményből álló sorozat első képe a fiatal pásztorfiút ábrázolja, akiből később **Reims** püspöke, majd **Ravenna** érseke lett.

A falképsorozat 2005 tavaszán került végleges helyére, Saint-Simon templomába, ahol június 25-én magas rangú vendégek jelenlétében szentelték fel. Rendkívül büszkék a művekre, amelyek születtük, II. Szilveszter érdemeit látványosan mutatják be. A falak kitűnőek, semmilyen állagsérülés nem tapasztalható, egész télen fűtik a templomot, ezért a hét méteres állványzaton ingujjban dolgoztunk, miközben kint esett a hó – emlékezik vissza az előkészületekre a művész, majd így folytatja: a különlegesen alapozott vásznakat közvetlenül a falra ragasztottuk, ezáltal teljesen falképfaltást értünk el, és semmi nem fenyeget későbbi romlással.

Saint-Simon és a templom fekvése rendkívül kedvező. A terület természetvédelmi övezet, Európa legnagyobb kialudt vulkánja 2500 km kerületű tiszta bazalttömböt alkot, melyet évszázados erdők, szorosok, patakok tagolnak, rajtuk gyönyörű várakkal a X–XVII. századból. Óriási a nyári és a téli turizmus. Mindennek központja „**Puy Mary**” nevű vulkán-csúcs. Ide vezetnek az utak, ahonnan Európa legszebb kilátása nyílik, csillagalakban szétágazó völgyekre. Az ehhez a csúcshoz vezető út elején, az út mellett található Saint-Simon, immár a magyar származású művész, Szinte Gábor ragyogó falképsorozatával.

Mivel a festmények felszentelése óta hatalmas tábla jelzi, hogy itt látható II. Szilveszter pápa életútja, oda bárki betérhet. A „**francia Sixtus kápolna**” – sokan már most így nevezik e különleges „színpoltot” Franciaország szívében.

A szentélyben Szent István királyunk megkoronázása látható. Úgy is mondhatnám, a Saint-Simon-i római katolikus templom 2005-ben részben „**magyar templomná**” lett. Reméljük, nem kerülük el a magyar turisták sem – folytatjuk beszélgetésünket a művésszel. Élményeiről, arról, hogy milyen rendkívüli kedvességben részesült a franciák részéről, már óvatosabban mesél, hisz a magyar kormánytól egy fillér támogatást sem kapott a mű megvalósításához. Az első **csodáról**, amely megtörtént, még óvatosabban beszél. Színvak ismerőse, aki segített a képek kiszállításában, a helyszínre érkezéskor színeket látott. Színvaksága azóta teljesen megszűnt...

A magyarok számára a csoda épp az, hogy Szent István királyunk a Szent Koronával ott hirdeti az egész világnak: Magyarország az Európát megalapító első államok egyike, amikor a mai országok legtöbbje még nem is létezett. Ekkora reklámot Magyarország még soha nem kapott – meséli Szinte Gábor. Pénteken az újságíróknak tartottak sajtótájékoztatót, este a falu aprajánagyja látogatta meg az emlékhelyet. Másnap az ünnepi eseményen részt vettek a megyei, városi képviselők is. A szentmisét **mons. René Séjourné**, a **Saint-Flour-i** megyéspüspök mutatta be. A magyar állam részéről részt vett **Gulyás Kálmán** egy-



A korona átadása a magyaroknak

házügyi államtitkár, valamint **Erdős André**, Magyarország nagykövete.

S honnan ismerjük a történetet? **Hartvik** győri püspököt 1112-ben **Kálmán** királyunk bízta meg, hogy az 1083-as, majd az 1095-ös **Szent István-legendák** után írjon egy harmadikat, melyben ismertesse, hogyan kapott koronát az első magyar király. A legenda szerint II. Szilveszter pápa a magyar küldöttek érkezése előtti éjjel álmot látott, megjelent neki **Gábiel** arkangyal, és arra intette a pápát: adjon koronát a másnap Pannóniából érkező küldötteknek fejelmük számára. Adja azt a koronát, amelyet a lengyeleknek szánt. Így a legenda isteni beavatkozás eredményének mutatja be a koronaküldést.

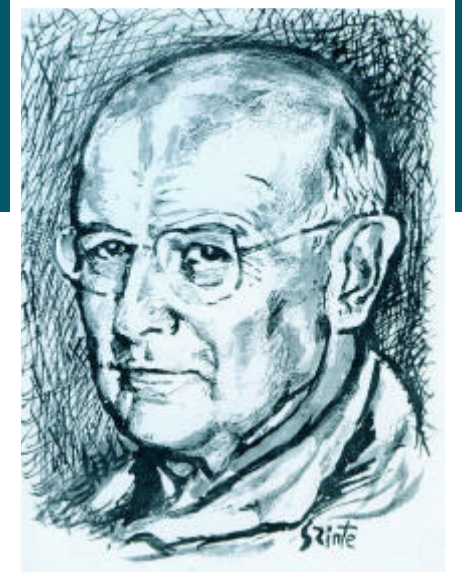
István megkapta a királyi koronát – **hűbériség nélkül**. Ez illett III. Ottó egységes

A Saint Simon-i templom belülről



anciaország szívében

a Szent Koronáról és Szent István királyról



Szent István, a magyarok első királyának megkoronázása

időben Rómában nem volt ötvösműhely. Honnan vette elő a koronát a pápa és a császár? Nehéz kérdés, adatok hiányában többféle elmélet lehetséges.

S ki volt II. Szilveszter pápa? Pásztorfi-úrból lett a katolikus keresztény egyház feje. Gerbert d'Aurillac a korszak kiemelkedő tudósa és tanára volt. Klasszikus irodalmat, matematikát, zenét tanított, csillagászati megfigyeléseket végzett. Ő honosítot-

Szinte Gábor festőművész 1928. augusztus 18-án született Angyalföldön. Apja erdélyi kisbirtokos nemesi familia „sepsikőröspataki” előnévvel. Anyja, Erdélyi Vilma Csíkménaság szülötte. 1951-ben szerezte meg diplomáját. Először 1957-ben állított ki a firenzei *Uffiziben*, majd a *Palazzo Strozzi*-ban. Már a kiállításon meghívást kapott Kairóba, Milánóba és Párizsba. Ehhez azonban hontalan útlevelet kellett volna kérnie. Döntenie kellett: *menedékjog*, vagy *hazatérés*. Az utóbbit választotta. A hazai fogadtatásra így emlékezik vissza: „A határon meztelenre vetkőztetve néztem, hogyan tépi össze egy ÁVH-s tiszt a Firenzei Akadémián kapott bizonyítványomat. Hazaérkeztem...” Később mindezt hazáján kívül Olaszországban és Németországban 70 önálló kiállítása követte. Kiemelkedő egyénisége a magyar színházművészetnek, 115 színmű és több film diszkrét tervezte. 1971-től egyetemi tanár, a *Képzőművészeti Egyetemen* 13 évig tanszékvezető, a *Színház- és Film-művészeti Egyetemen* 32 évig tanított. Jelentős irodalmi munkássága is. „Szabad lélek, független gondolkodó. Ilyennek született, ilyené formálták a körülmények, ilyené alakította magát tudatosan is, függetlenül attól, hogy mikor, milyen közegben élt és dolgozott... Emberi és művészi magatartását talán ebben a két szóban lehetne összefoglalni: nemesség és komolyság” – vélekedik róla Szij Rezső művészettörténész. Mezei Károly a Mesterről írt kötetében (*Szinte Gábor Erdélyen át Firenzéig. Kairosz Kiadó, 2004*) pedig megállapítja róla: „Makacs, büszke, széke-lyek utóda – nem hagyta magát földre döngölni. Ha nem mehetett a főúton, ment az ösvényen. Az is ugyanoda vezet, csak közben talán még jobban is érzi magát az ember, mert közelebb van a természethez, és az emberekhez, akikhez szólni akar... Szinte tanár úr mindig szembe ment az éppen aktuális 'korszerű divattal', és mehetett is, mert sziklaszilárd etikai és esztétikai alapokra épült művészetéről le pattantak a ködös, múlt ideológiai és izmusok. Sőt, igyekezett ezekről, s a talmi értékekről hangos szóval, újra és újra lerántani a leplet, s hirdetni azokat, amelyeket már megpróbált és igazolt az idő. 'Hálából' mellőzte a kultúrpolitika, állami kitüntetést, díjat sosem kapott, de elhallgattatni nem tudták soha.” Mégis Mezei Károly művészettörténész megállapítja róla: „Nevét előkelő helyen őrzi a XX. századi magyar festészet képzeletbeli aranykönyve.” Saint-Simoni falfestményeivel pedig a magyarok jó hírét öregbíti. Legyünk büszkék alkotójára!



Európa-tervébe. Egy húszéves fiatal ember, hatalomvágyó őseitől különbözve, alávetés és megalázás nélkül azonnal, minden várakozást mellőzve, Európába fogadja a vele csaknem egykorú magyar Istvánt. Az isteni sugallat két embert töltött el: III. Ottót és

II. Szilvesztert. A koronaküldés olyan, mint a püspökszentelés: a pápa feladata. De csak a császár „kegyéből és buzdítására” teheti meg. Ez a tény valósult meg a zseniális III. Ottó tervéből. Magyarország független, önálló királyság lett – mutat rá Szinte Gábor.

Majd így folytatja: A legenda szerint István olyan koronát kapott, amely már készen volt. A korona kérésétől a kérés teljesítéséig három hónap telt el. Ez nem elég idő egy olyan remekmű elkészítéséhez, amilyen a Szent Korona, ráadásul abban az

ta meg Európában az arab számjegyeket. Európa egységét hirdette ezer évvel előttünk. Mindez épp elég ok volt arra, hogy halála után Róma babonás népe ördögmesékkel színeze alakját. Akit nem értenek az emberek, az félelmetes számukra. Azt beszéltek, az araboktól megtanulta a madarak nyelvét, csillagokból olvasott. Halála után testét lángoló paripák által elragadt kocsival vitte cél nélkül városzerte, míg végül megtorpantak a lateráni bazilika előtt, jelezve, hogy ott kell eltemetni. Sírköve a jobboldali második pilléren található. Azt mesélték: a pillérben évszázadokig ülő helyzetben volt, mintha élne, trónon, teljes ornátusban, míg egyszer felnyitották a sírt, s akkor porrá omlott.

Szinte Gábor továbbmeséli az izgalmas történetet: 1909-ben *Fraknoi Vilmos* tudós érsek kezdeményezésére a sír fölé domborművet helyeztek a magyar állam, megörökítve a koronaküldést, megemlékezve arról a pápáról, aki „*bátor szkitáknak*” nevezte a magyarokat. III. Ottó – már évekkel ezelőtt! – hűbériség nélkül biztosította Magyarországot belépését Európába. Így gondoljunk erre az ifjúra, akit kortársai „*mirabilia Mundi*”-nak, vagyis a „*világ csodá*”-jának nevezték.



FRIGYESY ÁGNES

Megrendelés és előfizetés

Legújabb és régebbi számaink megvásárolhatók postai utánvétellel a kiadótól!

A lapok ára: 345.- Forint + postaköltség



2003/1

2003/2

2003/3

2004/1

2004/2

2004/3

2004/4



2004/5

2005/1

2005/2

2005/3

Megrendelőlap a Kiadó részére

Kérem megküldeni a következő

számokat:

Példányszám:

Név:

Cím: (ir.szám).....

.....

Aláírás:.....

(Az összeget utánvétellel egyenlítem ki.)

A szelvényt a következő címre kérjük feladni: Veritas Invest Rt. 1142. Budapest, Erzsébet királyné útja 86.

Telefonon is megrendelhető új és régebbi számainkat vagy előfizethet az alábbi számon: 383-0983, fax: 383-0984 (munkanapokon de.: 8-tól fél 5-ig)

Interneten is fogadunk megrendeléseket. Email: szentkereszt@veritas.hu Honlap: www.szentkereszt.hu

KÉRJÜK TÁMOGASSA A MAGAZIN FENNMARADÁSÁT!
Veritas az elesettekért Alapítvány

OTP Bank 11714006-20385251 Adószám: 18161980-1-42

Megrendelőlap postai úton

Előfizetésben megrendelem a Szent Kereszt c. Magazint példányban.

Előfizetési díj: 1/2 évre 1035 Ft (3 lapszám) 1 évre 2070 Ft (6 lapszám)

Megrendelő (előfizető) neve:

Cím:.....

.....

Kézbesítési cím:

.....

(csak akkor töltsse ki, ha a megrendelő címe nem azonos a kézbesítési címmel)

.....

aláírás

A megrendelő lapot a következő címre borítékban szíveskedjenek feladni:

Magyar Posta Rt.
Hírlap Üzletága
1008. Budapest, Orczy tér 1.



Akiknek nemcsak foglalkozás, hanem hivatás Múzeum a kórházban

Florence Nightingale (1820–1910) angol ápolónő a krími háború idején saját elhatározásából kiment a csataterre, s kezében lámpással szedve össze a még élőket, gondoskodott róluk. Ő akkor még nem tudta, de tettével kórházi reformot hajtott végre, amely futótűzként terjedt el az egész világon.

A Szent János kórház kápolnája mellett 2004 tavaszán kis múzeum született, „Ápolórendekre és ápolóközösségekre emlékezve”. Ápolástörténeti gyűjteményének anyagát a magyarországi református egyház Bethesda otthonápolási szolgálata részére Kocsis Istvánné gyűjtötte és állította össze, majd azt a Fővárosi Önkormányzat Szent János Kórház Ápolástörténeti Múzeumának ajándékozta. A bejárat melletti falon, fekete bársony háttérrel, üvegeinek négy sarkán négy segítő kézzel, arany betűk sorolják fel az Ápolórendeket és Ápolóközösségeket. Ki hitte volna, hogy ennyi létezett? 1952-ben azonban egyetlen éjszakán betiltották a rendeket, áldásos munkásságukat megszüntették, utánpótlást sem nevelhettek. Nem csoda, ha 53 év alatt elfeledkeztünk róluk.

Ez a kiállítás – és a hozzá kísérőnek kiadott, bőven illusztrált, szép kis könyv – emléket kíván állítani „kötelességtudó és áldozatos tevékenységüknek a

gyógyításban, betegápolásban és karitatív segítségnyújtásban”.

Üvegszekrényekben babák állnak, amelyeket gondos kezek maguk varrta, precízen másolt egyenruhákba öltöztettek: a különböző ápoló rendek korhű munkaruháiba, ünnepi viseletébe és ahol változott, ott mai munkaruhába. Ahány baba, annyi szín és anynyi stílus! Egyrészt, körös-körül a szabóban katolikus, református és evangélikus ápoló rendek: a Kékkeresztes Márta Betegápoló nővérek (1.kép), a Bethesda kórház diakonisszái, a Ferences szegénygondozó nővérek, a Ferences Mária misszionárius nővérek (2.kép), a Tiszántúli református egyházkerület diakonisszái, a Nyíregyházi református diakonissza testvérház (3.kép), a FÉBE Evangélikus Diakonissza Egyesület nővérei (4.kép), a Szent Kamillianus rend (5.kép), az Istenes Szent Jánosról elnevezett betegápoló irgalmas rend, Assisi Szent Ferenc leányai, Szent Erzsébet ápolói (6.kép), a Sztmári Irgalmasrend nővérei (7.kép), Páli Szent Vince Szeretelményei (8.kép), Irgalmas Nővérek, a Szeretet Misszionáriusai (9.kép) (Teréz anya fehér ruhájában!) és Kossuth Zsuzsanna (1817–1854), a magyar Florence Nightingale (10.kép), 1849 áprilisától „Or-

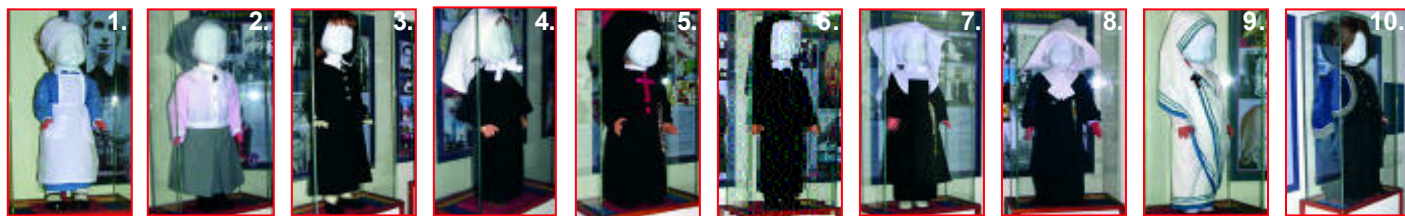
élelmészüket. Világos után elfogták, de osztrák katonaisztek közbenjárására a hadbíróóság felmentette, mert tanúsították, hogy egyformán gondos, gyengéd ápolásban részesített osztrákot és magyart egyaránt. Amerikában halt meg 1854 nyarán, harminchét éves korában. Földi maradványai a mai napig ott nyugszanak. Magyar sors...

Az ajtóval szembeni szekrényében az *Ápolói fogadalom* szövege, egy Betegápolói oklevél, alatta fényképeken csinos fiatal (civil) ápolónők szépen több sorban egymás mellett – mögöttük felirat: „Öt-éves tervvel az egészséges, boldog, szocialista Magyarországért!” Nem hiányzik itt semmi... A falakon az egyes rendekkel kapcsolatos személyiségek portréi, történetek, dokumentumok. Vitrinekben képek, könyvek („Orvosi intelmek”) és orvosi eszközök: patikamérlég, fémfecskendő, injekciók, sterilizált eszköztároló kád stb.

Egyedi a kiállítás, szeretettel készült, szeretettel áraszt, sok száz nővér áldozatkész munkáját tükrözi. Érdemes megnézni, lehetőleg legalább 4-5 fős csoportokban, mert egyelőre csak előzetes egyeztetés után látható. (Kocsis Istvánné, telefon: 458-4599)

KOVÁCS MÁRIA

Fotó: Kovács Mária



Történelmi harangjaink

„Tegnap harangoztak, holnap harangoznak”...
(Ady Endre)

„A harang hallgatni is tud és felelősködni, pletykálni és beszélgetni, hiszen nyelve van! A harang ezer nyelven beszél, egyet és egy nyelven mond ezret! Kér, követel, könyörög. Alázatos, kemény és pontos. Téved, hamis, halk és hangos! Tonnás, mászás, kilós és dekányi! Szoknyás, tulipános, derék és kecses!

Verseket, díszeket, évszámokat, fohászokat, szentek képmását hordja a köpenyén! El tudja mondani: győztünk, vagy veszítettünk! ... Ha egyet lép, meghallja az egész város és még azon túl is! ... Naponta és évezredek óta ugyanabban a ritmusban végzi a dolgát.”

Ebben a szép szövegben minden benne van – ez

fogad az Öntödei Múzeum harang- és csengettyű-kiállításán, mely többek között a hangszer hazai történetét, szerkezetét, alakjának fejlődését, anyagának változásait, a harangformázás díszítő, művészi elemeit, mintáit, feliratait, készítéséhez való egyes szerszámait és a harangöntés mai technológiáját – végül „Harangok lakhelye” címszó alatt a haranglábakat, templomtornyokat mutatja be. (A mai harangöntés izgalmas folyamata 20 perces filmen „élőben” is megtekinthető.)

Mi a harang? „Fordított serleg alakú, felfüggesztett, zenei hangot adó jelzőeszköz. A legenda szerint az itáliai Campana tartománybeli Nola városának püspöke, Paulinus találta fel a IV. században, egy álombeli látomástól megihletve” – írja a kiállítást kísérő, magyar és angol nyelvű, rajzokkal, képekkel gazdagon illusztrált katalógus.

A kiállított harangok egy-egy korszak jellemző darabjai. A tárlat fő érdekessége a legrégebbi (X–XI. századból való) hazai, Európa egyetlen megszólaltatható, méhkas alakú harangja, a csolnoki, amit 1966-ban, szántás közben találtak. Érdekes az is, hogy nemcsak különböző háborúk folyamán öntöt-



tek ágyukat harangokból, de ugyanaz fordítva is megtörtént: pl. a Kálvin téri harangot Gombos Lajos harangöntő mester öntötte újra, 1980-ban. Látunk más, ágyúból öntött vagy földben talált, végül védelemnek nyilvánított harangokat, ezeknek listája 1999 és 2000

között született meg. Hét térkép mutatja be a középkortól a II. világháború utánig a harangöntő műhelyeket Nagy-Magyarország és Csonka-Magyarország területén.



A kiállításához kapcsolódó 5. nemzetközi harangtörténeti anket magyar és német nyelven megjelent, gazdagon illusztrált füzetet mindent elmond, amit a harangokról tudni érdekes a világ különböző részeiből. Mintegy jutalomként egy nagy vitrinben megcsodálhatjuk a Horváth házaspár 18 év alatt gyűjtött, porcelán, kerámia, üveg stb. csengettyű-gyűjteményének szebbnél szebb, apróbb-nagyobb darabjait.

A kiállítást október 3-ig hosszabbította meg az Öntödei Múzeum. De izgalmas állandó kiállításában, amely sok kellemes, művészi és történeti meglepetést is tartogat az „öntöde” szótól esetleg ödzködő látogatóknak, szintén találunk öt harangot, öntésük leírásával együtt. Meg is kongathatjuk őket – ahány, annyi-féleképpen szól. Akárcsak mi, emberek.

(Öntödei Múzeum: Budapest II., Bem József u. 20. – Nyitva naponta 9-től fél 5-ig.)

KOVÁCS MÁRIA

Fotó: Kovács Mária



HOTEL VERITAS



Várjuk szeretettel hotelünkbe és éttermünkbe házas ízekkel!

1144 Budapest, Magyoródi út 8. www.hotelveritas.hu E-mail: hotel@veritas.hu

Születésnap partik, gyermekzsúrok szervezése programokkal

Éttermünkbe asztalfoglalás: 273-22-33 mob: 06-30-864-6564